Yeremi

Le livre de Jérémie en wolof

traduit de l'hébreu et publié par
la Mission Baptiste du Sénégal

Traduction provisoire

Copyright © 2016 Mission Baptiste du Sénégal
(NINEA MBS: 20215410C9)
Tous droits réservés.

Quiconque voudrait le reproduire devra inclure la déclaration de droit d'auteur ci-dessus.
Pour la reproduction en plus de 250 exemplaires, veuillez écrire à l'adresse suivante:
B.P. 1229 — Thiès, Sénégal

Pour mieux lire ce livre…

L'alphabet officiel dont on se sert est facile à lire. Les seuls symboles qui présentent une certaine difficulté sont les suivants:

j	se trouve dans	la paix	--jàmm (ji)
	et	dernier	--mujj
c	se trouve dans	le couscous	--cere (ji)
	et	descendre	--wàcc
ñ	se trouve dans	tous	--ñépp
	et	refuser	--bañ
x	se trouve dans	savoir	--xam
	et	la main	--loxo (bi)
ë	se trouve dans	l'œil	--bët (bi)
	et	demain	--ëllëg
ŋ	se trouve dans	la mâchoire	--ŋaam (wi)
	et	seulement	--doŋŋ

Une différence existe entre ***a*** et ***à***

baigner	--sang	revêtir	--sàng
l'encensoir	--and (bi)	accompagner	--ànd

La voyelle est ***doublée*** pour indiquer la longueur

valoir	--jar	passer par	--jaar
être propre	--set	chercher	--seet
le cœur	--xol (bi)	regarder	--xool
le nom	--tur (wi)	répandre	--tuur

La voyelle est ***accentuée*** pour indiquer la fermeture

souper	--reer	être perdu	--réer
jeûner	--woor	être sûr	--wóor

Li nuy bëgga lim lu nu tëral la, bëgg cee déggook bokki jàngkat yu tedd yi, ngir déggin wi leer, ba deesu ko jaawatle.

Nanu ràññee…

nanu ak **nañu**
Dees na wax: «(Nun) war nañoo dem» (**n** bi am maas bii: ˜).
Waaye danu koo taamoo binde nii:
«(Nun) war **nanoo** dem,»
ngir ñu bañ koo jaawatleek: «War nañoo dem (ñoom).»

Boo gisee màndarga mii — , xamal ne kàddu gee yeggul. Dafa dog, mbaa muy wax ju ñu junj rekk.
Mbind yi ñu ràññale ak yi ñu dijjal, bokkul ci mbindum Yàlla mu sell, mi ñu jukkee ci téere yu jëkk ya.
Boo gisee baat bu ñu tofal araf bu tuuti bu mel nii a, seetal lu muy tekki ci suufu xët mi.
Boo gisee tomb bii ° ci boppu baat, seetal lu muy tekki ci *Leeral yi,* fi téere biy waaja jeexe.

Yeremi

1 1 Muy kàddug Yeremi, góor gi baayam Ilkiya bokk ci °sarxalkat yi dëkk
Anatot, ca diiwaanu Beñamin. 2 Kàddug Aji Sax ji dikkal ko ci jamonoy
buuru réewum Yudaa, Yosya doomu Amon. Mu yemook fukkeelu atu
nguuram ak ñett. 3 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ko ba tey ci janti buuru Yudaa,
Yowakim doomu Yosya, di ko dikkal, ba keroog nguuru Cedesyas, jeneen
doomu Yosya ja di jeex. Mu yemook fukkeelu atu nguuram ak benn, ca
juróomeelu weer wa. Booba lañu jàpp waa Yerusalem njaam, yóbbu leen.

Kàddug waxyu dal na Yudaa

(Saar 1.4---25.14)

Yàlla woo na Yeremi

4 Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma, ne ma:
5 «Laata ma lay sos ci sa biiru ndey, xam naa la;
laata ngay juddoo ci sa ndey, séddoo naa la,
def la ngay yonent ñeel xeet yi.»

6 Ma ne: «Éy Boroom bi Aji Sax ji,
da di manumaa wax, gone doŋŋ laa.»

7 Aji Sax ji ne ma: «Bul ne: “Gone laa.”
Képp ku ma la yebal, dem ca;
lépp lu ma la sant, wax ko.
8 Bu leen ragal, ngir yaw laay àndal,
di la xettli.»
Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

9 Aji Sax ji tàllal loxoom, laal sama gémmiñ.
Aji Sax ji ne ma:
«Mu ngoog, sexal naa la samay kàddu.
10 Ma ne, tabb naa la bés niki tey,
ci kaw xeet yeek réew yi,
ngay buddat, di fàqat,
di yàqte ak a daaneel,
di defar ak a jëmbat.»

Yàlla wone na ñaari misaal

11 Kàddug Aji Sax ji dikkal ma, ne ma: «Yeremi, loo gis?» Ma ne ko: «Caru
garabu saal laa gis.» 12 Aji Sax ji ne ma: «Yaa ko gis, maa sàlloo def sama
kàddu, ngir sottal ko.»
13 Kàddug Aji Sax ji dikkalaat ma ñaareel bi yoon, ne ma: «Loo gis?» Ma ne:
«Cin luy bax laa gis. Mu ngi joye bëj-gànnaar, jublook nun.» 14 Aji Sax ji ne
ma:
«Bëj-gànnaar la safaan bay fettaxe,
dal ci kaw waa réew mi mépp.
15 Maa ngii déy, di woo
mboolem waasoy réewi bëj-gànnaar ak seeni buur.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Dañuy dikk, ku ne dëj ngànguneem
fi janook bunti Yerusalem,
jànkoonteek tataam yépp,
ak dëkki Yudaa yépp.
16 Maay biral samay àtteek ñoom
ci seen mbon gi gépp:
Dañu maa wacc,
di taalal cuuraay yeneen yàlla,
di sujjóotal lu ñu sàkke seeni loxo.

© MBS 2016

17 «Yaw nag takkul te wax leen lépp lu ma la sant.
Bul am tiitaange fi seen kanam,
lu ko moy ma tiital la fi seen kanam.

18 «Maa ngii def la bésub tey
nga mel ni dëkk bu mag bu tata wër,
mel ni xeru weñ mbaa tatay xànjar,
jàkkaarlook réew mi mépp,
muy buuri Yudaa ak i kàngamam,
di °sarxalkati réew mi ak baadoolo yi.
19 Dañu lay xeex te duñu la man,
yaw laay àndal, di la xettli.»
Kàddug Aji Sax jee.

Yàlla taxawu na Israyil

2 1 Kàddug Aji Sax ji dikkal ma, ne ma:
2 «Demal yéeneji lii, Yerusalem di dégg,
nga ne: "Aji Sax ji dafa wax ne:
Maa ngi fàttliku sa ngor ba ngay ndaw,
ak sa cofeel ba nga deeb séet,
ba ngay topp sama gannaaw ca màndiŋ ma,
ba ngay jaare fa dara dul sax.
3 Mooy ba Israyil dee lu ñu sellalal Aji Sax ji,
di meññeefam ma jëkka ñor[a].
Képp ku ko sex, toppees ko ko,
musiba dikkal ko."»
Kàddug Aji Sax jee.

[a] **2.3 *meññeef mu jëkka ñor,*** Aji Sax ji lañu ko daan jagleel. Kenn sañu cee lekk.

© MBS 2016

Bànni Israyil wor nañu

4 Dégluleen kàddug Aji Sax ji,
yéen waa kër Yanqóoba,
ba ci mboolem làngi kër Israyil.
5 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Ana sikk bu ma seeni maam gisal,
ba tax ñu sore ma,
di topp xërëmi neen,
ba far neen?
6 Newuñu: "Ana Aji Sax,
ji nu génne woon réewum Misra,
jiite nu ca biir màndiŋ ma,
ca joor gu wow gaak xur ya,
réewum maral ma lëndëm këruus,
jaareesu fa, dëkkeesu fa?"
7 Ma indi leen suuf su nangu,
ngir leel leen i meññeefam ak i ngëneelam.
Ngeen dikk sobeel sama suuf sii,
ba sama céru suuf si siblu.

Aji Sax jaa ngi layoo

8 «°Sarxalkat yi newuñu: "Ana Aji Sax ji?"
Ñi ŋank yoon wi faaleetuñu ma,
njiit yi gàntal ma,
yonent yiy waxe waxyuy °Baal, tuur mi,
di topp lu leen dul jariñ.
9 Moo ma tax di layooteek yéen,
ba layook seeni sët.»
Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

10 «Jàll-leen ba ca duni Kitim fa sowu, te xool;
yónneeleen Kedar fa penku, seetlu bu baaxa baax
ndegam dingeen gis lu mel nii!
11 Fu aw xeet masa weccee yàllaam?
Moonte duñuy yàlla sax!
Moona xeet wi ma séddoo weccoo séen darajay Yàlla
te du leen jariñ dara.
12 Asamaanee, waarul ci lii!
Jommil, ba jommaaral!»
Kàddug Aji Sax jee.
13 «Ñaari yoon la xeet wi ma séddoo bàkkaar:
ma di bëtu ndox muy dund,
ñu wacc ma, man,
di gasal seen bopp kàmbi dencukaayi ndox,
te kàmb yi fett, di senn.

14 «Israyil da dib jaam a?
Am daa juddoo kërug njaam?
Ana lu tax ñu doon alalu sëxëtoo?
15 Gaynde yaa ngi ŋar ci seen kaw,
di leen xiiru!
Gaynde yee gental seen um réew,
ba seeni dëkk di gent yu kenn dëkkul.
16 Te it niti Memfisoo niti Tapanes[b]
ñooy dikk wat leen nel.
17 Xanaa du yéena def seen bopp lii,
di wacc seen Yàlla Aji Sax ji,
ba mu leen di jiite ca yoon wa?

[b] **2.16** ***Memfis ak Tapanes*** dëkki Misra lañu. Fi ñu ne Memfis am na tekki yu fi indi turu Nof.

© *MBS 2016*

18 Léegi lu ngeen wuti Misra?
Dangeen di naani ca ndoxum Niil ma ca Misraa?
Lu ngeen wuti Asiri?
Dangeen di naani ca dexu Efraat ca Babilon a?
19 Seen ug mbon a leen di mbugal,
seen ñàkk kóllëre yar leen.
Ñamleen ba gis ni ngeen ma dëddoo,
wormaalatuleen ma, man seen Yàlla Aji Sax ji,
muy loraange ju leen wex.»
Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.

Yudaa amul worma.

20 «Yàgg ngeena yiwiku,
dog seeni jéng,
ba ne dungeen ma jaamu.
Kaw tundoo tund,
ker garaboo garab gu naat,
gànctu ngeen fa.
21 Moona maa leen jëmbat, ngeen di ngëneelu reseñ,
di njiwu mu mucc ayib.
Nu ngeen walbatikoo di baadooloy reseñu àll?
22 Bu ngeen raggoo woon saabu,
ba raggooteek xeme it,
seen ñaawtéef gàkk, may gis.»
Kàddug Boroom bi Aji Sax jee.
23 «Nu ngeen ñemee naa: “Sobeelunu sunu bopp
te toppunu tuuri °Baal?”
Seetleen li ngeen nekke ci xur wi[c],
xool-leen li ngeen di def,

[c] **2.23** ***xur wi*** ñuy wax fii, mooy xuru Ben Inom ga ca Yerusalem te ñu daan fa def ay yëfi xërëm.

© MBS 2016

mel ni giléem gu ndaw, di wodd-woddi,
fu ne mu daw jëm fa,
24 mbaa mbaam-sëf mu miin màndiŋ mi,
xabtaloo bakkanam, di xañtu ngelaw li.
Bu bëggee tëbu, ku ko mana téye?
Kuuy mu koy sàkku du sonn,
bu ci tolloo rekk, mu jot ko.
25 Ma ne, buleen daw ba mujje tànki neen
ak put gu wow.
Ngeen naa: “Bul sonn,
sopp nanu yàllay doxandéem yi,
te ñoom lañuy topp!”»

26 «Gàcceg sàcc bu ñu jàpp
dees na ko gàcceel waa kër Israyil,
ñook seeni buur ak seeni kàngam
ak seeni °sarxalkat ak seeni yonent,
27 ñoom ñii naa bii bant: “Yaay sunu baay,”
naan wee doj: “Yaa nu sukk, jur.”
Wonuñu ma kanam, xanaa gannaaw,
te bu leen musiba dikkalee, ñu naa:
“Wallu nu boog!”
28 Waaw, ana seen yàlla yi ngeen sàkkal seen bopp?
Bu leen musiba dikkalee,
nañ leen wallu, bu ñu ko manee!
Gannaaw yéen waa Yudaa,
ni seeni dëkk tollu la seeni yàlla tollu!
29 Ana lu ngeen di layook man?
Yéen ñépp a ma gàntal!»
Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

30 «Mbugal naa seeni doom, jariñul dara.
Dégguñu yar,
bóom ngeen seeni yonent,
mbete gaynde yuy fàdde.
31 Éey niti Israyili tey,
teewluleen kàddug Aji Sax ji!

«Ni màndiŋ mi aaye, ndax mas naa nee aaye ci Israyil?
Mbaa ma mel ni réewum lëndëm ak i loraangeem?
Lu waral askan wii ma séddoo naa:
"Noo moom sunu bopp,
dootunu délsi fi yaw"?
32 Ab janq dina fàtte takkaayam?
Am ab séet dina fàtte mbubbum xewam?
Moona askan wi ma séddoo fàtte na ma fan yu dul jeex.
33 Yéen aka mokkal gànctu!
Jeeg ju bon ji sax di jànge ci yéen.
34 Te seeni pendal sax taq na
  dereti néew-ji-doole yu deful dara,
fekkuleen leen it ñuy dàjji kër jaambur[d].
Loolu yépp terewul,
35 ngeen naan: "Nun de defunu dara,
merum Yàlla won na nu gannaaw moos."
Gannaaw nee ngeen bàkkaaruleen,
maa ngii di leen àtte.
36 Yéen aka yomba soppi doxalin!
Waaye Misraa leen di bett,
na leen Asiri bette woon,

[d] **2.34** Seetal ci Mucc ga 22.1.

© MBS 2016

[37] ngeen jóge ca yenu seeni loxo.
Aji Sax jee wacc ñi ngeen yaakaar,
ba dungeen baaxlee ci ñoom.»

Tuub jot na

3 [1] Mu ne: «Su waay fasee jabaram,
mu dem doon jabaru keneen,
Su waa ja jëlaatee ndaw sa ëllëg,[e]
Loolu du sobeela sobeel réew mii?
Moona yéen gànctu ngeen ak i fari far,
Ana nu ngeen mana délsee fi man?»
Kàddug Aji Sax jee.

[2] «Téenleen, séentu tund[f] ya ne faraas!
Ana fu ñu leen fi tëddewul?
Ci yoon yi ngeen di yeeroo
ni màngaan muy dogalee ci màndiŋ mi.
Sobeel ngeen réew meek seen gànctook seen ug mbon.
[3] Moo tax waame aje,
taw yiy mujje dikkul.
Teewul ngeen dëgër bët nib gànc,
ñàkk gàcce!
[4] Léegi ngeen di ma woo wall naa:
"Baay, yaay sama xejj ca ba may ndaw.
[5] Xanaa deesul mer ba fàww?
Xanaa xadar du sax?"
Ma ne: "Israyiloo, yéena ko wax,
waaye bon ngeen lu ngeen man."»

---

[e] **3.1** Yoonu Musaa mayul ku fase jabaram mu di ko jëlaat, gannaaw bu séyaatee ba tas. Seetal ci Baamtug yoon wi 24.1-4.
[f] **3.2** ***tund:*** kaw tund yooyu lañu daan jaamoo xërëm yi ñu foogoon ne dañuy nangul am njur.

© MBS 2016

Israyil woyof kumba, Yudaa toogadi

[6] Aji Sax ji nag wax ma ci jamonoy buur Yosya ne ma: «Gis nga li Israyil
Woyof-Kumba-si def? Di dem kaw tundoo tund ak ker garaboo garab gu naat,
di fa gànctu. [7] Ma noon su ma defee loolu lépp ba noppi, dina délsi, te
délsiwul. Te doomu ndeyam Yudaa workat bi gis na ci. [8] Gis naa ne it Israyil
Woyof-Kumba-si gànctu na ba ma yebal ko, jox ko kayitu pase, mu dem, te
taxul doomu ndeyam Yudaa workat bi ragal. Moom it daa dem di gànctu. [9] Ni
gànctu yombe Israyil tax na réew mi sobewu. Njaaloo naak yàllay doj,
njaalook yàllay bant. [10] Loolu yépp itam taxul Yudaa workat bi, doomu ndeyu
Israyil, délsee léppi xolam fi man, xanaa di jinigal rekk.» Kàddug Aji Sax jee.
[11] Aji Sax ji nag ne ma: «Li Israyil di woyof kumba lépp sax moo tane Yudaa
workat bi. [12] Demal yéeneji kàddu yii fa bëj-gànnaar. Nga ne:

“Israyiloo, Woyof-Kumba, délsil.”
Kàddug Aji Sax jee.
“Duma la fasal kanam.
Man Boroom ngor laa,
te duma jàpp mer ba fàww.”
Kàddug Aji Sax jee.
[13] “Nangul ne ñaaw nga rekk,
te man sa Yàlla Aji Sax ji nga tooñ,
di wër di foye sa bopp ak yàllay doxandéem yi
ci ker garaboo garab gu naat,
te dégluwoo ma.”»
Kàddug Aji Sax jee.
[14] «Yéen doom yu woyof kumba yi, délsileen.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Maay seen boroom kër,
maay jële kenn ci bii dëkk,
ñaar ca bee gox,

© MBS 2016

boole indi °Siyoŋ,
15 tànnal leen sàmm yu ma doy,
ñu sàmme leen xam-xam ak ug muus.
16 Janti keroog bu ngeen baree ba giir ci réew mi,
deesul waxe °gaalu kóllërey Aji Sax ji[g];
xel dootu ci dem,
deesu ko fàttliku sax,
te deesu ko namm,
deesu ko sàkkati sax.»
Kàddug Aji Sax jee.
17 «Janti keroog
Yerusalem, ngànguney Aji Sax ji lees koy wooye,
xeetoo xeet di fi daje,
ngir Aji Sax, ji turam ñeel Yerusalem,
te dootuñu të ticc ci seen mébét yu bon.
18 Janti keroog waa kër Yudaa
ànd ak waa kër Israyil,
bawoondoo réewum bëj-gànnaar,
wuti réew ma ma séddoon seeni maam.

19 «Maa leen naroona teral ni doom yu góor,
may leen suuf su xemmemlu,
ngeen gënle xeet yépp suuf.
Ma noon dingeen ma wooye baay
te dungeen ma dëddu mukk.
20 Teewul, yéen waa kër Israyiloo, ngeen wor ma,
ni as ndaw di wore faram.»
Kàddug Aji Sax jee.

---

[g] **3.16** ***gaalu kóllërey Aji Sax ji*** moo doon firndeel teewaayu Aji Sax ji ci digg bànni Israyil.

© MBS 2016

21 «Coow dégtu na kaw tund ya ne faraas,
°bànni Israyil ay jooy ak a tinu.
Ñoo lajj seen u yoon,
fàtte seen Yàlla Aji Sax ji.
22 Yéen doom yu woyof kumba yi,
waññikuleen, ma fajtal seen woyof kumba.»

Kàdduy tuub jib na

Nu ngi nii fekksi la,
yaw kay yaay sunu Yàlla Aji Sax ji.
23 Naxi neen kay lañu jële ca xërëmi tund yu ndaw ya
ak coowal kaw tund yu mag ya.
Muccu Israyil kay, fi sunu Yàlla Aji Sax ji.
24 Ba ñuy gone ba tey,
tuur mu ruslu maa ngi neenal ñaqu maam yi,
seen jur gu gudd ak gu gàtt,
ba ci seeni doom, góor ak jigéen.
25 Nan gapproo sunu gàcce,
sàngoo sunu toroxte.
Nook sunuy maam déy,
ba ñuy gone ba tey jii,
nu ngi tooñ sunu Yàlla Aji Sax ji,
te déggalunu sunu Yàlla Aji Sax ji.

4
1 «Yaw Israyil, sooy waññiku,
waññikul fi man.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Soo jëlee fi sama kanam
sa jëf ju siblu,
te jenguloo,
2 xanaa di waate Aji Sax jiy dund,

© MBS 2016

ci dëgg ak njub ak ngor,
kon xeet yi di barkeeloo Aji Sax ji,
di ko sagoo.»
3 Aji Sax ji déy dafa wax waa Yudaak Yerusalem, ne leen:
«Ruujleen seen tool,
buleen ji ciy dég.
4 Yéen waa Yudaak Yerusalem, deeleen xaraf ngir Aji Sax ji,
dogleen seen mbuñukay xol,
balaa sama xadar ne jippét ni sawara,
di tàkk te deesu ko fey
ndax seen jëf ju bon.

Xare jib na

5 «Nangeen yégle lii fa Yudaa,
dégtale ko fa Yerusalem,
yéenee koog liit fi biir réew mi
te xaacu seen kem kàttan ne leen:
"Dajeleen, nu dem ca dëkk ya tata wër."
6 Yékkatileen raaya, jubale °Siyoŋ,
làqujileen, buleen taxaw,
musiba déy laay jële bëj-gànnaar,
muy safaan bu réy.

7 «Gayndee fëlle geeram,
fàkkaskatu xeet yee jóg, génne këram,
nara gental seeni dëkk,
ba ñu di gent yu kenn dëkkul.
8 Kon nag sol-leen i saaku, ñaawloo te yuuxu ne:
"Merum Aji Sax ji tàng na kat te moyu nu."
9 Bésub keroog,» kàddug Aji Sax jee,

«xolu buur jeex, kàngam ne yàcc,
°sarxalkat waaru, yonent jommi.»

Yeremeey wax

10 Ma ne, «Éy Boroom bi Aji Sax ji,
yaa naxlu askan wii nax yu metti,
ba nga nee: "Yerusalem jàmm lay am,"
te saamar tege ci putam.»

Mbugal taxaw na

11 Janti keroog dees na wax askanu Yerusalem wii, ne leen:
«Jaas bu tàng a uppe kaw tund ya ne faraas ca màndiŋ ma,
wuti sama ñoñ.
Du doon ngelaw lees di bàcceek a beese.
12 Ngelaw lu ko ëpp doole laay indi.
Léegi maa leen di biral sama kàddug mbugal.»

Waa Yerusalem ay wax

13 «Noon baa ngii, di jóg niy niir,
watiiri xareem ni ngëlén,
fasam ya gëna gaaw i jaxaay.
Wóoy ngalla nun, yàqu nan!»

Yàllaay wax

14 «Éey Yerusalem, fóotal sa xol, jële ci lu bon,
ndax nga mucc.
Foo àppal sa mébéti xol yu bon?
15 Kàddug yéenee ngi jibe Dan,
musiba dégtu na, bawoo tundu Efrayim.
16 Jottlileen ko xeet yi,
neleen Yerusalem:
"Songkat yaa ngii riire réew mu sore ma,
xaacoondoo fi kaw dëkki Yudaa."

© MBS 2016

17 Ñooy gaw Yerusalem ni wattukati tool,
ndax man la gàntal.»
Kàddug Aji Sax jee.
18 «Sa jëfin ak say jëf a la yóbbe lii,
sa musibaa ngook, wex la xàtt,
di dagg sa xol.»

Yeremi jàq na

19 Maaka jàqa jàq bay jal-jali,
sama xol biy fuddu!
Éy wii mititu xol!
Duma mana noppi,
maa dégg wooteb liit
ak yuuxi xare.

20 Yéenees na rajaxoo ci kaw rajaxoo,
réew mi mépp ne tasar kay!
Jekki-jekki samay xayma tasaaroo.
Xef-xippi ndimoy xayma ya xotatoo!
21 Xanaa duma gis ba fàww raayab noon,
liitu xare di ko feelu?

Aji Sax ji jéppi na ñoñam

22 «Dofe la askan wi ma séddoo def.
Man, xamuñu maay kan,
mbetey gone yu dul xalaat dara;
dég-dég, tus;
seen xel mépp, lu bon rekk,
lu baax, xamuñu ci dara.»

© MBS 2016

Àddina salfaañoo na

23 Maa xool suuf,
ndeke ma nga ne maraas, ne wëyëŋ;
ma xool asamaan,
leer amatu ca.
24 Ma xool tund yu mag yi,
ndeke ñu ngi yëngu,
tund yu ndaw yépp di jaayu.
25 Ma xoolaat, gisuma nit,
njanaaw yépp daw.
26 Ma xool, gis suuf su nangu sa
di ndànd-foyfoy,
dëkk yépp raaf
ndax Aji Sax jeek tàngaayu sànjam.

27 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Duma tas lépp tasar,
waaye réew mi mépp ay gental.
28 Loolooy tax suuf di ñaawlu,
asamaan di lëndëm.
Maa ko wax, maa ko dogu;
duma dëpp, duma deltu gannaaw.»

Yerusalem dugg na fitna

29 Gawar ak fittkat riir,
waa dëkk yépp fëx,
ñii tàbbiy gajj,
ñee ñalgu ci kaw i doj,
ñu won dëkkoo dëkk gannaaw,
kenn desatu ca.

© MBS 2016

30 Yaw Yerusalem mu tas mi,
ana looy def nii,
di solu ba yànj,
gànjaroo wurus,
tusngalu, yàkkleey gët?
Yaa ngi caaxoñu ci neen:
say xéddkat wacc nañu la,
sa bakkan lañuy wut.
31 Baatu ndaw su jagadi laa dégg,
ma nga jàq, di matub taawam.
Baatub °Siyoŋ, dëkk bu taaru baa!
Ma ngay àppaat, tàllal yoxo ya,
naan: «Wóoy, ngalla man;
ne yàcc ci loxol bóomkat yi!»

Mbugal war na

Yàllaay wax

5
1 «Wërleen mbeddi Yerusalem,
xool-leen, seet ciy péncam rekk ba xam
ndegam dingeen gis kenn,
kenn kepp kuy def njub,
di sàmm worma,
ma daldi leen baal.
2 Bu ñu nee sax: "Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund,"
ay fen lañuy giñ.»

Yeremeey wax

3 Aji Sax ji, xanaa du worma ngay sàkku?
Dóor nga leen, safu leen;
nga làbbli, ñu tanqamlu,
wowle ba raw doj, baña dëpp.

© MBS 2016

4 Man nag, ma noon: «Ñii de ay baadoolo rekk lañu,
di def jëfi dof,
xamuñu yoonu Aji Sax ji,
xamuñu lu seen àtteb Yàlla laaj.
5 Kon naa dem seeti kàngam yi,
wax ak ñoom.
Xanaa ñoom dinañu xam yoonu Aji Sax ji,
xam lu seen àtteb Yàlla laaj.»
Waaye ñoo bokk daggook Yàlla,
dogook moom.
6 Moo tax gaynde di génne ci gott bi, fàdd leen,
bukkiy màndiŋ mi di leen yàpp,
segg di tëru seeni dëkk,
ku ca génne, dees na la xotat.
Seeni moy a bare,
te seen ñàkk worma réy.

Yàllaay wax

7 «Yerusalem, ana lu tax ma di la baal,
te say doom wacc ma,
di giñe lu dul Yàlla.
Ma reggal leen, teewul ñuy njaaloo,
riixle, jëm kër gànc ya!
8 Mbete fas yu suur, tukkal,
ku ne ŋexal, jëm sa jabaru moroom.
9 Lii, duma leen ko dumaa?»
Kàddug Aji Sax jee.
Mu ne: «Wii xeet, duma ko fey yoolam?»

© MBS 2016

Dëddu Yàlla, gis ko

10 «Yéegleen seeni tata, yàqte
waaye buleen leen jeexal tàkk.
Tenqileen lawit yi,
ñooñoo bokkul ci Aji Sax ji.
11 Waa kër Israyil ak waa kër Yudaa kat,
ñoo ma wora wor!»
Kàddug Aji Sax jee.
12 Mu ne: «Ñoo fenal Aji Sax ji,
naan: “Moom du def dara,
musiba du nu dal,
saamaroo, xiifoo, dunu ci gis dara.
13 Yonent yi daal, ngelawal neen!
Kàddug waxyu newul ci ñoom;
li ñuy wax, na leen yenu!”»

14 Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Gannaaw wax jii lañu wax,
maa ngii di def samay wax di sawara ci sa gémmiñ,
askan wii di matt,
mu xoyom leen.
15 Éey waa kër Israyil,»
kàddug Aji Sax jee,
«maa ngii di indi fi seen kaw xeet wu bawoo fu sore.
Xeet wu am kàttan lañu,
xeet wu yàgga yàgg,
wu ngeen xamul seen làmmiñ,
te dégguleen seeni wax.
16 Seen mbari fitt ŋafal paxum bàmmeel,
ñoom ñépp di ñeyi xare.

© MBS 2016

17 Ñooy dikk, warax seen meññeef ak seen ñam,
jeexal seeni doom, góor ak jigéen,
lekk seen jur gu gudd ak gu gàtt,
saax-saaxee seeni reseñ ak seeni figg;
te dëkk yi ngeen yaakaare seeni tata,
dooley saamar a koy tas.
18 Waaye bési keroog it,»
kàddug Aji Sax jee,
«duma leen jeexal tàkk.
19 Bu ñu nee:
“Ana lu waral sunu Yàlla Aji Sax ji teg nu lii lépp?”
ne leen: “Yàlla nee:
Ni ngeen ma dëddoo, di jaamu yàllay jaambur ci seen um réew,
ni ngeen di jaamujee ay jaambur
biir réew mu ngeen moomul.”»

Yàlla artu na xeet wi

20 «Jottlileen lii waa kër Yanqóoba,
biral-leen ko fa Yudaa, ne leen:
21 Ngalla dégluleen lii,
xeet wu dofe, ñàkk xel wi ngeen doon,
am i gët te dungeen gis,
am i nopp te dungeen dégg!
22 Man daal, dungeen ma ragal,
am tiituleen ma?»
Kàddug Aji Sax jee.
«Man mi teg gannuus, yemalee ko géej,
dogalal ko ko dàkk te du ko jàll,
lu mu wañax wañax du ko man;
gannax ya day riir, te du jàll!

© MBS 2016

23 Waaye wii xeet a dëgër bopp te déggadi.
Dëddu nañu ma ba wéy.
24 Seen xel demul sax ba ne:
“Tee noo ragal sunu Yàlla Aji Sax,
jiy jot, mu tawal nu,
taw yu jëkk ak yu mujj yi,
àppal nu ayi bési ngóob,
sédde nu?”
25 Yooyii seeni ñaawtéef a ko waññi,
seen bàkkaar a leen xañ ngëneel.

Mbon maase na ci xeet wi

26 «Waaw! Daa am ñu bon ci askan wi ma séddoo,
ñuy tërook a fiire
mbete nappkati picc.
27 Ni kaaf di feeseek i picc,
ni la seeni kër di feese alali càcc,
ba tax ñu yokku ba woomle,
28 yaflu, di nes-nesi.
Seen ug mbon it amul kem:
duñu defal jirim njub,
duñu àtte néew-ji-doole dëgg.
29 Lii, duma leen ko dumaa?»
Kàddug Aji Sax jee.
«Xeet wu mel nii duma ko fey yoolam?
30 Lu siblu te yées am na ci réew mi:
31 Yonent yiy wax waxyuy fen,
°sarxalkat yiy jiitee seen coobare,
te askan wi ma séddoo soppe ko ni!
Moo bu muj ga taxawee, nu ngeen di def?»

© *MBS 2016*

Gawub Yerusalem nuyoo na

6 [1] «Yéen askanu Beñamin, fëxleen,
génn Yerusalem.
Wal-leen liit gi fa Tekowa,
jafaleleen jum yi Bet Kerem, artoo ko,
musiba kat a ngi yëre bëj-gànnaar,
di safaan bu réy.
[2] Yaw °Siyoŋ, dëkk bu taaru bi te xejj,
dama lay dammat.
[3] Ay sàmm ak seeni gétt ci sa kaw,
ñu samp seeni xayma, wër la,
di foral, ku nekk ak pàccam.
[4] Ñii ne: "Waajal-leen xare baak ñoom,
nu songi leen digg bëccëg.
Waaye wóoy nun, jant a ngi lang,
keru ngoon di law!"
[5] Ñee ne: "Nan song congum guddi boog,
ba rajaxe seen kër yu yànj."»

[6] Aji Sax ji Boroom gàngoor yi déy da ne:
«Gorleen i bant,
sëkke Yerusalem, gaw ko!
Dëkk bii dees koy mbugal,
àqu noteel la fees dell.
[7] Ni bëtu ndox di dawe,
ni lañuy dawale seen ug coxor.
Fitnaak salfaañooy riir ci dëkk bi,
gisuma lu moy jagadeek loraange!»
[8] «Yéen waa Yerusalem, deeleen dégg

© MBS 2016

bala ma leena dëddu,
ba gental réew mi
gent bu kenn dëkkul.»

Askan wa të na

9 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Nañu witta witt ndesu Israyil,
ni ñuy witte reseñ,
ba nga dawalaat say loxo ca car ya.»

Yeremeey wax

10 Moo kan laay waxal,
artu ko ba mu déglu,
yii boroom noppi paaxee tëë teewlu!
Kàddug Aji Sax jaa ngii,
mel ni lu ñu rus,
lu ñu safoowul!

11 Maa ngi meral Aji Sax ji ba fees
ba manatuma koo dékku.
Aji Sax ji nee: «Sippi ko tuut-tànk yi ci mbedd mi,
sippiwaale ko waxambaane yi daje,
mu laawaale jëkkër ak jabar,
mag ak màggat,
12 seeni kër doon alali jaambur,
ak seeni tool it ak seeni jabar.
Maay xàcci sama loxo déy,
dal ci kaw waa réew mi.»
Kàddug Aji Sax jee.
13 «Ndax ki gëna tuut ba ki gëna mag,
ñépp a ngi lewal lu lewul.

© MBS 2016

Yonent ak ub °sarxalkat,

ñépp a ngi wor.

14 Sofental nañu sama pajum ñoñ ñi dammatoo,

naan: “Jàmm, lépp jàmm!”

te jàmm amul.

15 Ñu wara am gàcce ci seen jëf ju siblu,

te gàcce gàcceelu leen.

Xamuñu sax luy kersa!

Moo tax ñuy fëlëñoondook ñiy fëlëñu.

Kera ba ma leen di dikkal, ñooy tërëf.»

Aji Sax jee ko wax.

Pexey askan wi jur na musiba

16 Aji Sax ji dafa wax ne:

«Taxawleen ca selebe yoon wa, xool,

te laajte yoon ya woon,

ne: “Ana yoonu mbaax?”

Ngeen awe ca, am noflaayu bakkan.»

Ñu lànk ne: «Awunu ca.»

17 «Ma tabbal leen i wattukat

ne: “Teewluleen liit gu jib.”»

Ñu lànk ne: «Teewluwnu.»

18 «Moo tax yéen xeet yi, dégluleen;

yéen waaso yi, seedeleen liy xaar ñii.

19 Yéen waa àddina, dégluleen!

Maa ngii di indil askan wii musiba,

seeni pexe jural leen.

Ñoo faalewul samay kàddu,

gàntal sama yoon.

20 Lu may doye lii?

© MBS 2016

Ndàbb lu jóge Saba[h],

diw gu xeeñ, bawoo réew mu sore?

Seeni °saraxi rendi-dóomal safu ma;

seen saraxi jur, bugguma.»

21 Moo tax Aji Sax ji wax ne:

«Maa ngii di tegal askan wii

ay pakk, ñu fakkastaloondoo,

baay ak doom,

dëkkandook ub xarit,

ñépp sànku.»

Noon sàqee na bëj-gànnaar

22 Aji Sax ji dafa wax ne:

«Aw askan a ngii bàyyikoo réewum bëj-gànnaar,

xeet wu mag lañuy doon, sàqee fa cati àddina.

23 Fitt ak u xeej lañuy ŋëb,

néeg lool, duñu yërëm;

seen coow ni riirum géej,

ñu war seeni fas, rëpptal,

làng-déral leen,

yéen waa °Siyoŋ, dëkk bu taaru bi.»

Waa Yerusalem ay wax

24 «Danoo dégg riir mi,

sunuy yoxo yoqi,

njàqare ne nu taral,

ni mititu mat.

25 Kii naa: "Bul génn ci àll bi!"

Kee naa: "Bul jaar ci yoon wi!"

[h] **6.20** ***Saba*** am réew la wu bokk ci sowu Arabi, fa féete suuf.

© *MBS 2016*

Saamar kay a nga ca loxol noon ba,
tiitaange dajal fépp!»

Yeremeey wax

26 Éey bokk yi, sol-leen i saaku,
diwoo dóom, ñaawloo ko.
Ñaawluleen ni kuy dëj benn bàjjo
te jooy jooy yu metti,
nde yàqkat bi day jekki,
ne sunu kaw dàll!

Yàllaay wax

27 «Maa la def nattukatu askan wi ma séddoo,
nga di leen nattu ni ñuy nattoo xaalis,
te war leena seetlu, nemmiku seen jikko.»

Yeremeey wax

28 Ñoom ñépp a di fippukat yu fétteeral,
wër di sos,
dëgërle ni xànjar ak weñ gu ñuul.
Ñoom ñépp di yàqkat.
29 Tëgg wal taalam, mu yànj;
sawara seeyal beteex.
Xellees na koo xelli ci neen,
taxul li ci bon génn.
30 Dees na leen wooye mbuubitum xaalis,
nde Aji Sax ji buub na leen, sànni.

Yeremi yedd na demkati kër Yàlla yi

7 1 Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji Sax ji. Mu ne ko: 2 «Taxawil fa
bunti kër Aji Sax ji, nga yéene fa kàddu gii, ne leen: “Mbooleem yéen
waa Yudaa ñiy jàlle bunt yii, di jaamusi Aji Sax ji, dégluleen kàddug Aji
Sax ji. 3 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, Yàllay Israyil dafa wax ne: Jekkal-leen

© MBS 2016

seeni jikkook seeni jëf, ma dëël leen bii bérab. 4 Buleen naxe seen bopp
kàdduy caaxaan, naan: ‘Kër Aji Sax jaa ngi, kër Aji Sax jaa ngi fii, kër Aji Sax
jee!’ 5 Su ngeen jekkalee jekkal seeni jikko ak seeni jëf déy, di defa def yoon
seen digg ak seen moroom, 6 te notuleen doxandéem, ab jirim ak ub jëtun,
tuuruleen deretu jaamburu Yàlla, fi bii bérab, toppuleen yeneen yàlla bay
loru, 7 su boobaa, ma dëël leen bii bérab, réew mi ma joxoon seeni maam, bu
yàgg, ba fàww. 8 Yéena ngii di naxe seen bopp waxi caaxaan yu amul njariñ.
9 Yéen, nu ngeen mane di sàcc, di bóome, di jaaloo, di giñ i fen, di taalal
°Baal, xërëm bi cuuraay, di topp yeneen yàlla yu ngeen xamul, 10 tey dikk
taxaw fi sama kanam, biir kër gii ñu ma tudde, te naan: ‘Nun kay raw nanu,’
ba tax ngeen di def mboolem lu siblu lii? 11 rawtub sàcc daal ngeen def kër gii
ñu ma tudde? Man de lii laa gis!” Kàddug Aji Sax jee.

12 «“Demleen rekk kay ca sama bérab ba ca Silo, fa ma jëkkoona dëël sama
tur, ngeen xool na ma ko def ngir mbonug Israyil, askan wi ma séddoo.

13 «“Gannaaw def ngeen jëf jii jépp nag,” kàddug Aji Sax jee, “te ma waxoon
leena wax ay yooni yoon, dégluwleen; woo leen, wuyuwleen, 14 kër gii ñu ma
tudde, ngeen yaakaar ko, bérab bii ma leen joxoon, yéen ak seeni maam, na
ma def Silo laa koy def. 15 Dama leen di dàq, ngeen sore ma, na ma dàqe
woon seen bokk yépp, askanu Efrayim gépp[i].”

Yàlla gàntal na

16 «Waaye yaw bul ñaanal askan wii, bu leen yékkatil kàddug ñaan, bu leen
tinul fi man. Du maa lay déglu moos!

17 «Xanaa gisoo li ñu nekke fi dëkki Yudaa ak ci mbeddi Yerusalem? 18 Doom
a ngi taxan, baay di taal, jigéen di not lu mu nàkkal ki ñuy wooye Lingeeru
asamaan, di tuural ay naan yeneen yàlla, di ma ko naqarale! 19 Du man lañuy
naqaral moos!» Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Xanaa kay ñoo ciy rus!»

---

[i] **7.15** ***Efrayim*** genn la ci fukki giiri bànni Israyil ya séq réewu Israyil, ca bëj-gànnaaru réewu Yudaa.

© MBS 2016

20 Moo tax Aji Sax ji Boroom bi dafa wax ne: «Sama xadar a ngii di sottiku fi bii bérab, fi kaw nit ak mala, garab ak lu suuf meññ, lépp ne jippét, te deesu ko fey.»

21 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, Yàllay Israyil dafa ne: «Seen juru °saraxu
rendi-dóomal, dollileen ko ci seen yeneen sarax, te lekk yàpp wi[j]. 22 Bés ba
may génne seeni maam Misra déy, waxuma leen woon mbaa di leen sant
mbirum saraxu rendi-dóomal ak yeneen sarax. 23 Mbir mii déy laa leen
santoon ne leen: "Déggal-leen ma, ma doon seen Yàlla; yéen ngeen doon sama ñoñ. Doxeleen wépp yoon wu ma leen sant, su ko defee ngeen baaxle."
24 Waaye déggluwñu ma, teewluwñu ma, xanaa di jëfe seen xel ak seen dëgër
bopp ak seen bon xol, ba tax ñu dellu gannaaw, jëmuñu kanam. 25 La dale bés
ba seeni maam génnee réewum Misra ba bésub tey jii, yónnee naa leen bés bu
nekk mboolem sama jaam ñi, yonent yi. 26 Waaye dégluwñu, teewluwñu ma,
xanaa sajj u loos, di bon, ba yées seeni maam.

27 «Dinga leen wax kàddu yii yépp, te duñu la déglu, nga woo leen, duñu la
wuyu. 28 Su ko defee nga ne leen: "Xeet a ngii wu dul déglu kàddug Yàllaam Aji Sax ji, nanguwñu yar, worma tumurànkeel leen, ba daggook seen làmmiñ."

Xuru Ben Inom di xuru ndee

29 «Waa Yerusalemee, seen njañ[k] li ngeen séddoo Yàlla,
xuufleen ko, sànni, ñaawloo ko,
xaaculeen fa kaw tund ya ne faraas,
nde Aji Sax ji xarab na,
wacc na seen maas gii sabab sànjam.

---

[j] **7.21** Ci yoon, saraxu rendi-dóomal, deesu ci lekk dara. Yàllaa ngi leen di ñaawal fii, di leen won ne gedd na seen bépp sarax.

[k] **7.29** ***njañ:*** seetal ci Màndiŋ ma 6.1-8.

© MBS 2016

30 Waa Yudaa déy, ñoo def lu ma ñaawlu.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñoo yeb yëf
yu siblu fi biir kër gi ñu ma tudde, di ko sobeel. 31 Ñoo tabax i °jaamookaay ca
Tofet fa xuru Ben Inom, di fa sarxe seeni doom, góor ak jigéen, lakk leen, te
santaanewma ko, jaarul sax sama xel. 32 Moo tax ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee, «deesatul tudd Tofet mbaa xuru Ben Inom, xanaa xuru
Bóomukaay.» Dees na rob ca Tofet ndax ñàkk suuf. 33 Néewi xeet wii mujj di
lekku njanaaw ak rabu àll, te kenn du leen mana dàq. 34 Maay dakkal fi dëkki
Yudaa, dakkal fi mbeddi Yerusalem coowal mbégteek bànneex, dakkal
kàddug boroom séet, dakkal kàddug séet, ndax réew mu tumurànke.

8

1 «Su boobaa déy,»
kàddug Aji Sax jee,
«noon yeey sulli yaxi buuri Yudaa
ak yaxi kàngam yi
ak yaxi °sarxalkat yi
ak yaxi yonent yi
ak yaxi waa Yerusalem,
fa seeni bàmmeel,
2 weer leen ci naaj week weer wi
ak mboolem biddiiw yi ñu soppoon,
di leen jaamu, di leen topp ak a sàkku,
di leen sukkal.
Deesu ko dajale, deesu ko suul;
day mel niy jonkan fi kaw suuf si.
3 Dee mooy gënal dund
mboolem ku des ci njaboot gu bon gii,
ak mboolem fu ñu dese fa ma leen tasaare woon.»
Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.

© MBS 2016

Askan wi të na ticc

4 «Nanga leen wax ne leen:
Aji Sax ji dafa wax ne:
Ku daanu, da dul jógaat?
Am ku lajj, du délsi?
5 Lu tax xeet wii dëddu?
Lu tax Yerusalem gii lajj, baña délsi?
Ñu ngi langaamoo naxi neen,
baña délsi.
6 Teewlu naa, déglu naa;
du lu jaadu lañu wax.
Kenn tuubu ci mbonam,
ba ne: "Lu ma def nii?"
Ku nekk a topp yoonam,
ni fas wu màmm cib xare.
7 Ag xodd sax xam na bésub demam,
pitax, wetwet ak mbelaar it dem,
tey sàmm seen bésub délsi.
Waaye sama ñoñ faalewuñu àtteb Aji Sax ji.
8 Nu ngeen man ne: "Am nan xel,
nungeek yoonu Aji Sax ji,"
te xalimay yoonalkat soppi ko fen?»
9 Dees na gàcceel boroom xel yi,
ñu jàq, tarsu.
Kàddug Aji Sax jaa ngii ñu dëddu,
kon ana seen um xel?

10 «Maay joxe seeni jabar,
jox seeni tool ay foqatikat,
ndax ki gëna tuut ba ki gëna mag,

© MBS 2016

ñépp a ngi lewal lu lewul.

Ab yonent ak ub °sarxalkat, ñépp a ngi wor!

11 Sofental nañu sama pajum ñoñ ñi dammatoo,

naan: “Jàmm, lépp jàmm!”

te jàmm amul.

12 Ñu wara am gàcce ci seen jëf ju siblu,

te gàcce gàcceelu leen.

Xamuñu sax luy kersa!

Moo tax ñuy fëlëñoondook ñiy fëlëñu.

Kera ba ma leen di dikkal, ñooy tërëf.»

Aji Sax jee ko wax.

Yaakaar tas na

Yàllaay wax

13 «Maa leen di witta witt.»

Kàddug Aji Sax jee.

«Garabu reseñ du dese doom,

figg du dese doom,»

kàddug Aji Sax jee,

«xob ya sax day wow.

Lu ma leen joxoon, rëcc na leen.»

Askan waay wax

14 «Ana lu nuy toog?

Fabuleen, nu dem ca dëkk ya tata wër,

deeyi fa.

Sunu Yàlla Aji Sax ji nar na sunu dee;

moo nu nàndal tookey mbugal,

nde noo tooñ Aji Sax ji.

15 Nuy yaakaar jàmm,

dara baaxul;

© MBS 2016

nuy séentum paj,
tiitaange ne jaas!
16 Seen noowi fas yaa dégtoo bëj-gànnaar fa Dan,
seen naari góor di ŋexal, suuf sépp yëngu.
Ñu dikk, tas réew mi tasar,
booleek li ci biiram,
ak dëkk beek ñi ci biiram.»

Yàllaay wax

17 «Maa ngii déy di leen yónnee
jaani ñàngóor yu déggul jat,
ñu di leen màtt.»
Kàddug Aji Sax jee.

Yeremi am na naqar

Yeremeey wax

18 Ndaw naqar wu tiis,
ndaw xol bu diis!
19 Sama bokk yaa ngooguy yuuxu
yuux yu àkki fu sore,
naan: «Moo Aji Sax ji daa newul °Siyoŋ a?
Moo Buuru Siyoŋ da fee nekkatul a?»

Yàllaay wax

«Lu tax ñuy yékkati sama xol
ak seen xërëm yii,
seen yàllay doxandéem yi tekkiwul dara?»

Yeremeey wax

20 Ngóob wéy na, jamonoom wees,
te nun de muccagunu.
21 Sama bokk yi seen xol jeex
tax na sama xol jeex,

© MBS 2016

may tiislu, tancoo njàqare!
22 Moo diwu pajtal amul Galàdd a[l]?
Am fajkat a fi amul?
Ana lu waral bokk yi taneeguñu?
23 Éy ku may duyal sama bopp ndox,
saay gët di xelliy rongooñ
yu ma jooye guddeek bëccëg
bokk yi ñu bóom?

9 1 Éy ku ma mayoon ci màndiŋ mi
dalu panaanum njëggaan,
ba ma teqlikook bokk yi, wacc leen,
dem, bàyyi leen?
Ñoom ñépp ay bokkaale,
di gàngooru workat.

Dëgg jeex na

Yàllaay wax

2 «Ñu ngi tàwwi ni fittkat seen làmmiñu workat,
seen doole ci réew mi doxaluñu ci yoon.
Ñu ngii di def lu bon ci kaw lu bon,
te man faalewñu ma.»
Kàddug Aji Sax jee.

3 «Na ku ne moytu dëkkandoom
te baña wóolu menn mbokk.
Kuy mbokk déy lal nga pexem wuruj, di wuruj;
kuy dëkkandoo, sos ngay wéye.
4 Ku ne sa dëkkandoo ngay nax,
te dëgg, doo ko wax.

[l] **8.22** ***Galàdd*** ab gox la bu féete dexu Yurdan penku te nekkoon fu bare gàncaxi pajtal.

© MBS 2016

Dañoo tàmm i fen,

di def njekkar ba sonn.

5 Yéena ngi dëkke njublaŋ,

njublaŋ rekk,

faaleetuleen ma.»

Kàddug Aji Sax jee.

6 Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi

wax ne: «Maa ngii di leen segg,

nattu leen ni weñ gu sawara seeyal, xelli!

Ana nu may def neneen

ak askan wi ma séddoo?

7 Seen làmmiñ di fitt guy bóome,

seeni wax dig njublaŋ.

Nit di wax moroomam jàmm,

te di ko tëru cim xelam.

8 Lii duma leen ko dumaa?»

Kàddug Aji Sax jee.

Mu ne: «Xeet wu mel nii duma ko fey yoolam?»

Jooy jot na

Yeremeey wax

9 Tund ya laay jooy, di yuuxu,

di jooy parluy màndiŋ ma,

fa lépp lakk, ba jaareesu fa,

déggeesul baatu jur;

njanaaw ak mala,

lépp daw, ne mes.

Yàllaay wax

10 «Maay def Yerusalem jali doj,

© MBS 2016

till yi dëkke;

ma def dëkki Yudaa gent bu kenn dëkkul.»

Yeremeey wax

11 Ana ku muus, ba xam lu waral lii?

Ku Aji Sax ji waxal,

mu wax nu lu waral réew mi sànku,

gental ni màndiŋ mi,

kenn jaaru fi?

12 Aji Sax ji neeti:

«Ñoo wacc sama yoon

wi ma leen tegaloon,

sàmmuñu sama kàddu,

jëfewuñu ko,

13 xanaa toppoo dëgër bopp,

topp tuuri °Baal

yi leen seeni maam miinaloon.»

14 Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,

Yàllay Israyil dafa wax ne:

«Maa ngii di leelsi xeet wii njàqarey xeme,

nàndal leen tookey mbugal.

15 Maa leen di wasaare fi biir xeet yu ñu xamuloon,

du ñoom, du seeni maam.

Maa leen di tofal saamar, ba raafal leen.»

16 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:

«Ne leen: Waajleena wooyi jigéeni jooykati dëj yi, ñu dikk;

yónneeleen ca ña gëna man, ñu dikk.»

© MBS 2016

Yeremeey wax

17 Nañu gaaw dëbbeel nuy jooy,
gët taa, rongooñ wal.
18 Yuux a ngoog, jibe °Siyoŋ.
Ñu naa: «Nooka rajaxoo,
torox ba ne tott,
noon màbb sunuy dëkkuwaay,
nu génn réew mi.»

19 Yéen jigéen ñi,
ngalla dégluleen kàddug Aji Sax ji,
taataan waxam,
ba jàngal seeni janq jooyi dëj,
jigéen ju ne jàngal moroomam yuuxi dëj.
20 Ndee déy moo ñalgoo sunuy palanteer,
dugg sunuy kër yu yànj,
ngir fàdd gone yi ci mbedd mi,
ak xale yu góor yi ci pénc yi.

Yàllaay wax

21 «Ne leen: Kàddug Aji Sax jee.
Néew yeey wetaroo ci àll bi, mel niy jonkan,
ni gub yu góobkat won gannaaw, kenn forul.»

Ku xam Yàlla rekk a xelu

22 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Ku xelu, bumu damoom xelam;
ku jàmbaare, bumu damoo njàmbaaram;
ku woomle, bumu damoom koomam.
23 Suy damu kay, na damoom xelam
mu ko may mu xam ma,

© MBS 2016

xam ne maay Aji Sax,
jiy jëfe ngor ak dëgg ak yoon fi kaw suuf.
Loolu déy ay sama bànneex.»
Kàddug Aji Sax jee.

Xaraf, na Yàlla tax

24 «Ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,
«maay dikkal képp ku xarafam yem ci yaram,
25 muy waa Misra, di waa Yudaa,
di Edomeen ñeek Amoneen ñi,
di Mowabeen ñeek
mboolem ñiy wat seen peggu kawaru bopp
te dëkke màndiŋ mi,
nde xeet yooyu, kenn xarafu ci dëgg,
waaye °bànni Israyil gépp it
xarafuñu xarafu xol[m].»

Aji Sax ji du moroomu xërëm

10 1 Yéen °bànni Israyil, dégluleen kàddu,
gi leen Aji Sax ji dégtal.
2 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Jikkoy xeeti yéefar yi, buleen ko roy;
màndargam asamaan, buleen ko tiit;
na ko yéefar yi tiit.
3 Aaday xeet yi kat neen la.
Garab lañuy dagge ca gott ba,
ab yettkat yette ko sémmiñ,

[m] **9.25** Xeeti àddina yu bare baaxoo nañu di xaraf. Waaye xaraf ci la Yàlla nammoona birale kóllëre gi dox digganteem ak bànni Israyil. Moo tax gépp góor gu bokk ci woowu askan waroona fésal ci yaramam màndargam xaraf miy firndeel googu kóllëre, te ànd ceek xolu jëfe ko.

© MBS 2016

4 rafetale xaalis ak wurus,
daaj koy pont, dëgëral,
ba du yëngu;
5 muy saf kuñeental
ci biir tóokërub xaal.
Du wax, du séqi jéego,
ñu di ko gaŋar-gaŋaree.
Buleen ko ragal, du lore, du jariñe.»

Yeremeey wax

6 Aji Sax ji, kenn melul ni yaw,
yaaka màgg, jàmbaare, màgg u tur.
7 Yaw Buuru xeet yi, ana ku la dul ragal?
Yaw déy yaa yelloo ragal.
Mboolem ñi xelu ci xeet yi
ak mboolem seeni buur,
kenn melul ni yaw.
8 Ñoom ñépp a bokk dofe, ñàkk bopp:
xam-xamu kasara, bant kese!
9 Xaalis lañuy jële Tarsis, xoobe ko bant,
wurus wu jóge Ufas, ñu boole ca,
ndaanaan liggéey ko,
tëggu gànjar yett ko,
ñu solal ko ndimo lu yolet
ak lu xonq curr,
lépp di liggéeyu ràbb yu xareñ.
10 Waaye Aji Sax jeey Yàlla dëgg.
Mooy Yàlla jiy dund,
di buur ba fàww,
xadaram gësëm àddina,

© MBS 2016

meram man xeet yi.

11 Lii nag, nangeen ko siiwal:

«Seen yàlla, yi sàkkul asamaan, sàkkuñu suuf,

ñooy sànku, jóge fi suuf ak fi asamaan tiim.»

12 Suuf, Aji Sax jee sàkke kàttanam;

dun bi, mu sampem xelam;

asamaan, mu lale xam-xamam.

13 Bu àddoo, ndoxum asamaan riir;

mu yéegey niir fa cati àddina,

yebbee ngelaw fa dencam ya,

daldi melax, taw.

14 Nitoo nit dim sannax, sore xam-xam:

te képp kuy tëgg sab xërëm, añe gàcce.

Sa jëmmi weñ ji nga xelli, di neenug neen,

noog bakkan, tus!

15 Cóolóolu neen, liggéeyu caaxaan;

bu bésam taxawee, mu sànku.

16 Ki séddoo Yanqóoba déy wuute naak yii caaxaan.

Kookoo bind lépp,

te Israyil di giir gi mu séddoo.

Kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi!

Mbugal dikk na

17 Yerusalemee, yéen ñi ñu gaw,

forleen seen ëmb.

18 Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Maa ngii naa xërr waa réew mi bii yoon,

teg leen njàqare, ba ñu yég ko.»

© MBS 2016

Yerusalem ay wax

19 «Wóoy man, yàqu naa!
Ndaw góom bu metti!
Dama noon lii jàngoro doŋŋ a,
naa muñ!
20 Xayma xotatoo,
buumi xayma xëttandoo,
samay doom wacc ma, ne mes;
kenn sampatul sama xayma, firi ko.»

Yeremeey wax

21 Sàmmi xeet weeka dofe:
Aji Sax ji, sàkkuwñu ko.
Moo leen taxa bonle,
seen jur gépp tasaaroo.
22 Xibaar a ngoog, di ñëw,
riir mu réy a yëngoo réewum bëj-gànnaar,
nara gental dëkki Yudaa yu mag yi,
till yi dëkke.

Yeremi tinu na Aji Sax ji

23 Aji Sax ji, maa xam ne
nit moomul yoonam,
kuy dox moomul i jéegoom.
24 Aji Sax ji, yar ma lu yem,
te bañ maa yare mer,
di ma semmal.
25 Xëppal sa xadar yéefar yi la yégul,
ak làng yi la tuddul.

© MBS 2016

Ñoo bóom giirug Yanqóoba,
bóom leen ba fàkkas leen,
gental seen dëkkuwaay.

Yudaa fecci na kóllëre

11 1 Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji Sax ji: 2 «Dégluleen sàrti
°kóllëre gii. Te yaw Yeremi, nga àgge ko képp kuy waa Yudaa ak waa
Yerusalem. 3 Nga ne leen: “Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne:
Alkànde ñeel na képp ku sàmmul sàrti kóllëre 4 gii ma santoon seeni maam
bés ba ma leen génnee réewum Misra, ga metti woon ni taal buy xelli weñ gu
ñuul. Ma noon leen ngeen déggal ma te jëfe sàrti kóllëre gi ni ma leen ko
sase, ba doon sama ñoñ, man ma doon seen Yàlla. 5 Su ko defee ma wàccook
ngiñ, la ma giñaloon seeni maam ne dinaa leen may réew mu meew maak
lem ja tuuroo, muy fii tey.”» Ma ne ko: «Tigi, Aji Sax ji.»

6 Aji Sax ji ne ma: «Yéeneel mboolem kàddu yii ci biir dëkki Yudaa yu mag
yi ak ci mbeddi Yerusalem, nga ne: “Dégluleen sàrti kóllëre gii te jëfe ko.
7 Artu naa artu seeni maam, dale ko ba ma leen génnee réewum Misra, ba tey
jii ma jàppoo di leen artu, naan leen ngeen déggal ma. 8 Waaye dégluwñu,
teewluwñu, xanaa ku nekk di wéye dëgër bopp, topp ag bon xolam. Moo tax
ma wàcce ci seen kaw mboolem sàrti kóllëre gii ma leen santoon ñu war koo
jëfe te jëfewuñu ko.”»

9 Aji Sax ji dellu ne ma: «Pexem fippu feeñ na ca Yudaa gépp ak ca waa
Yerusalem. 10 Dellu nañu ca seen ñaawtéefi maam, ya bañoona sàmm samay
kàddu. Ñoom it topp nañu yeneen yàlla, di leen jaamu. Waa kër Israyil ak
waa kër Yudaa fecci nañu kóllëre ga ma fasoon ak seeni maam.»

11 Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne: «Maa ngii di leen wàcceel musiba mu ñu
dul mana rëcc. Dinañu ma ne wóoy te duma leen déglu. 12 Su ko defee waa
dëkki Yudaa yu mag yeek waa Yerusalem dem jooytuji ca yàlla, ya ñuy taalal
cuuraay, te duñu leen mana wallu mukk ci seen jamonoy musiba.

© MBS 2016

[13] «Yaw Yudaa, ni sa dëkk yu mag tollu, ni la say tuur tollu. Ni mbeddi Yerusalem tollu it, ni la sarxalukaay yi ñu fa saam tollu, ñu di fa taalal cuuraay °Baal, tuur mu siblu mi.»

[14] «Yaw nag Yeremi, bul ñaanal askan wii. Bu leen tinul, bu leen dagaanal. Ndax kat keroog bu ñu nekkee ci seen musiba, ba naan ma wóoy, du maay déglu.»

Aji Sax ji dëddu na soppeem

Yàllaay wax

[15] «Ana lu samay soppe di defati sama kër?
Ñu bare ci ñoom a ngi def lu bon.
Ndax seeni °sarax man naa far seen jëf ju ñaaw,
ba tax bu ñuy def lu bon, di ko bége?»

[16] Oliw naat, jekk i doom;
nii la leen Aji Sax ji tudde woon,
waaye riir mu réy lay jibal,
jafal ko, mu tàkk,
taar réer car ya, meŋŋ.
[17] Aji Sax ji Boroom gàngoor bi leen jëmbatoon,
moo leen tuddal lu bon.
Nee: «Waa kër Israyil ak Yudaa ñoo def lu bon,
di taalal °Baal cuuraay ba merloo ma.»

Ñu ngi fexeel Yeremi

[18] Aji Sax jee ma xamal, ma xam,
ba gis seeni jëf.
[19] Ndax damaa naagu woon ni xar
mu ñu jëme rendikaay ba.
Xawma woon ne man lañuy lalal i pexe,

© MBS 2016

naan: «Nan gor garab ak doomam,
dagge ko fi réewum boroom bakkan,
ba deesul fàttlikooti turam.»

[20] Ma ñaan Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
kiy àtte dëgg, di nattu xel ak xol, ne ko:
«Yaw laa diis sama mbir,
won ma séen mbugal.»

[21] Moo tax Aji Sax ji wax lii ci mbirum waa Anatot, ñiy wut sama bakkan,
naan ma: «Baal di waxe waxyu ci turu Aji Sax ji, lu ko moy nu rey la.» [22] Moo
tax kay Aji Sax ji Boroom gàngoor yi wax ne: «Maa ngii di wàccesi mbugal fi
seen kaw; seen xale yu góor fàddoo saamar, seeni doom, góor ak jigéen,
deeye xiif. [23] Aw nit, duñu ko dese; maay wàcceel waa Anatot safaan, bu seen
atu mbugal taxawee.»

Yeremee ngi ñaxtu

12 [1] Aji Sax ji, dëggu nga def,
li may tawatsi fi yaw lépp.
Teewul ma di la diis mbir:
lu tax ku bon di baaxle,
bépp workat bu bon di féex?
[2] Yaa leen jëmbat, ñu samp i reen,
law ba meññ;
jegeñal la seen làmmiñ,
te fekk nga sore seen xol.
[3] Waaye yaw Aji Sax ji, xam nga ma;
gis nga ma, seetlu sama xol ci yaw.
Diri leen niy xar yu ñuy rendi,
beral leen bésub rendi.

4 Ba kañ la réew mi naa sereŋ,
gàncaxu tooloo tool di lax?
Rabu àll ak njanaaw a ngi sànku
ngir mbonug ñi fi dëkk
te naan: «Moom xoolul sunu muj!»

Yàlla tontu na

5 «Ndegam boroom ñaari tànk ngay rawanteel, xoox,
nooy rawanteek i fas?
Soo wóoluwul lu moy àll bu ne yàmblaŋ,
nooy def ak gottub Yurdan?
6 Say bokk ak sa waa kër baay sax,
ñoom it wor nañu la,
ñoom it xaacu nañu, sam la;
te bu ñu lay wax jàmm it,
bu leen gëm.»

Aji Sax ji dëddu na séddoom

7 «Dëddu naa sama kër,
maa wacc sama séddoo,
wacce sama soppey xol loxol noonam.
8 Sama séddoo ngi may niru léegi
gaynde ci gott bi,
di ma xiiru, ba tax ma jéppi ko.
9 Sama séddoo baa ngi may saf tan mu todde
mu moroomi tanam gaw.
Doxleen dajaleji rabi àll yépp,
indi leen ci bernde ji.
10 Gàngooru sàmm a sëxëtoo sama tóokëru reseñ,
joggati sama waar,

© MBS 2016

def waar wi ma neex
màndiŋ mu ne maraas.
[11] Def nañu ko gent buy jooy fi sama kaw,
réew mi mépp gentala gental,
te saful kenn.
[12] Tundoo tund wu ne faraas fi màndiŋ mi,
ay yàqkat a ngi ciy bawoo,
doon saamaru Aji Sax ji, di faagaagal réew mépp,
cat ba cat,
jàmm réer luy dund!
[13] Jiwum pepp, góob i dég;
sonn, ñàkk yool,
xanaa mbetteel ci meññeef mii sababoo
ci merum Aji Sax ji.»

Aji Sax ji artu na dëkkandooy Israyil

[14] Aji Sax ji dafa wax ne: «Mboolem sama dëkkandoo yu bon, yi laal céru
suuf bi ma sédd Israyil sama ñoñ, maa ngii di leen déjjatee seen réew, te waa
kër Yudaa, maa leen di seppee fi seen digg. [15] Waaye bu ma déjjatee yooyu
xeet ba noppi, dinaa leen dellu yërëm, ku nekk, ma delloo ko céram, ku nekk
ak suufam. [16] Waaye bu ñu royee ba roy sama ñoñ, di jëfe ni sama ñoñ wara
jëfe, di giñe sama tur naan: "Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund," na ñu daan
royloo sama ñoñ, ba ñuy giñe °Baal, tuur mi, su boobaa ñu sampu fi digg
askan wi ma séddoo. [17] Waaye xeet wu ma ci déggalul, xeet woowu dama koy
déjjati, déjjat, sànk leen.» Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

Colu Yeremi misaal la

13 [1] Aji Sax ji da maa wax ne ma: «Demal jëndi njiitlaayu lẽe[n], nga
woddoo ko, te bu ko ndox laal.» [2] Ma jënd njiitlaay, woddu, muy la
Aji Sax ji wax. [3] Aji Sax ji dikkal ma ñaareel bi yoon, ne ma: [4] «Jëlal
njiitlaay li nga woddoo, te daldi dem ba Fara[o], nga làqi ko fa ca xar-xaru doj
ya.» [5] Ma dem làqi ko Fara, muy la ma Aji Sax ji sant. [6] Ñu dem ba mu mat ay
fan yu takku, Aji Sax ji ne ma: «Demal Fara, jëli njiitlaay la ma la santoon nga
làqi ko fa.» [7] Ma dem fa ma làqoon njiitlaay la, sulli ko. Ndeke njiitlaay la
yàqu na, ba amatul njariñ!

[8] Kàddug Aji Sax ji dellu dikkal ma, ne ma: [9] «Aji Sax ji dafa wax ne: Ni lii
yàqoo, ni laay sàggee sagub Yudaa ak sagu Yerusalem bu réy bi. [10] Askan wu
bon wii bañ maa déggal, të ticc di wéye seen coobare, di topp yeneen yàlla, di
leen jaamook a sujjóotal, nañu mel ni njiitlaay lii amul benn njariñ. [11] Ndax ni
njiitlaay di taqe ci luppu nit, noonu laa jële woon waa kër Israyil ak waa kër
Yudaa, taqoo leen.» Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Maa ko def ngir ñu doon
sama ñoñ, teral sama tur, di sama ndam, di sama sag. Waaye déggaluñu ma.»

Yàlla misaal na meram

[12] «Nga wax leen kàddu gii: “Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Njaqal
biiñ, duy, mu fees. Bu ñu la nee: ‘Dañoo xamul xéll ne njaqal biiñ, duy, mu
fees?’ [13] nga ne leen: ‘Aji Sax ji dafa wax ne: Muy buur yi toogal Daawuda cib
jalam, di °sarxalkat yi, di yonent yi, di mboolem waa Yerusalem, maa ngii di
duysi mboolem waa réew mii, ba ñu fees ak màndite. [14] Su ko defee ma fenqe
ku nekk ak mbokkam, fenqe waajur ak doom, ñoom ñépp.’ ”» Kàddug Aji Sax
jee. Mu ne: «Duma ñéeblu, duma yërëm, duma leen ñeewantee faagaagal.»

---

[n] **13.1** ***njiitlaay li*** ñuy wax fii, séru njiitlaay lu gàtt lay doon.
[o] **13.4** ***Fara*** bérab la bu bokkul ak dexu Efraat doonte neexoo nañuy tur.

© MBS 2016

Dégloo, balaa yeex

15 Dégluleen te teewlu, buleen fétteeral.
Aji Sax ji kat wax na!
16 Teral-leen seen Yàlla Aji Sax ji,
bala moo lëndëmal,
ngeen tërëfe tundi timis,
di séentu leer,
mu lëndëmal ba mu ne këruus,
fatt taraj
17 Bu ngeen déggul de,
ma làqu, jooy seen reewande,
sama rongooñ tuuroo tuuru,
ma jooya jooy,
nde dees na jàpp géttu Aji Sax ji, yóbbu.

Mbugal a ngi

18 Waxal Buur, wax Lingeer yaayu Buur ne leen:
«Dëjuleen fi suuf,
seen mbaxanam nguur mu yànj foq na.
19 Dëkki Negew yu mag yi tëje na,
te kenn du ko tijji.
Yudaa gépp ca ngàllo ga, Yudaa ba mu daj, ngàllo ga.»

Yerusalem am na gàcce

20 Yerusalemee, séentul, xool ñiy jóge bëj-gànnaar.
Moo ana gétt gi ñu la dénkoon,
sa gàtt yu rafet ya?
21 Sa xejj yi nga miinal sa bopp,
bu ñu walbatikoo tiim la,
ana looy wax nag?

© MBS 2016

Kon mitit du la jàpp,
nga mel ni kuy matu?
22 Soo nee ci sam xel:
«Lu tax lii dal ma?»
xamal ne sa ñaawtéef gu réy a waral
ñu ñori la, saay-saaye la.
23 Ana ab °Kuuseen bu mana soppi deram,
mbaa am segg mu mana far i tipp-tippam?
Kon nga mana def lu baax
te tàmma def lu bon!

Yàllaay wax

24 «Maa lay tasaare ni boob muy naaw
mu ngelawal màndiŋ mi wal.
25 Loolooy sa wàll,
sa cér bi ma la nattal.»
Kàddug Aji Sax jee.
Mu ne: «Yaa ma fàtte,
di yaakaari caaxaan.
26 Man it maay ëñ sa pendal,
muure sa kanam,
saw taat ne duŋŋ.
27 Sag njaalook sa ŋexali caga,
sa gànctu gu ruslu
ci kaw tundi àll bi!
Maa gis sa jëf ju siblu jooju!
Musibaa yaw Yerusalem!
Foo àppal sa jëfi sobe ji?»

© MBS 2016

Maral dikk na

14
1 Kàddug Aji Sax jii dikkaloon na Yeremi, jëm ca maral ma. Mu ne:
2 «Waa Yudaa ngi ñaawlu,
doole dëddu dëkk yi,
ñu ne yogg, ne lasar fi suuf,
yuux jollee Yerusalem.
3 Kàngam ya yebal seeni surga, ñu rooti;
ñu dem, gisuñu ndox ca mbalka ya,
délseek seen xotti ndab,
jàq, yaakaar tas, ñu muuru di tiislu.
4 Réew mi tawluwul, suuf si fett,
yaakaaru beykat tas, mu muuru, di tiislu.
5 Kéwél sax jur ci àll bi, sànni
ndax ñàkk um ñax.
6 Mbaam àll taxaw ci tund yi ne faraas,
di àppaat niw till,
ñàkk parlu, gët ya giim.»

Yeremeey wax

7 Dëgg la sunuy ñaawtéef a nu tuumaal,
waaye éy Aji Sax ji, jógal te saw tur tax,
doonte dëddu nanu la ay yooni yoon, moy la.
8 Éy yaw, yaakaaru Israyil, mi nuy wallu bésu njàqare,
bul ñooru ni doxandéem ci réew mi,
mbaa ku nekk ciw yoon, jàdd fi, fanaan.
9 Ngalla bul mel ni ku waaru,
mbaa jàmbaar ju manul walloo.
Yaw Aji Sax ji, yaa ngi sunu biir,
ñu di nu tudde saw tur.
Bu nu wacc!

© MBS 2016

[10] Aji Sax ji dafa wax ci askan wii ne: «Ñeeka bëgg ub taxawaalu, baña téye
seen tànk. Moo tax man Aji Sax ji bégewuma leen. Léegi ma bàyyi xel seen ug
mbon, ba mbugale leen seeni moy.»

Waxyuy caaxaan jib na

[11] Aji Sax ji nag ne ma: «Bul ñaanal askan wii. [12] Su ñu ci boole woon koor
sax, duma déglu seeni dagaan. Su ñu ma doon sarxalal °saraxu rendi-dóomal
ak °saraxu pepp it, du maa leen di nangul. Xanaa saamar ak ub xiif ak mbas
kay laa leen di faagaagale.»

[13] Ma ne ko: «Éy Boroom bi Aji Sax ji, yonent yaa ngii di leen wax ne duñu
dajeek saamar, duñu xiif te jàmm ju ne ñoyy nga leen di defal fi bii bérab.»

[14] Aji Sax ji ne ma: «Waxyuy fen la yonent yiy waxe ci sama tur. Yebaluma
leen, santuma leen ko, waxumaak ñoom. Peeñuy fen ak gisaaney neen ak nax
yu ñu fental seen bopp lañu leen di jottlee waxyu.» [15] Moo tax Aji Sax ji dafa
wax ne: «Yonent yi ma yebalul te ñuy waxe waxyu ci sama tur naan: “Saamar
ak ub xiif du am ci mim réew,” saamar ak ub xiif ay mujje yooyu yonent. [16] Ñi
ñu doon jottli ay waxyu it, xiif ak saamar a leen di rey, ñu sànni seeni néew ci
mbeddi Yerusalem, te duñu am ku leen rob, ñook seeni jabar ak seeni doom,
góor ak jigéen. Dinaa leen xëpp seen ay.

[17] Nanga leen yégal saw tiis, ne leen:
“Naa tuur rongooñ guddeek bëccëg,
te du fer;
sama bokki bopp yi damm ba dammatoo,
ndaw góom bu metti!
[18] Ma dem, xool àll,
gisuma lu moy ñu saamar bóom,
ma dugg biir dëkk,
gisuma lu moy ñu ne làcc ak ub xiif,
yonent ak °sarxalkat di wër réew mi,
xam-xam réer leen.”»

© MBS 2016

Yeremee ngi tinu Aji Sax ji

19 Aji Sax ji, wacc ngaa wacc Yudaa nii?
Am °Siyoŋ a la génnliku?
Lu tax nga di nu dumaa musiba mu amul paj?
Nuy yaakaar jàmm, dara baaxul,
nuy séentum paj, tiitaange ne jaas!
20 Aji Sax ji, xam nanu sunug mbon,
xam sunu ñaawtéefi maam;
moy nanu la moos.
21 Waaye xoolal ci yaw te bul xarab,
bul teddadil sa jal bu tedd.
Bàyyil xel te baña fecci sa °kóllëreek nun.
22 Xërëmi neen yi yéefar yiy jaamu,
ana ku ci mana taw?
Am asamaan ay sóobal boppam i waame?
Du yaw la Aji Sax ji sunu Yàlla?
Yaw lanu yaakaar,
te loolu lépp, yaw a.

Aji Sax ji àddu na

15 1 Aji Sax ji nag ne ma: «Musaa ak Samiyel sax, bu ñu taxawoon fi
sama kanam, du tax ma faale askan wii. Dàqal, ñu sore ma, te wéy.
2 Bu ñu la laajee ne la: "Fu nu jëm?" nga wax leen ne leen:
"Aji Sax ji dafa wax ne:
Kiy wopp dee, wopp dee;
kiy deeye saamar, deeye saamar;
kiy deeye xiif, deeye xiif;
kiy duggi ngàllo, duggi ngàllo."
3 «Te dinaa wàcce fi seen kaw ñeenti xeeti duma.» Kàddug Aji Sax jee.
«Saamar di bóom; xaj diri yóbbu, njanaaw ak rabu àll for, mu jeex. 4 Dama

© MBS 2016

leen di def, waa réewi àddina yépp, ku leen ci xool rasu. Te li ko waral di Buur Manase mu Yudaa, doomu Esekiya, ak li mu def ci digg Yerusalem.»

Mbugalu Yudaa du jaas

Yàllaay wax

5 «Yerusalemee, ku lay yërëm?
Ku lay jooy?
Moo, ku lay geesu ne la: "Jàmm nga am?"
6 Yaw yaa ma wacc,» kàddug Aji Sax jee,
«dellu gannaaw,
ma duma la, sànk la.
Muñ naa ba sonn.
7 Maa leen bees ni ñuy beesem pepp
ci pénci réew mi.
Maa sànk askan wi ma séddoo,
faat seeni doom,
ndax tuubuñu seeni jëfin.
8 Seeni jëtun laa ful,
ba ñu ëpp suufas géej,
ma indil leen pàddum njolloor,
mu reyal yaay doomi waxambaaneem,
këpp ko tiitaangeek njàqare.
9 Yaayu juróom yaari góor loof, di àppaat,
jantam sowe bëccëg ndarakàmm,
yaakaar tas, mu jàq,
seen u ndes, ma leel saamaru noon.»
Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

Aji Sax ji feddli na yebam

Yeremeey wax

10 Wóoy saa ndey,
loo ma doon jure!
Man mi réew mépp di xulook a layool,
leblewma, lebuma;
te ñépp di ma móolu.
11 Ndaxam Aji Sax ji nee:
«Maa lay xettli déy, ngir sottal lu baax;
maa la defal sa noon di la tinu déy,
ci janti safaan ak njàqare.»

Yàllaay wax ak Yerusalem

12 «Ku mana toj weñ gu ñuul,
rawatina yetu weñu bëj-gànnaar, mbaa xànjar?
13 Yéen waa Yudaa, seen alal ak seeni denc
laay jox ñu ko sëxëtoo te feyuñu
ndax seen gépp moy ci seen réew mépp.
14 Maa leen di def seen jaami noon
réew mu ngeen xamul,
sama mer jippét, tàkkal leen.»

Yeremeey wax

15 Yaw déy Aji Sax ji, xam nga!
Ngalla bàyyi ma xel, geesu ma;
feyul ma ñi ma sam.
Bu leen muñal ba sànk ma!
Xamal ne yaa ma tax di dékku saaga.
16 Sa kàddu laa gis, di ko dunde,
sa kàddu di ma bégal, bànneexal sama xol.

© MBS 2016

Yaw Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, déy,
sa tur lañu ma tudde.
17 Masumaa toogandook ñiy mbumbaay
bay xawaare.
Yaa ma jiite, ma beru, toog
ndax mer mi nga ma sol, ba ma fees.

18 Moo sama tiis wi du dakk a?
Bii góom bu metti, tëë wér!
Yaw kay yaay waltan muy wal, di ŋiis,
di tas sama yaakaar.

19 Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne:
«Soo délsee, ma delloosi la,
nga dellu di ma liggéeyal.
Soo dee wax ngëneel
lu soreek i caaxaan,
dinga mel ni yaay sama làmmiñ,
te nit ñeey délsi ànd ak yaw,
waaye du yaay délsi ànd ak ñoom.
20 Maa lay def nga mel ak askan wii
ni tatay xànjar ju ñu dàbbli,
ñu di la song
te duñu la man.
Maay ànd ak yaw,
di la wallu, di la xettli.»
Kàddug Aji Sax jee.
21 «Ab soxor jàpp la, ma àtte;
ab néeg ne la céex, ma foqati.»

© *MBS 2016*

Yeremi wéet na ci biiri bokkam

16
1 Kàddug Aji Sax ji dikkalati ma, ne ma:
2 «Bul jël jabar,
bul am doom ju góor mbaa ju jigéen ci bii bérab.»
3 Aji Sax ji kat dafa wax ci gone yu góor yeek gone yu jigéen
yi juddoo ci bii bérab,
wax ci seen ndey yi leen jur
wax ci seen baay yi leen meññ ci mii réew,
4 mu ne: «Jàngoroy ndee a leen di rey.
Deesu leen jooy, deesu leen rob.
Seeni néew ay tosal suuf.
Saamar ak ub xiif a leen di sànk,
seeni néew leel njanaaw ak rabi àll.»
5 Te Aji Sax ji kat dafa wax ne:
«Bul dugg kërug dëj,
bu fa dem di ñaawlook a jaale.
Maa xañ askan wii sama jàmm,»
kàddug Aji Sax jee,
«xañ leen sama ngor ak sama yërmande.
6 Ku mag ak ku ndaw ay dee ci réew mii,
te deesu leen rob,
deesu leen jooy.
Kenn du dagg yaramam
mbaa muy nelu, di ko ñaawloo.
7 Kenn du leen sédd aw ñam
wu ñuy dëfale ku deele,
kenn du leen jox ub kaas, dëfale leen,
doonte baay a dee mbaa ndey.
8 Kërug bernde it, bu fa dugg,

© MBS 2016

di toogandoo, di lekk ak a naan.»

9 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi kat dafa wax ne:

«Maa ngii di dakkal ci bii bérab,
ngeen teewe, fekke lépp
luy coowal mbégteek bànneex,
boroom séet ak séetam selaw.

10 «Su ko defee, boo waxee askan wii kàddu yooyu yépp, ñu ne la: “Ana lu
waral Aji Sax ji dogalal nu musiba mu réy mii mépp? Ana fu nu tooñe ak fu
nu moye sunu Yàlla Aji Sax ji?” 11 Nga wax leen nag ne leen: “Seeni maam a
ma wacc,” kàddug Aji Sax jee, “di topp yeneen yàlla, di leen jaamook a
sujjóotal. Man nag, ñu dëddu ma; sama yoon it, ñu bañ koo sàmm. 12 Yéen
nag, ngeen di bon, ba raw seeni maam. Yéena ngii, ku nekk të ticc, topp
xolam bu bon, bañ maa déggal. 13 Maa leen di dàqe ci réew mii, jëme réew
mu ngeen xamul, seeni maam xamuñu ko, ngeen di fa jaamu guddeek bëccëg
yeneen yàlla, ndax dootuma leen baaxe.”»

Yaakaar jeexul

14 «Waaw ay bés a ngi ñëw déy,» kàddug Aji Sax jee, «deesatul wax ne: “Giñ
naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee °bànni Israyil réewum Misra.” 15 Waaye
dañu naan: “Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund, ki jële bànni Israyil réewum
bëj-gànnaar, te jële leen mboolem réew ya mu leen sànke woon.” Maa leen di
delloosi seen réew ma ma joxoon seeni maam.»

Kenn rëccul mbugal mi

16 «Maa ngii di woolu nappkat yu bare.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñu napp ñii ba
noppi ma woo rëbb yu bare, ñu rëbb leen ci kaw mboolem tund wu mag ak
wu ndaw, ba ci bépp xar-xaru doj. 17 Sama bët a ngi ne jàkk déy ci seeni jëf.
Dara umpu ma ci. Seeni ñaawtéef, dara rëccu ma ci. 18 Dama leen di jëkka fey
ñaari yoon seeni moy, ndax ñoo sobeel sama réew meek seen méddi tuur yu
bon yi, feesal suuf sii ma séddoo seen yëf yu siblu yooyu.»

© MBS 2016

Ñépp ay ràññeeji Aji Sax ji

Yeremeey wax

19 Yaw Aji Sax ji may dooleel,
di ma feg, di ma làq bésub njàqare,
yaw la xeet yiy bawoo cati àddina,
fekksi la, naan:
«Caaxaani neen kay la sunuy maam baaxoo woon,
xërëmi neen yu amul njariñ.
20 Nit man naa sàkkal boppam ay yàlla?
Te duñuy yàlla sax!»

Yàllaay wax

21 «Moo tax maa ngii di leen xamal bii yoon,
ba ñu xam sama diisaayu loxook sama doole,
xam ne maay Aji Sax ji.»

Aji Sax ji sikk na Yudaa

17 1 «Bàkkaaru Yudaa lañu binde xaccug weñ
gu cat la di doj wu dëgër.
Dees koo ñaas ci seen àlluway xol,
ñaas ko ci seen béjjéni sarxalukaay.
2 Seeni doom sax di bàyyi xel seeni sarxalukaay
ak seen xer yi ñuy màggale tuurum °Asera
fi ker garab yu naat yeek
kaw tund yu mag yi
3 ak kaw tund yi ci àll bi.
Seen alal ak seen denc yépp
laay joxe, ñu lël ko,
booleek seen °jaamookaay
ndax seen moy yi dajal réew mi.
4 Dingeen xañ seen bopp cér bi ma leen séddoon,

© MBS 2016

ma def leen seen jaami noon
ci réew mu ngeen xamul,
ndax merloo ngeen ma
mer mu dul fey mukk.»

Aji Sax jee jara yaakaar

5 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Alkànde ñeel na ku yaakaar doom aadama
ak képp kuy doolewoo nit,
dëddu Aji Sax ji.
6 Day mel ni gajjub ndànd-foyfoy,
du gis ngëneel luy dikk!
Day dëkke màndiŋ mu wow koŋŋ,
suufas xorom su kenn dëkkul.
7 Waaye barke ñeel na ku wóolu Aji Sax ji,
yaakaar Aji Sax ji.
8 Day mel ni garab gu saxe wetu ndox,
lawal i reenam ca wal ma,
ragalul tàngoor wu dikk,
xob ya di naat.
Du tiit atum maral,
du ñàkk meññeef.»

9 «Dara gënula dëng xelum nit,
laago la ci moom.
Ana ku ko mana xam?
10 Maay Aji Sax jiy seetlu xel,
natt ub xol,
di yool ku nekk jëfinam,
la yellook añam.

© MBS 2016

11 Kuy jagoo alal ju lewul,
mooy picc mu toj lu mu nenul.
Kookooy tollu digg dooleem, alal ja dëddu,
mu mujje dof.»

Yeremeey wax

12 Sunu °bérab bu sell bi,
mooy ngànguney daraja, daa masa kawe.
13 Yaw Aji Sax ji yaakaaru Israyil,
ku la wacc, torox;
ku la dëddu daa repp.
Moo wacc Aji Sax ji, bëtu ndox miy dund.

Yeremi ñaan na Yàlla wall

14 Éy Aji Sax ji, faj ma, ma faju;
musal ma, ma mucc,
samag cant, yaw a.
15 Ñu ngii naa ma:
«Ana la Aji Sax ji waxoon?
Na dikk boog!»
16 Man de, bañuma laa sàmmal, topp la;
bésub tiis it dagaanuma ko.
Yaw de xam nga ko.
Li ma wax it fi sa kanam la.
17 Bu ma teg tiitaange,
yaay sama rawtu bésub safaan.
18 Ngalla gàcceelal ñi ma topp,
te bu ma gàcceel;
yal nañu tiit, ñoom,
te man, ma baña tiit.

© MBS 2016

Rikk dikke leen bésub safaan,
rajaxe leen ñaari yoon.

Bésub Noflaay ñeel na Aji Sax ji

19 Aji Sax ji da maa wax ne ma: «Demal taxawi ca buntu Doomi réew mi, fa
buuru Yudaa di duggeek a génne. Te nga taxaw itam ca mboolem bunti
Yerusalem ya ca des. 20 Nga ne leen: “Dégluleen kàddug Aji Sax ji, yéen buuri
Yudaa ak yéen waa Yudaa gépp ak képp ku dëkk Yerusalem, di jaare bunt yii.
21 Aji Sax ji dafa wax ne: Moytuleen seen bopp ba baña gàddu lenn bésub
°Noflaay, di ko jaarale bunti Yerusalem. 22 Buleen génne seeni kër lenn bésub
Noflaay te buleen ci liggéey lenn. Waaye nangeen sellal bésub Noflaay, muy
la ma santoon seeni maam. 23 Ndaxam dégluwñu ma, teewluwñu ma, xanaa të
ticc, baña dégg, di gàntal ndigal. 24 Waaye su ngeen ma dégloo ba déglu ma,
kàddug Aji Sax jee, baña gàddu lenn di jaare bunti dëkk bii bésub Noflaay,
xanaa di sellal bésub Noflaay, bañ cee liggéey lenn, 25 su boobaa buur yiy
tooge jalub Daawuda, tey dawal watiir ak i fas, ñook seeni kàngam, duñu
noppee jaare bunti dëkk bii, feggook seeni kàngam. Waa Yudaak waa
Yerusalem it di jaare ci bunt yii, dëkk bi sax dàkk. 26 Dees na bàyyikoo dëkki
Yudaa ak li wër Yerusalem ak diiwaanu Beñamin, ca suufu tundu waak kaw
tund ya, ak ca diiwaanu Negew. Ñuy indi ci kër Aji Sax ji ay °saraxi
rendi-dóomal ak yeneen saraxi jur ak °saraxu pepp ak cuuraay. Ñii di indi kër
Aji Sax ji °saraxi cant. 27 Waaye su ngeen ma déggalul, baña sellal bésub
Noflaay, baña moytoo gàddu lenn, di jaare bunti Yerusalem bésub Noflaay, su
boobaa dinaa taal dëkk bi taal buy xoyom këri Yerusalem yu yànj, te du
fey.”»

Boroom njaq doon na misaal

18 1 Kàddu gii dikkal na Yeremi, bawoo fa Aji Sax ji. Mu ne ko: 2 «Dalal
di dem ca tabaxkatu njaq ba. Foofa laa lay dégtale sama kàddu.» 3 Ma
daldi dem ba ca kër tabaxkatu njaq ba. Ma fekk ko muy liggéey ca

© MBS 2016

tabaxukaayu njaqam. [4] Leeleeg ndab li tabaxkat biy tabaxe ban, yàqu ci
loxoom, mu dellu defaraat ba mu baax ci moom. [5] Kàddug Aji Sax ji nag
dikkal ma ne ma: [6] «Ni tabaxkatu njaq bii di def, dama koo manula def ak
yéen, °bànni Israyil?» Kàddug Aji Sax jee. «Ban bii déy, ni mu mel ci loxol
tabaxkatu njaq bi, ni ngeen mel ci sama loxo, yéen bànni Israyil. [7] Leeg-leeg
ma wax lu jëm ci aw xeet mbaa am réew, ne dinaa ko déjjati, daaneel ko, tas
ko, [8] xeet woowu tuub mbonam gi ma leen doon artoo, ma fomm musiba mi
ma naroona wàcce ci seen kaw. [9] Leeleeg it ma wax lu jëm ci aw xeet mbaa
am réew, ne dinaa ko tabax, jëmbat ko, [10] ba noppi ñu def lu ma ñaawlu,
baña dégg sama kàddu. Su ko defee ma fomm lu baax la ma leen naroona
baaxe. [11] Kon waxal boog waa Yudaa ak waa Yerusalem ne leen: "Aji Sax ji
dafa wax ne: Maa ngi nii di leen tabaxal musiba ci pexe mu ma leen di fexeel.
Kon na ku nekk dëpp yoonam wu bon te jubbanti jikkoom ak i jëfam."
[12] Dañu naan: "Jaru ko, sunu xalaatu bopp lanuy topp, ku nekk të ticc di jëfe
sa xel mu dëng."»

Israyil fàtte na Aji Sax ji

[13] Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne:
«Laajteleen rekk ci xeet yi!
Ku ci masa dégg lu mel nii?
Lu ñaawa ñaaw la Israyil, janq ba, def!
[14] Ku masa gis fu tawub yuur gedde mbartali Libaŋ,
mbaa wal mu sedd ma cay wale fu sore ŋiis?
[15] Moona askan wi ma séddoo fàtte nañu ma;
tuuri caaxaan, ñu taalal cuuraay,
te tuur yi di leen fakktal ci seeni yoon,
seen jaaruwaay ya woon,
di leen jaarale ñall yu kenn xàllul,
[16] ba seen um réew gental,
di lu ñuy muslu fàww,

ku fa romb waaru, wëcc bopp.
17 Maay mel ni ngelawal penku, tasaare leen,
ñu daw seeni noon.
Gannaaw laa leen di won,
waaye du doon kanam,
keroog seen bésu ay.»

Fexeel nañu Yeremi

18 Ba mu ko defee, mu am ñu ne: «Aywaleen, nu lalal Yeremi pexe. Ndax kat
soxlawunu ko ba di ci ñàkk dara: du njànglem °sarxalkat, du digley boroom
xel te du waxyu bu yonent biral. Nanu ko duural ba sànk ko te baña faale
lenn ciy waxam.»
19 Waaye yaw Aji Sax ji, teewlu ma
te déglu kàddug noon yi.
20 Lu baax dees na ko feye lu bon a?
Moona gasal nañu ma am yeer, di ma tëru.
Bàyyil xel ba may taxaw fi sa kanam,
di leen tinul ngir nga moyale leen sa mer.
21 Kon nag bàyyil seeni doom ñu xiif ba dee,
jañax leen ci ñawkay saamar,
seeni jabar suul doom, suul jëkkër,
seeni góor loroo mbas,
seeni waxambaane daanoo xare.
22 Boo jekkee yebal gàngoor,
yal na yuux jibe seeni kër.
Ñoo gas um yeer, di ma rëbb,
làqal may fiir.
23 Waaye yaw Aji Sax ji, xam nga mépp pexe
mu ñu may fexee bóome.
Bu leen jéggal seen ñaawtéef,

© MBS 2016

bul far seeni moy,
yal nañu nërmeelu fi sa kanam,
jëflanteel ak ñoom bi ngay mer.

Njaq la toj na

19
1 Aji Sax ji dafa wax ne: «Demal ca tabaxkatu njaq ba, nga jëndi fa
njaqu ban lu ndaw te ànd ak ñenn ci magi askan wi ak ñenn ci magi
°sarxalkat yi, 2 te nga dem ba ca xuru Ben Inom, ca buntu Tojitu njaq
ya, daldi fay yéene kàddu yi ma lay wax. 3 Danga naan: “Yéen buuri Yudaa,
yéen waa Yerusalem, dégluleen kàddug Aji Sax ji. Aji Sax ji Yàllay Israyil
Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngii di wàcce fi bii bérab, musiba muy
buur noppi képp ku ci dégg.” 4 Li ko waral mooy dañu maa wacc, teddadil
bérab bii, di fi taalal cuuraay yeneen yàlla yu ñu xamuloon, du ñoom, du
seeni maam, du buuri Yudaa. Te feesal nañu bérab bii deretu nit ñu deful
dara. 5 Yékkatil nañu fi °Baal tuur mi °bérabi jaamookaay, di ci lakk seeni
doom ngir Baal, defal ko ko °saraxi rendi-dóomal, te santaanewma ko,
waxuma ko, jaarul sax sama xel.
6 «Moo tax ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «su boobaa deesatul
wooye bérab bii Tofet mbaa xuru Ben Inom, xanaa xuru Bóomukaay. 7 Maay
neenale fii pexem Yudaak Yerusalem. Maa leen di tërale seen saamaru noon,
ñi leen di tëru, tër leen; seeni néew, ma leele njanaaw ak rabi àll. 8 Maay def
dëkk bi ab gent bu ñuy muslu, ku fi jaare waaru, di muslu ci seen mbugal
yépp. 9 Maa leen di yàpploo seen doom yu góor ak yu jigéen, ku nekk di yàpp
sa moroom ci biir njàqare, ndax gaw bu metti, bu leen seen noon yi leen di
tëru di gaw.
10 «Gannaaw loolu nanga toj njaq lu ndaw li fi kanam ñi nga àndal, 11 te nga
ne leen: “Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Askan wii ak dëkk bii, ni
ñuy toje njaq, ba deesatu ko mana defaraat, ni laa koy tojate. Tofet gii dees
na fi rob ndax ñàkk fu ñu robe. 12 Noonu laay def bérab bii,” kàddug Aji Sax
jee, “ak ñi fi dëkk. Maay def dëkk bii ni Tofet. 13 Këri Yerusalem ak këri buuri

Yudaa dina fees ak sobe ni bérab bii di Tofet. Mooy mboolem kër yu ñu doon
taalal cuuraay ca kaw taax ya ñeel biddiiw yépp, ak di fa tuural yeneen
yàlla.”»

14 Gannaaw ba Yeremi walbatikoo Tofet, ga ko Aji Sax ji yebaloon mu waxi
fa waxyu, dafa taxawi ca ëtti kër Aji Sax ji, daldi wax ak mbooloo ma mépp.
Mu ne leen: 15 «Aji Sax ji, Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: “Maa
ngii di wàcce ci kaw dëkk bii ak mboolem li ko wër, lépp luy musiba mu ma
dige woon, ndax dangeena të ticc, baña dégg sama kàddu.”»

Tëj nañu Yeremi

20 1 Ci kaw loolu, doomu Imer, Pasur, °sarxalkat ba jiite woon saytub kër
Yàlla ga, dégg Yeremi muy biral kàdduy waxyu yooyu. 2 Ba mu ko
defee Pasur dóorlu Yonent Yàlla Yeremi, jéng ko ca buntu kër Aji Sax
ja féete kaw, te ñu dippee ko Beñamin. 3 Ca suba sa Pasur yiwee ko ca jéng
ba. Yeremi ne ko: «Aji Sax ji tuddeetu la Pasur; Magor-Misabib (mu firi
Tiitaange lu dajal) la la tudde. 4 Ndax Aji Sax ji dafa wax ne: “Maa ngii di la
wàcceel tiitaange, yaak sa soppe yépp, seen saamaru noon daaneel leen, ngay
gis; te Yudaa gépp laay teg ci loxol buuru Babilon, ñii mu yóbbu leen ngàllo,
ñee mu jam leen, ñu dee. 5 Maay joxe lépp luy alalu dëkk bii. Mboolem lu fiy
njariñ, mboolem gànjar, mboolem denci buuri Yudaa, dinaa ko teg ci seen
loxol noon yi, ñu sëxëtoo, jël, yóbbu Babilon. 6 Yaw Pasur, yaak sa waa kër
yépp ay duggi njaam ca Babilon. Babilon nga jëm te fa ngay dee, ñu rob la fa,
yaak mboolem sa soppe ya nga daan wax ay waxyuy fen.”»

Yeremi ñaxtu na

7 Éy Aji Sax ji, naxtaan nga ma,
ma naagu, nga nax ma,
jaay ma doole, ba man ma.
Ñu ngi may kekku bés bu ne,
ku ne di ma kókkali.

© MBS 2016

8 Saa yu ma waxee, damay xaacu,
fitnaak salfaañoo ma tax di yuuxu.
Kàddug Aji Sax jee may yóbbey xas
ak i saaga bés bu ne.
9 Su ma nee: «Xaaral ma fàtte ko,
dootuma biral waxyu ci turam,»
sama xol bi mel nib taal
bu tàkk, tàbbi sama biir yax yi;
may jéema muutuwaale sa kàddu,
te duma ko man.
10 Dégg naa ñaawlaate yu bare, ñu naan:
«Éey, Tiitaange-lu-dajal!
Booleleen ko, boole rekk!»
Ñi ma séqal jàmm sax,
di yeeru ma fakkastalu,
naan: «Jombul mu juum, nu jekku ko,
ba mana feyu.»
11 Waaye Aji Sax jeek man, di ñeyi xare.
Moo tax ñi may tëru di tërëf, ba duñu daan,
xanaa rus lool, ndax duñu baaxle;
gàcce gu yàgg lay doon te du fey.
12 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi, yaw miy nattu ku jub,
di gis xel ak xol,
may ma, ma gis ni nga leen di feye;
yaw de laa diis sama mbir.

13 Woyleen Aji Sax ji,
màggal-leen Aji Sax ji!
Mooy xettli néew ji doole
ci dooley ku bon.

© MBS 2016

14 Alkute ñeel na bés ba ma juddoo,
bés ba ma saa ndey juree,
yàlla bumu barkeel.
15 Alkute ñeel na ka ko yegge baay,
ne ko: «Sa soxna am na doom ju góor,»
ba tax baay béga bég.
16 Yal na kooku mel ni dëkk,
yi Aji Sax ji tas te yërëmu leen!
Yal na dégg yuuxi suba teel
ak xaacuy xarey njolloor.
17 Moo ma reyul ci sama biiru ndey,
ma bàmmeeloo sama ndey,
te du wasin mukk.
18 Ana lu ma doon génne ca biiram,
di daj coonook u tiis,
mujje gàcce?

Jéllub Yerusalem jubsi na

21
1 Kàddu dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. Mooy ba buur
Cedesyas yebalee ca moom, Pasur doomu Malkiya, mook °sarxalkat ba
ñuy wax Cofoni doomu Maaseya. Mu ne ko: 2 «Ngalla seetal nu ci Aji
Sax ji, ndax Nabukodonosor buuru Babilon mu ngi nuy song xare. Jombul Aji
Sax ji defaatal nu lenn ciy kéemaanam ba mu dellu gannaaw.» 3 Yeremi nag
ne leen: «Waxleen Cedesyas ne ko: 4 “Aji Sax ji, Yàllay Israyil dafa wax ne:
Seen dooley xare ji ngeen yor, di xeexeek ñi ci biti, di buuru Babilon ak waa
Babilon ñi leen gaw, maa ngii di ko walbati, dajale ko ci biir dëkk bii. 5 Man
mii maay xareek yéen, won leen sama doole ak sama diisaayu loxo, xadaru,
dikke leen mer mu réya réy. 6 Maay fàdd lu dëkk ci dëkk bii, nit ak mala bokk
loroo mbas mu réy. 7 Gannaaw loolu nag,” kàddug Aji Sax jee, “Cedesyas
buuru Yudaa, ak i jawriñam ak askan week ñi des ci dëkk bii te rëcce ci mbas

© MBS 2016

meek xare beek xiif bi, maa leen di teg ci loxol Nabukodonosor buuru
Babilon, ak seen loxol noon, ak loxol ñi leen di wuta rey. Dina leen leel
ñawkay saamar. Du leen baal, du ñéeblu, du yërëm.”
8 «Te itam nga wax askan wii ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di
teg fi seen kanam yoonu dund ak yoonu ndee. 9 Ku toog ci dëkk bii, dinga
deeye xare mbaa xiif mbaa mbas. Ku génn jébbal boppam waa Babilon ñi leen
gaw nag dinga dund, bakkanam di yoolu xareem. 10 Jógal naa dëkk bii déy, te
loraange laa leen naral waaye du jàmm.” Kàddug Aji Sax jee. “Ci loxol buuru
Babilon laa koy teg, mu jafal ko, lakk.”»

Xibaar ñeel na waa kër buur

11 «Te it waxal waa kër buuru Yudaa ne leen:
“Dégluleen kàddug Aji Sax ji!
12 Yéen waa kër Daawuda,
Aji Sax ji dafa wax ne:
Àtte yoon, deeleen ko xëye,
di xettli ki ñu xañ dëgg
ci ki koy néewal doole,
balaa sama mer ne jippét,
di tàkk te deesu ko mana fey
ndax seen jëf ju bon.
13 Yéen ñi jataayoo xur wi,
yéen ñi ci kaw doj wu tell wi, maa ngii fi seen kaw.”
Kàddug Aji Sax jee.
“Yéen ñi naa: ‘Ku nu manal dara?
Ku jote sunu biir i rawtu?’
14 maa leen di dikke seen añu jëf.”
Kàddug Aji Sax jee.
“Maay jafal sawara, lakk seen gott bi,
mu xoyom lépp lu leen wër.”»

© MBS 2016

22 1 Aji Sax ji dafa wax ne: «Demal kër buuru Yudaa, nga jottli fa kàddu
gii. 2 Danga naan: “Dégluleen kàddug Aji Sax ji, yaw buuru Yudaa mi
toog ci jalub Daawuda, yaak say jawriñ ak sa nit ñiy jaare yii bunt.
3 Aji Sax ji dafa wax ne: Deeleen jëfe dëgg ak yoon, di xettli ku ñu xañ dëgg ci
ki koy néewal doole. Ab doxandéem, ab jirim ak ub jëtun, buleen leen lor,
buleen leen fitnaal. Deretu jaambur bu deful dara it, buleen ko tuur ci bii
bérab. 4 Su ngeen jëfee ba jëfe santaane bii déy, buur du noppee dugge yii
bunt, di toogal Buur Daawuda fi jalam, di dawal watiir ak i fas, ànd ak seeni
jawriñ ak seeni nit. 5 Waaye su ngeen dégluwul sama santaane yii, giñ naa ko
ci man mii,” kàddug Aji Sax jee, “ab gent rekk la gii kër di doon!”»

6 Aji Sax ji déy dafa wax ci mbirum kër buuru Yudaa ne:

«Yaay sama àllub Galàdd,
sama collu tundu Libaŋ,
waaye déy, maa lay def ni màndiŋ,
ngay dëkk yu kenn dëkkul.
7 Maa lay beralal yàqkat
yu fàggu seeni gànnaay,
dàjji sa tànnéefi banti seedar,
sànni ca sawara sa.

8 «Doxandéem yu bare dinañu jaare dëkk bii, di laajte ci seen biir naan:
“Ana lu waral Aji Sax ji def nii bii dëkk bu mag?” 9 Su ko defee ñu ne leen:
“Xanaa li ñu fecci seen °kóllërey Yàlla Aji Sax ji, di sujjóotal yeneen yàlla, di
leen jaamu.”»

Lu jëm ci Salum, buuru Yudaa

10 Buleen jooy buur Yosya mi dee,
buleen ko ñaawlul,
jooyleena jooy buur Salum miy dem,
te du délseeti,
ba gis réewum juddoom.

© MBS 2016

11 Aji Sax ji kat dafa wax ci mbirum buuru Yudaa, Salum mi wuutu baayam
Yosya te bàyyikoo fii. Mu ne: «Du fi délseeti mukk. 12 Waaye fa ñu ko yóbbu
ngàllo, fa lay deeye. Réew mii, du ko gisati mukk.»

Lu jëm ci Yowakim, kuutaayu Buur Yosya

13 Wóoy ngalla kiy tabax këram te seetu ci njekk,
di teg taaxi kawam te seetu ci yoon,
liggéeyloo moroomam ci dara,
feyu kow ñaqam.
14 Mu ngi naan: «Maay tabax kër gu yaa,
taaxi kaw ya yàmblaŋ.
Ma bënn i palanteer,
tafal kër gi banti seedar,
diw ko ba mu xonq curr.

15 «Ëpplante banti seedar da laa def buur?
Sa baay daawul lekk ak a naan?
Teewu koo jëfe dëgg ak yoon,
muy njiglaayam.
16 Da daan sàmm àqu ku ñàkk ak ku néew doole,
muy njiglaay.
Du looloo di xam maay kan?»
Kàddug Aji Sax jee.

17 «Yaw xooloo,
xalaatoo lu moy loo jariñoo,
ak noo tuure deretu jaamburu Yàlla,
di fitnaale ak a lore?»

© MBS 2016

18 Moo tax Aji Sax ji wax ci mbirum buuru Yudaa, Yowakim doomu Yosya,
ne:
«Kenn du ko jooy ca mbokkam mu góor mbaa mu jigéen,
naan: “Wóoy ngalla nun, bokk yi!”
Kenn du ko jooy,
naan: “Wóoy, sang ba, wóoy kilifa ga!”
19 Robu mbaam-sëf lees koy rob:
diri génne Yerusalem,
sànni ca biti.»

Yeremi yégle na fitnay Yerusalem

20 Aji Sax ji nee: «Yéen waa Yerusalem,
yéegileen tundi Libaŋ, yuuxu.
Àddooleen fa Basan, xaacu,
te yuuxoo fa Abarim,
nde seen soppe yépp a rajaxoo!»

21 «Waxoon naa leen ko ba ngeen di am jàmm,
ngeen ne: “Dégluwnu!”
Noonu ngeen jàppoo ba ngeen di ndaw ba tey,
masuleen maa déggal!
22 Ngelaw dina sàmm seeni sàmm, sànk leen,
seeni soppe duggi njaam,
ba ngeen rus, torox
ndax seen gépp mbon.

23 «Yaw mi tooge Libaŋ[p],
def um tàgg sa garabi seedar,
éy bu la mitit dikkalee,

[p] **22.23** ***Libaŋ*** man naa doon misaalu Yerusalem. Seetal ci 1.Buur ya 7.2.

© MBS 2016

nirook mititu mat,
ndaw binni yu réy!»

Lu jëm ci Kooña doomu Yowakim

24 Mu ne: «Giñ naa ko ci man miy dund,» kàddug Aji Sax jee, «yaw Kooña[q]
buuru Yudaa, doomu Yowakim, soo doon jaarob torlukaay ci sama ndijoor it,
fa laa lay foqatee, 25 teg la ci loxol ñi lay tëru te nga ragal leen; muy
Nabukodonosor buuru Babilon ak i xarekatam. 26 Maa lay xarab, yaak sa ndey
ji la jur, jëme meneen réew mu ngeen juddoowul, te fa ngeen di deeye.
27 Réew mi ngeen namma délsi, dungeen fi délseeti.»

28 Nee ñu: «Waa jii Kooña da di njaq lu toj lu jarul daraa?
Am da di xottu ndab lu kenn buggul?
Lu waral ñu di ko sànni, mook i doomam,
xarab leen biir réew mu ñu xamul?»

29 Éy waa réew mi, waa réew mee, waa réew mi,
dégluleen Kàddug Aji Sax ji!
30 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Bindleen ne waa jii amul doom!
Du baaxle cig dundam,
nde kenn ci geñoom du tekki,
ba tooge jalub Daawuda,
di jiiteeti fi Yudaa.

Sàmm bu baax aye na

23 1 «Wóoy ngalla sàmm yiy sànk ak a tasaare sama gétt gi.» Kàddug Aji
Sax jee. 2 Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil wax ci sàmm yiy sàmm
askan wi mu séddoo ne: «Yéena tasaare sama gétt gi, dàq leen, te

[q] **22.24** ***Kooña*** turu gàttalu Yowakin la. Seetal ci 2.Buur ya 24.8-17.

© MBS 2016

taxawuwleen leen. Kon maa ngii di leen taxawoo mbugal, yoole leen seen jëf
ju bon.» Kàddug Aji Sax jee. 3 «Man nag, sama ndesu gétt, maa leen di dajalee
mboolem réew yi ma leen dàqoon, jëme; te maa leen di delloosi seen parlu,
ñu meññ ba yokku. 4 Dinaa leen taxawalal ay sàmm yu leen di sàmm ba
dootuñu tiit, dootuñu jàq, dootuñu wuute.» Kàddug Aji Sax jee.

5 «Ay bés a ngi ñëw,» kàddug Aji Sax jee,
«maay jebbil Daawuda njebbitu njekk,
mu falu di buur bu xelu,
di jëfe njub ak njekk ci réew mi.
6 Ay jantam Yudaa dina texe,
Israyil dëkke kaaraange,
te dees na ko tudde nii:
"Aji Sax ji sunu njekk."

7 «Moo tax ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «deesatul wax ne: "Giñ
naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee °bànni Israyil ca réewum Misra." 8 Xanaa
dañu naan: "Giñ naa ko ci Aji Sax jiy dund te génnee askanu Israyil réewum
bëj-gànnaar, génnee leen mboolem réew ya mu leen sànkeji woon." Su ko
defee ñu dëkkewaat seen suufas bopp.»

Kàddu jógal na yonenti caaxaan

9 Mu jëm ci yonent yi:
Sama bopp a ubu ràpp, sama xol jeex,
sama yax yépp ne yalax,
ma mel ni ku biiñ man,
ba mu màndi
ndax Aji Sax ji ak kàddoom yu °sell.
10 Ay jaalookat la réew mi fees déy,
alkànde déy a waral réew mi maral,
parluy màndiŋ mi wowal.
Seeni xél loraange la,

seen ug njàmbaar di naka-su-dul-noona.

Yàllaay wax

11 «Te it yonent ak °sarxalkat ñoo bokk yàqu,
sama biir kër sax gis naa ci seen ug mbon.»
Kàddug Aji Sax jee.
12 «Moo leen tax di tarxiise seen u yoon,
tàbbi lëndëm, fëlëñu.
Maa leen di wàcceel musiba déy
ca seen atum mbugal.»
Kàddug Aji Sax jee.

13 «Ca yonenti Samari it laa gis njekkar,
ñuy waxe waxyuy °Baal tuur mi,
di réeral Israyil, sama ñoñ.
14 Waaye yonenti Yerusalem laa gisal lu yées:
ñuy jaaloo, di wéye ay fen,
di dooleel defkatu lu bon,
ba kenn dëdduwul mbonam.
Ñoom ñépp di ma niru waa Sodom,
waa Yerusalem it ni waa Gomor.»

15 Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
wax lii ci mbirum yonent yi:
«Maa ngii di leen leelsi njàqarey xeme,
nàndal leen tookey mbugal,
nde fi yonenti Yerusalem la yàqute tukkee,
ba law ci réew mi mépp.»

16 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Buleen déglu yonent yi leen di wax ay waxyu;

© MBS 2016

cóolóoli neen lañu leen di naxe,
di fent i peeñu, di wax ay waxyu,
te du kàddug Aji Sax ji.
17 Ñi ma sofental lañuy waxa wax,
naan leen Aji Sax ji déy nee:
“Jàmm ngeen di am.”
Képp ku topp sa xelum déggadi,
ñu ne ko: “Musiba du la dab mukk.”

18 «Waaye ana ku ci teewe woon jataayu Aji Sax ji?
Ku ci fekke, ba dégg kàddoom?
Ku ci teewlu kàddoom, ba dégg ko?
19 Ngëlénu Aji Sax jaa ngoog,
sànjam fettax na,
dig callweer,
callweeral boppu ku bon.
20 Merum Aji Sax ji du giif,
te deful ba sottal li mu nar.
Fan yu mujj yii, ngeen am ci lu leer.
21 Yebaluma yonent yii,
ñoom ñuy daw di yégle!
Waxumaak ñoom,
ñoom ñuy jottli waxyu!
22 Su ñu teewe woon sama jataay sax,
mana dégtal sama ñoñ samay kàddu,
ba waññee leen seen yoonu mbon
ak seen jëfi mbon.
23 Xanaa du maay Yàlla?»
Kàddug Aji Sax jee.
«Fu jegeek fu sore, du maay Yàlla?

© MBS 2016

[24] Ku mana làqoo làquwaay,
ba duma ko gis?»
Kàddug Aji Sax jee.
«Xanaa du asamaan ak suuf,
maa ko fees?»
Kàddug Aji Sax jee. [25] «Dégg naa kàdduy waxyu yi yonent yooyuy waxe ci
sama tur ay fen, naan gént nañu lii, gént nañu lee. [26] Fan la yonenti
fen-kat yii àppal seeni xalaat, di wax waxyuy naxe yu ñu fental seen
bopp? [27] Seen gént yi ñuy nettalante, nammuñu ci lu moy sama ñoñ
fàtte ma, ni ma seeni maam fàttee woon ndax Baal tuur mi. [28] Yonent
bu ci am gént, na nettali géntam, waaye ku ci am sama kàddu, na ko
àddoo, na ma ko waxe. Ana ñax ak um pepp?» Kàddug Aji Sax jee.
[29] «Sama kàddu déy, daa mel ni sawara,» kàddug Aji Sax jee, «mbaa
saddu, di falaxew doj! [30] Moo tax maa ngii ci kaw yonent yi.» Kàddug
Aji Sax jee. «Ñu ngi sàccante samay kàddu. [31] Maa ngii ci kaw yonent
yi.» Kàddug Aji Sax jee. «Ñu ngi mbel-mbeli naan: "Kàddoo ngi."
[32] Maa ngii ci kaw ñiy waxe waxyuy génti caaxaan.» Kàddug Aji Sax
jee. «Ñu ngi nettali seeni gént, bay wañño sama ñoñ, ndax seen fen yu
jéggi dayo, te man de yebaluma leen, santuma leen dara. Amaluñu
askan wii benn njariñ.» Kàddug Aji Sax jee.

Yéeneb Aji Sax ji du ab yen

[33] Aji Sax ji ne Yeremi: «Su la askan wii laajee mbaa ab yonent mbaa ab
°sarxalkat ne la: "Ana yéeneb waxyu bi la Aji Sax ji yóbbante?" Nga
wax leen ne leen: "Yéenay yen bi te dinaa leen yenniku."» Kàddug Aji
Sax jee. [34] «Te muy yonent, muy sarxalkat mbaa kenn ci askan wi, ku
ci ne: "Yéeneb waxyu bii la ma Aji Sax ji yóbbante ci yéen," maay
dikke mbugal kooku mook waa këram. [35] Li ku nekk wara laaj
moroomam mbaa mbokkam kay mooy: "Lu Aji Sax ji tontu?" mbaa
"Lu Aji Sax ji wax?" [36] Waaye yéeneb waxyu bu Aji Sax ji, buleen ko fi

© MBS 2016

tuddati. Jooju wax déy, yenu boroom lay doon. Ndax dangeena been
sunu kàddug Yàlla, Yàlla Aji Sax jiy dund, Boroom gàngoori xare yi.
37 Li nit kiy laaj ab yonent mooy: “Ana lu Aji Sax ji tontu? Ana lu Aji
Sax ji wax?” 38 Bu ngeen dee tudd ab yéeneb waxyub Aji Sax ji, te ma
yónnee ci yéen, ne leen buleen di tudd ab yéeneb Aji Sax ji, su boobaa
Aji Sax ji dafa wax ne: 39 Maa leen di yenu déy, xarab leen, yéen ak
dëkk bii ma leen joxoon, yéen ak seeni maam, ba ngeen sore ma. 40 Te
maa leen di teg toroxte gu sax dàkk, ak gàcce gu sax dàkk te du fey.»

Li ñaari dàmbi figg di misaal

24
1 Gannaaw gi Nabukodonosor buuru Babilon toxal na buuru Yudaa Yekoniya[r], doomu Yowakim, yóbbu ko Babilon, mook kàngami Yudaak liggéeykati xarala yaak liggéeykati weñ ya. Ba loolu amee Aji Sax ji am lu mu ma won: da maa jekki gis ñaari dàmbi figg yu tege fi kanam kër Aji Sax ji. 2 Genn dàmb gi di figg ju baaxa baax, mel ni witt mu jëkk.
Dàmb gi ci des di figg ju bona bon, ju kenn dul lekk ndax bon.

3 Aji Sax ji wax ma ne ma: «Yeremi, loo gis?» Ma ne ko: «Xanaa ay figg. Figg ju baax ji nag baax na lool, waaye ju bon ji daa bona bon, ba kenn du ko lekk ndax bon.»

4 Kàddug Aji Sax ji nag dikkal ma, ne ma: 5 «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax
ne: Ni figg jii baaxe, ni laay geesoo mbaax ngàllog Yudaa gi ma yebale bérab
bii, jëme leen réewum Babilon. 6 Maa leen di toppe bëtu mbaax, ba delloosi
leen ci réew mii. Maa leen di defar te duma leen daaneel; jëmbat leen te
duma leen buddi. 7 Maa leen di may coobarey xam ma, te xam ne maay Aji
Sax ji, ba ñu doon sama ñoñu bopp, man ma doon seen Yàlla. Dinañu délseek
seen léppi xol ci man déy!»

[r] **24.1** ***Yekoniya*** ak Yowakin kenn ki la.

© MBS 2016

[8] Waaye Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Ni figg jii bone, ba kenn manu koo lekk ndax bon, ni laay def Cedesyas buuru Yudaa ak i kàngamam ak ndesu Yerusalem. Muy ñi des ci réew mi, di ña toxuji Misra. [9] Maa leen di def ñu jara seexlu, di musibay mboolem réewi àddina, ba fépp fu ma leen sànni, seen tur di fa saaga te kuy léeboo ak kuy kókkalee mbaa ngay móoloo, ñoom ngay tudd. [10] Maay yebal saamar fi seen kaw ak xiif ak mbas, ba ñu raaf fi kaw suuf si ma leen joxoon, ñook seeni maam.»

Ab tënkub waxyoo ngi

25 [1] Kàddu gii dikkal na Yeremi, jëm ci waa Yudaa gépp ci ñeenteelu atu nguuru doomu Yosya Yowakim, buuru Yudaa. Mu yemook at mi jëkk ci nguuru Nabukodonosor buuru Babilon. [2] Yonent Yàlla Yeremi daa wax ak waa Yudaa gépp ak waa Yerusalem gépp, ne leen:

[3] Li ko dale fukkeelu at ak ñett ci nguuru doomu Amon, Yosya buuru Yudaa, ba tey jii, di ñaar fukki at ak ñett, kàddug Aji Sax jaa ngi may dikkal, ma di leen ko jottli te tàyyiwma, waaye dégluwleen. [4] Aji Sax ji yónnee leen mboolem jaamam ñiy yonent yi. Yónni na leen ay yooni yoon. Waaye dégluwleen, teewluwleen. [5] Mu ne leen: «Na ku nekk ci yéen dëpp jëfinam ju bon ak jëfam ju bon, ba mana dëkke réew mi leen Aji Sax ji jox naka jekk, yéen ak seeni maam, ba fàww, [6] te buleen topp yeneen yàlla, di leen jaamook a sujjóotal; buleen ma merloo ndax xërëm yu ngeen sàkke seeni loxo. Su boobaa duma leen teg musiba. [7] Waaye dégluwleen ma». Kàddug Aji Sax jee. Mu ne: «Yéena ma merloo ndax xërëm yu ngeen sàkke seeni loxo, muy seen musiba.»

[8] Moo tax Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi wax ne: «Gannaaw dégluwleen samay kàddu, [9] maa ngii di yónnee, jëli mboolem làngi bëj-gànnaar.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay yónnee it ca Nabukodonosor buuru Babilon mi ci samag curga, daldi leen boole indi ci kaw réew mii ak ñi ci biiram ak mboolem xeet yi ko séq. Maa leen di faagaagal, gental leen gent bu sax dàkk bu ñuy muslu. [10] Te muy kàddug mbégte di kàddug bànneex, di kàddug boroom séet ak ub

© MBS 2016

séetam, di wolukaay bu fiy jib mbaa leer gu ñuy niitoo, lépp maa ko fiy boole
tukkal. [11] Réew mii mépp ay gental, def ndànd-foyfoy, xeet yii yépp di
surgawu buuru Babilon diiru juróom ñaar fukki at.

[12] «Su ko defee bu juróom ñaar fukki at yi matee, ma doora dikkal Babilon
ak buuram ndax seeni ñaawtéef.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay gental réewum
Babilon ba fàww. [13] Maay wàcceel réew mii mboolem kàddu yi ma ko rëbbe
woon, te ñu bind ko ci téere bii, Yeremi jottli xeet yépp waxyu bi.

[14] «Ñoom waa Babilon it déy, dinañu surgawu ay xeet yu giir ak ay buur yu
mag. Maa leen di fey seen añu jëf ju bon.»

Kàddug waxyu dal na xeet yi

(Saar 25.15-38)

[15] Aji Sax ji Yàllay Israyil déy da maa wax ne ma: «Am kaasu biiñ bii ci sama
loxo, di misaal kaasu mbugal, te nga nàndal ci mboolem xeet yi ma lay yebal,
[16] ñu naan, tërëf, di say ndax aaytéefu saamar laay yebal fi seen biir.»

[17] Ma daldi jële kaas bi ci loxol Aji Sax ji, nàndal ci mboolem xeet yi mu ma
yebal. [18] Ma nàndal waa Yerusalem ak dëkki Yudaa ak seeni buur ak seeni
kàngam ngir gental fépp, muy ndànd-foyfoy bu ñuy muslu, di ko móoloo ba
sunu jonni yàllay tey.

[19] Firawna buuru Misra it nàndal naa ko ca, mook i surgaam ak i kàngamam
ak waa réewam, [20] ak mboolem xeeti njaxasaan yi ci seen biir, ak mboolem
buuri réewum Uus, ak mboolem buuri réewum Filisteen ña féete Askalon ak
Gasa ak Ekkron ak la des ca Asdodd. [21] Ma boole ca nàndal Edomeen ñaak
Mowabeen ñaak Amoneen ña, [22] ak mboolem buuri Tir ak mboolem buuri
Sidon ak buuri dun ya ca wàllaa géej, [23] ba ca waa Dedan ak Tema ak Bus ak
mboolem ñiy wat seen peggu kawaru bopp, [24] ak mboolem buuri Arabi ak
mboolem buuri xeeti njaxasaan yi dëkke màndiŋ mi, [25] ak mboolem buuri
Simri ak buuri Elam ak mboolem buuri Medd, [26] boole ca mboolem buuri

© MBS 2016

bëj-gànnaar, ñu jegeek ñu sore. Ma nàndal leen ñoom ñépp, ba réewi àddina
yi ci kaw suuf yépp daj. Buuru Sesag[s] topp ci ñoom, naan.

27 Aji Sax ji nag ne: «Wax leen ne leen: “Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi,
Yàllay Israyil dafa wax ne: Naanleen ba màndi, di waccu, fëlëñu, tëë jóg ndax
saamar bi may yebal fi seen biir.” 28 Waaye su ñu bañee naan ci kaas bi nga
leen tàllal nag, nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Dingeen naan
ba naanaatoo! 29 Te kat dëkk bii ñu ma tudde sax, maa ngi koy tàmbalee
musibaal. Kon yéen, nu ngeen mana fexee ba mucc? Dungeen mucc moos,
ndax saamar laay wool mboolem ku dëkke àddina.”» Kàddug Aji Sax jee,
Boroom gàngoori xare yi.

30 Aji Sax ji teg ci ne ma: «Yaw nag, jottli leen mboolem kàdduy waxyu
yooyu. Te nga ne leen:

Aji Sax jeey yëmmoo fa kaw ni gaynde,
fa màkkaanam mu °sell ma lay àddoo,
ŋara ŋar ci kaw déndu suufam,
xaacu xaacuy dërkati reseñ[t],
di ko gëdde mboolem waa àddina,
31 riir ma àkki cati àddina,
ngir layoob Aji Sax jeek xeet yi,
moom miy àtte mboolem boroom bakkan,
ñu bon ñi, mu jébbal saamar.»
Kàddug Aji Sax jee.

32 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Musibaa ngii, di lawal wii xeet ba ca wee,
ngëlén lu réy a jollee cati àddina.»

---

[s] **25.26** ***Sesag*** turu kumpa la, di Babilon ba tey.

[t] **25.30** ***dërkati reseñ*** yi ñuy wax fii, seeni tànk lañu daan dëre reseñ, te bu ñu tollu waan ci dër reseñ, dañuy woyaale.

© MBS 2016

33 Bésub keroog nag ñi Aji Sax ji fàdd, fu ne lañuy tëdd ci àddina, cat ba cat. Deesu leen jooy, deesu leen for, deesu leen rob. Ni neefare jonkan lañuy wetaroo ci kaw suuf si.

34 Yéen sàmmi askan wi, serleen, yuuxuleen;
yéen boroom gétt gi, xëppooleen suuf, ñaawloo;
seen bésub rendikat taxaw na,
te dees na leen tasaare,
ngeen daanu, rajaxoo
ni njaqal tànnéef.
35 Rawtu day réer sàmmi askan wi,
làquwaay réer boroomi gétt yooyu.
36 Yuuxi sàmm yaa ngoogu,
jooyi boroom gétt yaa,
Aji Sax jeey fóom seeni parlu.
37 Merum Aji Sax ju réy ji
selawal na tooli jàmm ya.
38 Gaynde wacc na geeram,
seen réew ma di ndànd-foyfoy,
ndax saamaru notkat bi
ak tàngooru sànjum Aji Sax ji.

Yeremi dugg na coono

(Saar 26---45)

Ñu ngi tëru Yeremi

26 1 Ba doomu Yosya, Yowakim buuru Yudaa di doora falu, kàddu gii
dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. Mu ne: 2 «Aji Sax ji dafa
wax ne: Dangay taxawi ca biir ëttu kër Aji Sax ji. Nga wax ak
mboolem waa dëkki Yudaa yiy jaamusi ci kër Aji Sax ji. Mboolem kàddu yi
ma lay yóbbante ci ñoom, bu ci wacc baat. 3 Jombul ñu dégg, ba ku nekk

© MBS 2016

dëpp yoonam wu bon. Su ko defee ma fomm musiba, mi ma leen di waajal ndax seen jëf ju bon. 4 Nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji dafa wax ne: Su ngeen ma déggalul, toppuleen yoon wi ma leen rëddal, 5 dégguleen sama kàdduy jaam ñiy yonent yi may yónni ci yéen ay yooni yoon, ngeen tëë dégg, 6 su boobaa maay def kër Yàlla gii, na ma def ga woon ca Silo, te dëkk bii maa koy def lu mboolem xeeti àddina di tudd, di ko móoloo.”»

7 Ba mu ko defee °sarxalkat yaak yonent yaak mbooloo ma mépp dégg Yeremi di wax kàddu yooyu ca biir kër Aji Sax ji. 8 Naka la Yeremi wax ba sottal mboolem la ko Aji Sax ji santoon mu jottli ko mbooloo ma mépp, sarxalkat yaak yonent yaak mbooloo ma mépp ànd jàpp ko, ne ko: «Yaw, dee rekk mooy sab àtte! 9 Ana lu waral ngay biral waxyu ci turu Aji Sax ji, naan kër Yàlla gii dina tas, mel ni ga woon ca Silo, te dëkk bii day tas, kenn du fi des?» Mbooloo ma mépp nag sam Yeremi ca biir kër Aji Sax ji. 10 Kàngami Yudaa dégg mbir ma, bàyyikoo kër buur, daldi yéegi ba kër Aji Sax ji. Ñu féncoo ca buntu kër Aji Sax ji ñuy wax bunt bu Bees ba. 11 Sarxalkat yaak yonent ya wax kàngam yaak mbooloo ma mépp, ne leen: «Waa jii, dee mooy àtteem, ndax moo biral waxyu, di rëbb sunu dëkk bii. Yéena ko déggal seen bopp.»

12 Ci kaw loolu Yeremi wax ak kàngam yépp ak mbooloo ma mépp, ne leen: «Aji Sax jee ma yebal ngir ma biral waxyu, rëbb kër gii ak dëkk bii, te mooy kàddu yi ngeen dégg yépp. 13 Léegi nag rafetal-leen seeni jëfin ak seeni jëf te déggal seen Yàlla Aji Sax ji. Su ko defee Aji Sax ji fomm musiba mi mu leen dogaloon. 14 Man nag maa ngii ci seen loxo! Lu ngeen xalaat ne moo gën te war ci man rekk, defleen! 15 Xamleen xéll rekk ne su ngeen ma reyee, bakkanu ku deful dara ngeen gàddu, yéen ak dëkk beek ñi ko dëkke, ndax ci lu wér Aji Sax jee ma yebal ci yéen, ngir ma yegge leen mboolem kàddu yii.» 16 Ba loolu amee kàngam yaak mbooloo ma mépp wax ak sarxalkat yaak yonent ya, ne leen: «Waa jii kay àtteb dee warul ci moom, ndax ci sunu turu Yàlla Aji Sax ji la nu waxal.» 17 Ci biir loolu ñenn ci magi réew mi jóg, wax ak mbooloo ma fa

© MBS 2016

daje mépp, ne leen: [18] «Ku ñuy wax Mise, dëkk Moreset, doon na biral waxyu
ca jamonoy Esekiya buuru Yudaa. Daa waxoon waa Yudaa gépp ne leen: “Aji
Sax ji Boroom gàngooru xare yi dafa wax ne:

Dees na gàbb °Siyoŋ nib tool,
Yerusalem diy tojit, jale;
tundu kër Yàlla ga sax i gajj.”

[19] «Ndax tax na Esekiya buuru Yudaa mbaa kenn ci waa Yudaa reylu ko? Du
Buur Esekiya daa wormaal Aji Sax ji, tinu ko, ba Aji Sax ji fomm musiba mi
mu leen dogaloon? Nun nag musiba mu réy lanu nara indil sunu bopp.»

Yowakim reylu na ab yonent

[20] Ci jamono yooyu amoon na keneen ku doon biral waxyu ci turu Aji Sax ji.
Muy Uri ma dëkk Kiryaat Yarim, di doomu Semaya. Uri doon biral waxyu, di
rëbb dëkk baak réew ma, bokk ak Yeremi genn kàddu gi. [21] Buur Yowakim
dégg ay kàddoom, mook mboolem i dagam ak kàngamam yépp. Ba mu ko
defee Buur di ko wuta reylu, Uri yég ko, tiit, daw làquji Misra. [22] Buur
Yowakim yebal ku ñuy wax Elnatan doomu Agbor ca Misra, mu ànd faak
ñeneen. [23] Ñu jëleji Uri ca Misra, yót ko Buur Yowakim, mu jam ko, sànni
néewam ca armeelu baadoolo ya.

[24] Yeremi nag daa làqoo Ayikam doomu Safan, mu aar ko, ba tàbbiwul ci
loxol askan wi, ñu rey ko.

Yeremi misaal na kilifteefu Babilon

27

[1] Ba doomu Yosya, Cedesyas[u] buuru Yudaa di doora falu, kàddu gii
dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji. [2] Aji Sax ji da ne ma:
«Sàkkalal sa bopp ay der ak yeti ràngaru yëkk, nga boole lépp teg ci
sa ndodd; [3] ba noppi nga yónnee yet yi buuru Edom ak buuru Mowab ak
buuru Amoneen ñi ak buuru Tir ak buuru Sidon. Dangay teg yet yi ci seen
loxoy ndaw yi dikk Yerusalem ci Cedesyas, buuru Yudaa, ñu yót leen ko. [4] Te

[u] **27.1** Fii ñu ne Cedesyas, am na sotti yu jëkk yu fi indi turu Yowakin.

© MBS 2016

nga yóbbante leen ca seeni sang ne leen: “Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom
gàngoori xare yi dafa wax ne: Waxleen seeni sang ne leen: 5 Man maa sàkk
suuf, sàkk doom aadama ak mala fi kaw suuf ci sama doole ju bare ak sama
kàttan gu matale, te loolu lépp, maa ko jox ku ma neex. 6 Léegi nag teg naa
réew yii yépp ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, mi ci sama curga, ba
joxaale ko rabi àll yi sax, ñu nangul ko. 7 Mboolem xeet yee koy nangul,
nangul doomam ba ci sëtam, ba keroog moom itam, àppu réewam jot. Su
boobaa am réewam nangul yeneen xeet yu giir ak buur yu mag. 8 Wépp xeet
mbaa réew mu ci nangulul Nabukodonosor buuru Babilon, di baña wacce
yetu buuru Babilon seen ndodd, saamar ak ub xiif ak mbas laay dikke woowu
xeet.” Kàddug Aji Sax jee. “Noonu laay def, ba faagaagal woowu xeet ci
loxoom.

9 «“Kon nag yéen, buleen déglu seen yonent yeek seetkat yeek firikati gént
yeek boroom rawaan yeek ñeengokat yi leen di wax, naan leen dungeen tàbbi
ci curgag buuru Babilon. 10 Ay waxyuy fen déy lañu leen di waxal te dinañu
leen taxa toxoo seen um réew. Maa leen di sànni fu sore, ngeen sànku.
11 Waaye xeet wu ci nangoo wacce yetu buuru Babilon seen ndodd, di ko
surgawu, ñooñu, maa leen di saxal ci seen suuf.” Kàddug Aji Sax jee. “Ñu
dëkke ko, di ko bey.”»

12 Ci biir loolu Cedesyas buuru Yudaa it, ma yegge ko kàddu yooyu yépp, ne
ko: «Wàcceel yetu buuru Babilon saw ndodd, nangul ko, nangul ay bokkam,
ndax ngeen dund. 13 Ana lu jar saamar ak ub xiif ak mbas di la rey, yaak sa
waa réew mi, ni ko Aji Sax ji dige xeet wu ci nangulul buuru Babilon?
14 Buleen déglu yonent yi leen di wax naan leen dungeen tàbbi ci curgag
buuru Babilon. Ay waxyuy fen déy lañu leen di waxal. 15 Man déy yónniwma
leen.» Kàddug Aji Sax jee. «Te ñoom ñu ngi waxe waxyuy fen ci sama tur.
Moo tax maa leen di dàqe fii, ngeen sànku, yéen ak yonent yi leen di
waxyul.»

© MBS 2016

16 Gannaaw loolu °sarxalkat yeek askan wii wépp wax naa leen ne leen: «Aji
Sax ji dafa wax ne: Buleen déglu yonent yi leen di waxal ay waxyu, naan leen:
“Ndabi[v] kër Aji Sax jaa ngii di délsi, jóge Babilon léegi, léegi.” Ay waxyuy fen
lañu leen di waxal. 17 Buleen leen déglu. Nangul-leen buuru Babilon te dund!
Ana lu jar dëkk bii di mujje doon jalub xeer?» 18 Bu ñu dee ay yonent kay, te
kàddug Aji Sax ji nekk ci ñoom, nañu daldi tinu Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
ngir ndab yi des kër Aji Sax ji ak kër buuru Yudaak Yerusalem, te baña dem
Babilon. 19 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi de wax na ci mbirum jëni këram geek
mbalka meek watiiri rootukaay yi ak yeneen ndab yi des ci dëkk bii, 20 Mooy
ndab ya Nabukodonosor buuru Babilon yóbbaalewloon, ba muy yóbbu ngàllo
doomu Yowakim, Yekoniya buuru Yudaa, jële ko Yerusalem, jëme ko Babilon,
mook kàngami Yudaak Yerusalem. 21 Lii déy Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom
gàngoor yi wax na ko ci ndab yooyu des ca kër Aji Sax ji ak kër buuru Yudaak
Yerusalem. 22 Mu ne: «Babilon lees koy boole yóbbu, te foofa lay des ba
keroog bés ba ma ciy jóg.» Kàddug Aji Sax jee. «Gannaaw loolu dinaa ko fa
jële, delloosi ko bérab bii.»

Yeremi tiiñal na yonentu caaxaan

28

1 Ca menn at ma, fekk Cedesyas buuru Yudaa di doora falu, yemook
ñeenteelu atam, ca juróomeelu weer wa, am na doomu Asur ju ñuy
wax Anaña, di yonent bu cosaanoo Gabawon. Mu wax ak Yonent
Yàlla Yeremi ca biir kër Aji Sax ji, fa kanam °sarxalkat yaak mbooloo mépp,
ne ko: 2 «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Damm naa
yet wi leen buuru Babilon tënke woon. 3 Fii ak ñaari at tembe dinaa delloosi
fii mboolem ndabi kër Aji Sax ji Nabukodonosor buuru Babilon jële woon
bérab bii, yóbbu Babilon. 4 Dinaa delloosi fii itam buuru Yudaa Yekoniya
doomu Yowakim, te mboolem ngàllog Yudaa ga demoon Babilon, maa leen di
delloosi bérab bii.» Kàddug Aji Sax jee. «Maay damm moos yetu buuru
Babilon wi mu leen tënke.»

[v] **27.16** ***Ndab*** yooyu gànjar la woon ndax wurus lay doon mbaa xaalis.

© MBS 2016

5 Ba loolu amee Yonent Yàlla Yeremi tontu yonent ba ñuy wax Anaña fa
kanam sarxalkat yaak mbooloo ma taxaw fa biir kër Aji Sax ji mépp. 6 Mu ne
ko: «Amiin! Yal na ko Aji Sax ji defee! Yal na Aji Sax ji sottal sa kàdduy
waxyu yi nga wax, ba delloosee Babilon ba fii ndabi kër Aji Sax ji ak
mboolem ña ñu fa toxal. 7 Waaye ngalla déglul bu baax kàddu gii ma lay wax,
yaak mbooloo mi mépp. 8 Yonent yi feeñoon naka jekk lu ma jiitu, jiitu la,
jottli nañu réew yu yaatu ak nguur yu mag seen waxyuy xare ak musiba ak
mbas. 9 Ab yonent nag bu dee biral waxyub jàmm, su jàmm ja dikkee, ñu xam
ne Aji Sax jee ko yebal ci lu wér.»

10 Ba mu ko defee yonent ba ñuy wax Anaña yékkatee yet wa ca ndoddu
Yonent Yàlla Yeremi, damm ko. 11 Anaña àddu fa kanam mbooloo ma mépp
ne leen: «Aji Sax ji dafa wax ne: Nii laay damme yet wi buur Nabukodonosor
buuru Babilon di tënkee. Fii ak ñaari at tembe dinaa jële yet wi ci ndoddu
mboolem xeet yi mu ko tënke.» Ba loolu amee Yonent Yàlla Yeremi dem
yoonam.

12 Gannaaw ba yonent ba ñuy wax Anaña yékkatee yet wa ca ndoddu
Yonent Yàlla Yeremi ba damm ko, kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko:
13 «Demal wax Anaña ne ko: "Aji Sax ji dafa wax ne: Yetu bant nga damm,
waaye dinga ko wuutale yetu weñ. 14 Ndax Aji Sax ji, Yàllay Israyil Boroom
gàngoori xare yi dafa wax ne: Yetu weñ laay teg ci ndoddu mboolem xeet yii,
ñu nangul Nabukodonosor buuru Babilon, di ko surgawu. Te rabi àll yi sax,
maa leen di teg ci loxoom."»

15 Gannaaw loolu Yonent Yàlla Yeremi ne yonent ba ñuy wax Anaña:
«Anaña, déglul bu baax li ma lay wax: Aji Sax ji yebalu la, yaw ngay gëmloo
askan wii ay fen. 16 Moo tax Aji Sax ji dafa wax ne: "Maa ngii di la yebal, nga
jóge fi kaw suuf. Ren jii ngay dee, ndax kàdduy gàntal nga waxal Aji Sax ji."»

17 Yonent ba ñuy wax Anaña ca at mooma la dee ca juróom ñaareelu weer
wa.

© MBS 2016

Yeremi bind na ngàllo ga bataaxal

29 1 Yonent Yàlla Yeremi nag yónnee na bataaxal bu jóge Yerusalem, jëm
Babilon ca ndesu magi ngàllo ga, ak ca °sarxalkat yaak yonent yaak
mépp mbooloo ma Nabukodonosor jële woon Yerusalem, yóbbu leen
ngàllo ca Babilon. 2 Mooy gannaaw ba Buur Yekoniya bàyyikoo Yerusalem,
ànd ak Lingeer yaayu buur ak bëkk-néegi buur ak kàngami Yudaak
Yerusalem, ak liggéeykati xarala yaak liggéeykati weñ ya. 3 Yeremi yóbbante
bataaxal ba Elasa doomu Safan, ak Gemarya doomu Ilkiya, ndaw ya Buur
Cedesyas mu Yudaa yebal Babilon ca Buur Nabukodonosor. Lii la bataaxal bi
wax:

4 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax mboolem
ngàllo ga mu jële Yerusalem, yóbbu Babilon, ne leen: 5 Tabaxleen ay kër
dëkke; jëmbat seeni tóokër, lekk ca meññeef ma. 6 Takkleen i jabar, am ci
doom yu góor ak yu jigéen. Takkal-leen seen doom ay jabar, maye seen
doom yu jigéen, ñu am ñoom it doom yu góor ak yu jigéen. Yokkuleen fa,
buleen fa néew. 7 Sàkkuleen jàmmu dëkk bi ma leen toxal, te ñaanal ko ci
Aji Sax ji, ndax jàmmu dëkk bi mooy seen jàmm.

8 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi kat dafa wax ne: «Seeni
yonent ak seen gisaanekat yi ci seen biir, buñu leen nax. Te it buleen déglu
seen boroom gént yi ngeen di géntloo, 9 ndax waxyuy fen lañu leen di wax
ci sama tur. Yebaluma leen.» Kàddug Aji Sax jee.

10 Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Bu Babilon matalee juróom ñaar fukki ati
kilifteefam, dinaa leen dikkal, sottalal leen sama kàddug jàmm, ba delloosi
leen bérab bii. 11 Ndax man déy, xam naa mébét yi ma leen mébétal.»
Kàddug Aji Sax jee. «Du mébéti loraange, waaye mébéti jàmm laa leen
mébétal, ngir may leen yaakaaru ëllëg. 12 Su boobaa ngeen woo ma wall,
dikk ñaan ma, ma nangul leen. 13 Ngeen sàkku ma, daj ma. Ndegam sàkkoo
ngeen ma seen léppi xol, 14 maa leen di may ngeen daj ma.» Kàddug Aji
Sax jee. «Maa leen di tijjil seen wërsëg, dajalee leen ci mboolem xeet ak

© MBS 2016

mboolem bérab ya ma leen sànni woon.» Kàddug Aji Sax jee. «Maa leen di
delloosi bérab bii ma leen yebale woon ngàllo.»
15 Yéena ne: «Aji Sax ji yónnee na nuy yonent ci Babilon.» 16 Waaye Aji
Sax ji dafa wax lu jëm ci buur bi toog ci jalub Daawuda, jëm ci képp ku
bokk ci askan wi des ci Yerusalem gii di seen bokk ya àndul woon ak yéen,
dem ngàllo. 17 Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: «Maa ngii di
leen yónnee saamar ak ub xiif ak mbas. Maa leen di def ñu mel ni figg ju
nëb, ba kenn manu koo lekk ndax bon. 18 Maa leen di toppe saamar ak ub
xiif ak mbas. Maa leen di def ñu seexlu leen ci mboolem réewi àddina, teg
ci di musiba mu ñuy muslu ci biir mboolem xeet wu ma leen sànni, ba ku
fay kókkalee, ñoom ngay tudd. 19 Li ko waral mooy ñoo ma déggalul.»
Kàddug Aji Sax jee. «Dama leena yónnee yonent yiy samay jaam ay yooni
yoon, te déggaluñu ma.» Kàddug Aji Sax jee.
20 «Kon nag yéen mboolem ngàllo gi ma yebale Yerusalem ba Babilon,
dégluleen kàddug Aji Sax ji. 21 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori
xare yi dafa wax ci mbirum Akab doomu Kolaya ak Cedesyas doomu
Maaseya, ñoom ñi leen di jottli waxyuy fen ci turam. Mu ne: Maa ngii di
leen teg ci loxol Nabukodonosor buuru Babilon, mu rey leen, ngeen di gis.
22 Dinañu tax mboolem kuy móoloo te bokk ca ngàllog Yudeen ña ca
Babilon, danga naan: "Yal na la Aji Sax ji teg la mu tegoon Cedesyas ak
Akab, ña buuru Babilon lakk cib taal." 23 Li ko waral mooy njombe wi ñu
def fi digg Israyil, di jaalook seen jabari dëkkandoo, di wax ci sama tur ay
kàdduy fen yu ma leen santul. Maa ko xamal sama bopp, seede ko.»
Kàddug Aji Sax jee.

Semaya jot na tontam

24 «Yaw Yeremi nag, nanga wax Semaya, Neyelameen bi ne ko: 25 "Aji Sax ji
Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Yaw yaa yónnee ci sa turu
bopp ay bataaxal ca askanu Yerusalem gépp, rawatina °sarxalkat ba Cofoni
doomu Maaseya, ak mboolem sarxalkat ya. Nga di ci wax ne: 26 'Aji Sax ji da

© MBS 2016

laa fal sarxalkat, nga wuutu Yoyada sarxalkat bi, ngir kër Aji Sax ji am ku ko
yor, ba dof bu fiy wax-waxlu ay waxyu, nga jéng ko, yeewe ko calalay weñ ci
baatam.
27 Ana lu tax waxuloo ci Yeremi mu Anatot nag, moom miy
wax-waxlu ay waxyu fi seen biir?
28 Léegi la nu yónnee Babilon bataaxal, ne
nu: Dingeen yàgg àll de, kon tabaxleen i kër, dëkke; jëmbatleen i tóokër, lekk
ci meññeef mi.' "»

29 Ba Cofoni sarxalkat ba jàngee bataaxal boobu, Yonent Yàlla Yeremi di
dégg,
30 kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ne ko:

31 «Yónneel ca ngàllo gépp ne leen: Aji Sax ji dafa wax ci mbirum Semaya
Neyelameen ba, ne: "Semaya waxal na leen waxyu, gëmloo leen ay fen, te
yebaluma ko.
32 Kon nag Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di mbugalsi Semaya
Neyelameen bi, mook askanam. Ku bokk ci moom du toog ci biir xeet wii,
bay gis ngëneel li may defal sama ñoñ." Kàddug Aji Sax jee. "Moo xiirtal
askan wi ci gàntal Aji Sax ji."»

Yeremi yéene na yeeslug jàmm

(Saar 30---33)

Nii la yéene bi tënkoo

30
1 Kàddu gii dikkal na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne ko:
2 «Aji Sax ji
Yàllay Israyil dafa wax ne: Nanga bind cib téere kàddu yi ma la wax
yépp.
3 Ndax kat ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «maay tijjil
sama ñoñ seen wërsëg, muy Israyil di Yudaa.» Aji Sax jee ko wax. «Maa leen
di delloo ca suuf sa ma moomale woon seeni maam.»

Ay teraanga nuyoo na

4 Kàddu yii la Aji Sax ji wax ci mbirum Israyil ak ci mbirum Yudaa.

5 Aji Sax ji déy dafa wax ne:

«Yuuxi tiitaange dégtu na,

njàqare la, du jàmm.

© MBS 2016

6 Laajteleen te xool,
ndax góor day wasin léegi?
Moona maa gis jàmbaar ju ne jatu,
ni kuy matu,
kanam xoyy.
7 Wóoy boobu bés bu réy,
ba bés du ni mel!
Bésu njàqare lay doon
ñeel askanu Yanqóoba,
waaye dañuy mucc.

8 «Bésub keroog,» kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi, «maay
damm yet wi ñu leen tënke ci seen ndodd, dammat seeni jéng, ba dootuñu
doon jaamu doxandéem. 9 Waaye seen Yàlla Aji Sax ji lañuy jaamu ak seen
buur bi ma leen di falal, mu toogal Daawuda.

10 Waaye yaw Yanqóoba sama jaam,
bul tiit,» kàddug Aji Sax jee;
«yaw Israyil, bul ragal.
Fu sore laa lay wallujee,
yaak sa askan wa ca réewum njaam ga,
Yanqóoba dellu dal, fegu;
kenn dootu ko tiital.
11 Maa ngeek yaw, nar laa wallu.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Maay fàkkas mboolem xeet ya ma la sànniji.
Yaw nag duma la fàkkas,
duma la ñàkka topp moos,
waaye li nga yelloo laa lay yar.»

12 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Sa damm-damm du faju,

© MBS 2016

sa góom du wér.
13 Amul ku lay sàmmal sa àq,
te sab dana amul pajtal mu baax.
14 Sa soppe yépp a la fàtte,
kenn faalewu la ci,
ndax dumay noon laa la duma,
yar la yar bu tar
ngir sa ñaawtéef ju réy
ak sa bàkkaar yu bare.

15 «Damm-damm yu dul wér
ak mitit wu tar jarul jooy.
Maa la teg lii,
ndax sa ñaawtéef ju réy
ak sa bàkkaar yu bare.
16 Waaye ku la lekk, dees na ko lekk;
sa noon yépp lañuy jàpp njaam ba ñu daj.
Ku la futti, dees na ko futti,
ku la saax-saaxee dees na ko saax-saaxee.

17 «Ñu ngi la naan: "Waccees na la,"
naan la: "°Siyoŋ yaw, faaleesu la,"
waaye maa lay may wér,
faj say góom.»
Kàddug Aji Sax jee.
18 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii di tijji wërsëgu askanu Yanqóoba,
ñibbsil leen,
baaxe seeni dëkkuwaay,
ba dëkk dekkee ca tundam wu gentoon,

© MBS 2016

kër buur taxawaat bérabam,
19 cant jollee ca,
di riirum mbégare.
Maa leen di ful,
te duñu wàññiku,
darajaal leen,
te dootuñu tuut.
20 Seeni doom dañuy mel na woon,
seen mbooloo sax fi sama kanam,
may mbugal ñi leen di sonal.
21 Su boobaa seen njiit di seen deret,
di seen kilifa, soqikoo ci ñoom;
ma woo ko, mu jege ma,
nde nit jaayul bakkanam,
ba jegesi ma te woowuma ko!»[w]
Kàddug Aji Sax jee.
22 «Yéenay doon sama ñoñ,
man, may seen Yàlla.»

23 Ngëlénu Aji Sax jaa ngoog,
sànjam fettax na,
dig callweer,
callweeral boppu ku bon.
24 Sànjam Aji Sax ju tàng ji du giif,
te sottalul li mu nar.
Fan yu mujj ya
ngeen xam ci dara.

---

[w] **30.21** Leeru Yàlla, jegee ko noonu, bakkanu nit ki xaj na ci. Néegu biir ba ca kër Yàlla ga sax, du ñépp a fa mana àgg. Sarxalkat bu mag baa fa daa dugg benn yoon cim at. Keneen ku fa dugg dee. Seetal ci Sasu Sarxalkat 16.10; 21.17; 22.3.

© MBS 2016

Israyil séentu na sancaatub réewam

31 [1] «Su boobaa,» kàddug Aji Sax jee, «maay doon Yàllay làngi Israyil yépp,
ñoom ñuy sama ñoñ.»

[2] Aji Sax ji dafa wax ne:
«Waa Israyil ñi rëcc ñawkay saamar,
daje nañook yiw ci màndiŋ mi,
fekk ñuy sàkku noflaay.»
[3] Ñu ne: «Bu yàgg la nu Aji Sax ji feeñu,
ne nu: “Maa leen masa bëgg,
ba tax ma sédd leen ngor.
[4] Yaw Israyil mu taaru,
maa lay defaraat, nga defaru,
ba jiinaat sam njiin,
wàlli peccum mbéx,
[5] jëmbataat sa tóokëri reseñ
ca mbartali Samari,
te ku jëmbat, xéewlu ca.
[6] Bés dina ñëw déy,
wattukat yéenee fa kaw tundu Efrayim
ne: ‘Aycaleen nu yéegi tundu °Siyoŋ,
fa sunu Yàlla Aji Sax ji.’ ”»
[7] Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Sarxolleleen, bége askanu Yanqóoba,
xaacul-leen xeet woowu jiitu,
biral-leen cant te ne:
“Éy Aji Sax ji, wallul ndesu Israyil, sa ñoñ ñii.”»

© MBS 2016

8 «Maa ngii di jële sama ñoñ réewum bëj-gànnaar,
dajalee leen fa cati àddina.
Silmaxaa ngi ci ak ub lafañ,
jigéenu wérul it ak kuy wasin,
ñuy gàngoor gu mag, délsi fii.
9 Ñooy dikk di jooy, di leewaayu,
ma jiite leen, yóbbu,
jaare leen xàll wu jub wu ñu dul fakktaloo,
ba ca wali ndox ya,
ngir maay baayu Israyil,
Efrayim di sama taaw.

10 «Yéen xeet yi, dégluleen kàddug Aji Sax ji,
yégleleen ko ca tefes yu sore ya.
Ne leen: “Ki tasaare woon Israyil, moo leen di dajale,
sàmm leen ni sàmm ak géttam.”
11 Aji Sax jee goreel askanu Yanqóoba,
jot ko ci loxol ku ko ëpp doole.
12 Ñooy dikk, di sarxollee kaw tundu Siyoŋ,
ne ràññ ndax ngëneeli Aji Sax ji,
pepp, biiñ ak u diw,
gàtt ak i nag,
bakkan ni tool bu ñu suuxat,
dootuñu yoggoorlu.
13 Su boobaa janq bégem pooj,
waxambaaneek mag feelu ko,
ma soppi seen ñaawlu mbégte, dëfal leen,
bànneexal leen, ñu dëddu naqar.

© MBS 2016

14 Maay yafal °sarxalkat yi, ba reggal leen,
sama ñoñ ñi regge sama ngëneel.»
Kàddug Aji Sax jee.

15 Aji Sax ji dafa wax ne:
«Yuux dégtu na fa Rama,
ay jalook i jooy yu metti.
Rasel ay jooy i doomam,
baña noppi,
ndax doomam ya wuute.»
16 Aji Sax ji nag ne ko:
«Baal sa jooy yi
te fomp say rongooñ,
dees na la yool sa coono.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Say doom ay jóge réewu noon, ñibbsi.
17 Am nga yaakaaru ëllëg.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Say doom ay délsi seen um réew.
18 Maa dégg moos askanu Efrayim di binni
naan: “Aji Sax ji, duma nga noo duma,
ni sëllu wu dese tàggat.
Ngalla waññi nu, nu waññiku;
yaw Aji Sax ji, yaa di sunu Yàlla.
19 Dëddu woon nanu la moos
waaye léegi réccu nanu.
Xam nan ne tooñ nanu,
ba tey nuy màttuy wiccax.
Danoo rus, torox
ndax sunu ñaawtéefi ndaw.”»

© MBS 2016

20 Aji Sax ji ne:

«Du Efrayim[x] ay sama doom ji ma sopp,

gone gi may bànneexal?

Lu ma ko gëdd gëdd,

di ko bàyyi xel.

Moo tax sama xol di ko laaj,

ma yërëm koo yërëm.»

Kàddug Aji Sax jee.

21 «Sampal ay xàmmikaay ci yoon wi,

teg fi say màndarga.

Booy dem, defal sa xel ci yoon wii,

ñall wii nga topp.

Israyil mu taaru mi, ñibbsil,

ñibbsil sa dëkk yii.

22 Ndaw su toogadi si,

foo àppal sa ciŋiñ-caŋañ ji?

Aji Sax ji déy, sàkk na guléet kaw suuf:

yees ba mel ni jigéen juy jëflanteek góor[y].»

23 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: «Bu ma tijjee seen
wërsëg, kàddu gii dina jibati ci réewum Yudaa ak dëkk yi ko séq.

Dees na ne: “Yaw dëkkuwaayu njekk bii,

yaw, tundu Siyoŋ wu °sell wi,

yal na la Aji Sax ji barkeel!”

24 «Waa réewum Yudaa ak dëkk-dëkkaanam yépp ay bokk dëkk, ak beykat
yeek màngaan yi yor gétt. 25 Maay nàndal ku mar, leqli ku loof.»

---

[x] **31.20** ***Efrayim*** kenn la ci sëti Yanqóoba mi ñu dippee Israyil. Turu Efrayim wi fii askanu Israyil la fi taxawal.

[y] **31.22** Waxin la wu yéeme wuy wund jëfi guléet ju kenn séentuwul, waaye xamuñu dëgg la mu tekki woon ca yooya jamono.

© MBS 2016

Yeremeey wax

26 Ba loolu amee ma yewwu, ne xiféet, xam ne samay nelaw neex na.

Aji Sax ji teewlul na Israyil

27 «Bés a ngii nag di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «yu may jiwe kërug Israyil ak
kërug Yudaa njiwum doom aadama ak njiwum mala. 28 Te ni ma leen teewloo
woon ba ma leen di buddat, di leen fàqat, di leen daaneel, di leen yàqte ak a
lor, noonu laa leen di teewloo ngir defar leen, jëmbat leen.» Kàddug Aji Sax
jee. 29 «Su boobaa deesatul ne:

"Baay lekk reseñ ju xaay,
mu uum bëñu doom ja."

30 Su boobaa ku nekk sa bàkkaaru bopp a lay rey. Ku lekk reseñ yu xaay, sa
gëñi bopp lay uum.

Kóllëre gu yees a ngi

31 «Ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «yu may fas ak waa kër Israyil
ak waa kër Yudaa °kóllëre gu yees. 32 Du mel ni kóllëre ga ma fasoon ak seeni
maam keroog ba may jàpp ci seen loxo, di leen génne réewum Misra. Ndax
ñoom ñoo fecci sama kóllëre, te man may seen boroom kër.» Kàddug Aji Sax
jee. 33 «Waaye kóllëre gi may fas ak waa kër Israyil gannaaw loolu,» kàddug
Aji Sax jee, «nii lay deme: Maay yeb sama yoon ci seen dënn, ci seen xol laa
koy ñaas. Ma di seen Yàlla, ñoom ñuy sama ñoñ. 34 Kenn dootu soxlaa jàngal
kenn, muy mbokk mbaa àndandoo, naan ko: "Ràññeel Aji Sax ji," ndax ñoom
ñépp a may ràññee, ki gëna tuut ba ki gëna mag,» kàddug Aji Sax jee, «ndax
maa leen di baal seeni ñaawtéef, te seen bàkkaar dootuma ci bàyyi xel.»

Lii mooy saxal Israyil

35 Aji Sax ji dafa wax,
moom mi dogal jant di leeral bëccëg,
dogal weer ak biddiiw di leeral guddi,
yëngal géej, kiy gannax yi riir,

© MBS 2016

kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.

36 Mu ne: «Bu askanu Israyil feyee ba fàww, may gis,

dogal yooyoo toxu, may gis.»

Kàddug Aji Sax jee.

37 Aji Sax ji dafa wax ne:

«Su ma waccee mboolem askanu Israyil

ndax li ñu def lépp,

kon nit a mana natt kawewaayu asamaan,

mbaa mu xayma xóotaayu suuf.»

Kàddug Aji Sax jee.

38 Mu ne: «Ay bés a ngi ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «dees na tabaxalaat Aji
Sax ji dëkk bi, dale ko ca soorooru Ananel ba ca buntu Ruq ba. 39 Dees na fa
rëddaat kemu dëkk bi, jubal ba tundu Gareb, wëri ba Gowa. 40 Mboolem xuru
néew yaak dóom ya ak mboolem tool ya, ba ca yoonu ndox ma ca Sedoron,
ba ca ruqu buntu Fas ya ca penku: lépp lees di sellalal Aji Sax ji. Deesatu fa
buddat mbaa di fa daaneel dara.»

Yeremi wone na dayob ngëmam

32 1 Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo fa Aji Sax ji, ca fukkeelu
atu nguuru Cedesyas, buuru Yudaa. Mu yemook ba nguuru
Nabukodonosor buuru Babilon tolloo ca fukkeelu atam ak juróom
ñett. 2 Booba mbooloom xarem Babilon a nga gaw Yerusalem. Fekk Yonent
Yàlla Yeremi nag moom, ma nga ñu tëj ca kër buuru Yudaa, ca biir ëttu dag
ya, 3 fa ko Cedesyas buuru Yudaa dencoon, ndax da ko noon: «Ana lu waral
ngay wax bii waxyu? Nga ne: “Aji Sax ji dafa wax ne mu ngii di teg dëkk bii
ci loxol buuru Babilon, mu nangu ko. 4 Te Cedesyas buuru Yudaa du rëcc waa
Babilon ndax dees na ko teg moos ci loxol buuru Babilon, ba Cedesyas wax,
mu wax, seeni gët ñeent. 5 Babilon lees koy yóbbu, te fa lay des, ba keroog

© MBS 2016

may wax ci moom.” Kàddug Aji Sax jee. “Bu ngeen xareek waa Babilon it,
dungeen am ndam.”»

[6] Yeremi da ne: Kàddug Aji Sax ji dikkal na ma ne ma: [7] «Xoolal, Anamel
doomu Salum sa baay bu ndaw a ngooguy ñëw, naan la nga jënd toolam ba
ca Anatot, ndax yaa ko saña jotaat.»

[8] Ba loolu amee Anamel sama doomu baay bu ndaw dikk, na ma ko Aji Sax
ji waxe. Mu fekk ma ci ëttu dag yi, ne ma: «Rikk jëndal sama tool ba ca
Anatot ca diiwaanu Beñamin ndax sa alal la ci yoon, yaa ko saña jotaat[z]. Kon
jënd ko.» Ma xam ne loolu kàddug Aji Sax jaa.

[9] Nii laa jënde tool ba ca Anatot ci Anamel sama doomu baay bu ndaw. Ma
waññal ko xaalis bi, muy fukki donji xaalis ak juróom ñaar. [10] Ma bind kayitu
njaay mi, màndargaale ko sama torlukaay, woo ciy seede, ba noppi natt
diisaayu xaalis bi. [11] Ma boole jël kayitu njaay bi tëjewul ak kayitu njaay bi
tëje, te yoonalu njaay meek sàrt yi tënke ci. [12] Ma teg kayit yi ci loxol Barug
doomu Nerya doomu Maaseya. Anamel sama doomu baay bu ndaw fekke na
ko, seede yi torlu kayitu njaay mi fekke ko, ñook mboolem Yudeen ñi
toogoon ci ëttu dag yi.

[13] Ma dénk Barug ci seen kanam, ne ko: [14] «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom
gàngoor yi dafa wax ne: “Jëlal kayit yii, kayitu njaay bi tëje, ak kayit bi
tëjewul, nga boole yeb ci njaqal ban, ndax kayit yi mana yàgg. [15] Ndax Aji Sax
ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Dees na dellu di jënd ay kër
ak i tool ak tóokëri reseñ ci réew mii.”»

Xelu Yeremi teey na

[16] Gannaaw ba ma joxee kayiti njaay ma Barug doomu Nerya, damaa ñaan
Aji Sax ji, ne ko: [17] «Éy saa Boroom, Aji Sax ji! Yaw déy yaa sàkk asamaan,
sàkk suuf ci sa doole ju bare ak sa kàttan. Dara tëwu la. [18] Yaw miy jëfe ngor
sa digg ak junniy maas, te bu baay ñaawee, nga topp ko ko, ba ci doomam.
Yaay Yàlla ju màgg ji te jàmbaare. Yaa di Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi,

[z] **32.8** ***jotaat:*** seetal ci Sasu Sarxalkat 25.22-34.

© MBS 2016

19 réy i pexe, màgg i jaloore; say gët ne jàkk ci mboolem lu doom aadama def,
ngay añale ku nekk jëfinam ak jëfam. 20 Yaa def ay firnde ak i kéemaan ca
réewum Misra, di ko def ba tey jii ci Israyil, ak ci doom aadama yépp, ba may
sa bopp woy wu réy wi nga am tey jii. 21 Génne nga Israyil say ñoñ, jële leen
réewum Misra, ci kaw i firnde ak i kéemaan ak sa doole ju bare ak sa kàttan;
mu jur tiitaange lu réy. 22 Nga jox leen réew mii nga giñaloon seeni maam.
Muy réew mu meew meek lem ji tuuroo. 23 Ñu dikk moom ko, te déggaluñu
la, toppuñu saw yoon, jëfewuñu mboolem li nga leen santoon, ba tax nga
wàcce ci seen kaw mboolem musiba mii.

24 «Sëkki gawukaay yaa ngii ñu yékkatil dëkk bi, ngir nangu ko. Dëkk bi
dina daanu ci loxoy waa Babilon ñi ko song, ndax saamar ak ub xiif ak mbas.
Gis nga ko déy, li nga waxoon am na! 25 Dëkk baa ngii nara daanu ci loxoy
waa Babilon te moona Boroom bi Aji Sax ji, yaw yaa ma ne ma jënde tool bi
xaalis, ay seede seede ko.»

Aji Sax ji dalal na xelu Yeremi

26 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko: 27 «Du maay Aji Sax
ji, Yàllay képp kuy dund. Ana lu ma të?» 28 Kon nag Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii di teg dëkk bii ci loxoy waa Babilon ak ci loxol Nabukodonosor
buuru Babilon, mu nangu ko. 29 Waa Babilon ñiy song dëkk bii dinañu dugg,
taal ko, lakk ko ba mu jeex, lakkaale kër ya ñu doon taalal xërëmi °Baal
cuuraay ca kaw taax ya, di fa tuural yeneen yàlla ay saraxi naan, ba di ma
merloo. 30 Askanu Israyil ak Yudaa kay, ca cosaan ba tey, defuñu lu moy lu
bon fi sama kanam. °Bànni Israyil, mboolem lu ñu def, defuñu ko lu moy di
ma merloo.» Kàddug Aji Sax jee. 31 «Mer dikkal na ma, xadar dikkal ma ci
dëkk bii, dale ko ca ba ñu ko tabaxee ba bésub tey, ba tax ma di ko jële fi
sama kanam, 32 ndax mboolem lu bon li bànni Israyil ak Yudaa def, di ma
merloo, ñook seeni buur ak seeni kàngam ak seeni °sarxalkat ak seeni yonent
ak waa Yudaa ak waa Yerusalem. 33 Wonuñu ma kanam, xanaa gannaaw, te
ma artu leen ay yooni yoon. Waaye ñoom dégluwñu, dégguñu yar. 34 Yeb

© MBS 2016

nañu sax seen xërëm yu siblu ci biir kër gi ñu ma tudde, ba sobeel ko.
35 Tabaxal nañu Baal tuur mi ay °bérabi jaamookaay ca xuru Ben Inom, di fa
lakk seen doom yu góor ak yu jigéen ngir Moleg tuur mi, te masuma leen koo
sant. Jooju jëf ju siblu jaarul sax sama xel ba ma leen di ko defloo, ñuy yóbbe
Yudaa bàkkaar.

36 «Yéena wax ci dëkk bii ne dina daanu ci loxol buuru Babilon ndax saamar
ak ub xiif ak mbas. Waaye Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: 37 Maa ngii di
leen dajalee ca mboolem réew ya ma leen sànni woon, ndax mere leen ak
jéppi leen ba sama xol fees dell. Te maa leen di delloosi fii, dëël leen ci jàmm;
38 ñu doon sama ñoñ, may seen Yàlla. 39 Maa leen di may benn xol ak benn
jubluwaay ngir ñu di ma wormaal seen giiru dund, muy seen ngëneel, ñook
seen doom yi leen di wuutu. 40 Maay fas ak ñoom °kóllëre gu sax dàkk gu ma
leen dul xañati; xanaa baaxe leen, yeb ragal Yàlla ci seen xol, ba dootuñu ma
won gannaaw. 41 Maay am mbégtey baaxe leen, jëmbat leen bu wér ci réew
mi, jëmbate leen sama léppi xol ak sama léppi jëmm.»

42 Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Ni ma wàccee ci kaw xeet wii musiba mu mag
mii mépp, ni laay wàccee fi seen kaw mboolem ngëneel li ma leen wax.
43 Dees na dellu di jënd ab tool ci réew mii ngeen ne daanu na ci loxol waa
Babilon, ba dib gent bu kenn nekkul, du nit, du rab. 44 Dees na fi jënde xaalis
ay tool, bind fi kayiti njaay, torlu ko, tëj fi kanami seede ci suufas Beñamin,
ak li wër Yerusalem, ak biir dëkki Yudaa, ak dëkki tund ya, ak dëkki suufu
tund ya, ak ca dëkki diiwaanu Negew. Maay tijji moos seen wërsëg.» Kàddug
Aji Sax jee.

Aji Sax ji du dige, di fomm

33 1 Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi ñaareel bi yoon,
fekk ko tëje ba tey ca biir ëttu dag ya. Mu ne ko: 2 «Aji Sax ji dafa
wax, moom miy sàkk mbir, bind ko, taxawal ko, Aji Sax ji di turam.
3 Mu ne: “Woo ma, ma wuyu la, wax la lu réy te loq, loo xamul woon.”» 4-5 Aji
Sax ji Yàllay Israyil déy dafa wax ci mbirum këri dëkk bii ak këri buuri Yudaa

© MBS 2016

yii ñu màbb, di ko fegoo sëkk bi ñu leen gawe te di ko làqoo saamaru waa Babilon ñi ñuy xareel. Mu ne: «Kër yi dina fees ak néewi nit ñi ma bóom ndax mer ak xol bu fees. Dinaa làq dëkk bii sama yiw ndax seen gépp mbon.

6 «Waaye du tee, maa leen di may tan, faj leena faj ba ñu wér, won leen
xéewalu jàmm ju dëggu. 7 Maay tijji wërsëgu Yudaa ak wërsëgu Israyil,
sampaat leen na woon. 8 Maa leen di raxasal mboolem ñaawtéef gu ñu ma
moye, baal leen mboolem ñaawtéef yu ñu ma moye, di ma gàntal. 9 Dëkk bi
daldi doon sama woy, di sama mbégte, di sama ndam, di sama sag ci biir mboolem xeeti àddina yi dégg ngëneel yi ma leen di defal yépp. Dinañu yéemu ba seen yaram daw ci lépp luy ngëneel ak jàmm ju ma leen di defal.»

10 Aji Sax ji dafa wax ne: «Bérab bii ngeen ne ab gent la bu kenn nekkul, du nit, du rab te muy dëkki Yudaak mbeddi Yerusalem yii gental, kenn nekku fi,
du nit, du rab, dees na fi déggati 11 coowal mbégteek coowal bànneex ak
kàddug boroom séet ak kàddug séetam, ànd ak kàdduy nit ñiy indi °saraxi cant ci biir kër Aji Sax ji, di jàngaale naan:

“Santleen Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi.
Aji Sax jee baax,
kee saxoo ngoram.”

Maay tijji wërsëgu réew mi, na woon.» Aji Sax jee ko wax.

12 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne: «Bérab bii di gent bu kenn nekkul, du nit du rab ci dëkk yi fi nekk yépp, bérab bii dina dellu am parlu yu
sàmm siy gooral seeni gàtt. 13 Muy dëkki tund yi, di dëkki suufu tund yi, di
dëkki diiwaanu Negew, di diiwaanu Beñamin, di li wër Yerusalem, di dëkki Yudaa, gàtt yi dina dellu ci loxol sàmm buy takk lim ba.» Aji Sax jee ko wax.

Askanu Buur Daawuda dina yeeslu

14 «Ay bés a ngii di ñëw,» kàddug Aji Sax jee, «maay sottal ngëneel la ma dig waa kër Israyil ak waa kër Yudaa.

15 Bés yooyu ci jamonoom,
maay jebbil njebbit lu jekk ci askanu Daawuda,

© MBS 2016

muy jëfe njub ak njekk ci réew mi.

[16] Bés yooyu Yudaa day mucc,

Yerusalem dëkke jàmm,

ñu di ko wooye:

“Aji Sax ji sunu njekk.”»

[17] Aji Sax ji déy dafa wax ne: «Daawuda du ñàkk mukk ku ko wuutu ci jalu
Israyil. [18] °Sarxalkat yiy °Leween it duñu ñàkk ku leen taxawal fi sama kanam,
di joxe °saraxi rendi-dóomal, di taal °saraxi pepp ak a sarxal ba fàww.»

Kóllëre gu dul toxoo ngi

[19] Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi, ne ko: [20] «Aji Sax ji
dafa wax ne: Ndegam manees naa dog sama °kóllëre maak bëccëg mbaa sama
kóllëre maak guddi, ba bëccëg mbaa guddi baña teew ci waxtoom, [21] kon dees
na mana dog sama kóllëreek Daawuda sama jaam bi, dogaale sama kóllëreek
°sarxalkati °Leween ñi may liggéeyal, ba Daawuda ñàkk sët bu koy wuutu cib
jalam. [22] Ni biddiiwi asamaan weesoo lim, feppi suufas géej weesu waññ, ni
laay fule askanu Daawuda sama jaam bi ak askanu Leween ñi may liggéeyal.»

[23] Kàddug Aji Sax ji dellu dikkal Yeremi, ne ko: [24] «Xanaa dégguloo li nit ñi
wax? Ñu ne: “Ñaari làng ya Aji Sax ji tànnoon de, wacc na leen,” moo tax ñu
xeeb sama ñoñ, ba tegatuñu leen sax aw xeet.» [25] Waaye Aji Sax ji dafa wax
ne: «Ndegam du maa fas sama kóllëre maak bëccëg ak guddi, te du maa
saxalal asamaan ak suuf ay sàrt, [26] kon dinaa wacc askanu Yanqóoba ak
Daawuda sama jaam bi, ba dootuma taamoo ciw askanam kuy yilif askanu
Ibraaymaak Isaaxaak Yanqóoba. Maay tijji seen wërsëg moos, yërëm leen.»

Aji Sax ji wax na Buur Cedesyas mujam

34 [1] Ba Nabukodonosor, buuru Babilon àndeek mbooloom xareem mépp
ak mboolem réew yeek xeet yi mu teg loxo, ñu songandoo Yerusalem
ak dëkk yi ko wër yépp, kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci
Aji Sax ji: [2] «Aji Sax ji, Yàllay Israyil dafa wax ne: Demal nga wax Cedesyas

© MBS 2016

buuru Yudaa ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne: Maa ngii di teg dëkk bii ci loxol
buuru Babilon, mu taal ko. 3 Yaw Cedesyas nag doo ko rëcc. Dees na la jàpp
moos te dees na la teg ci loxol buuru Babilon, mu wax ak yaw, seeni gët
ñeent; nga dem Babilon.

4 «“Waaye yaw Cedesyas buuru Yudaa, déglul kàddug Aji Sax ji: Aji Sax ji
dafa wax ne doo deeye saamar. 5 Ci jàmm ngay dee, te ni ñu taalale woon
cuuraay say maami buur yi la jiitu, terale leen ko ci seen dëj, ni lañu lay
taalale cuuraay, di la jooy naan: ‘Wóoy sunu sang ba dem na!’ Jii wax, maa
ko wax.”» Kàddug Aji Sax jee.

6 Ci kaw loolu Yonent Yàlla Yeremi jottli Cedesyas buuru Yudaa mboolem
kàddu yooyu fa Yerusalem. 7 Mu yemook ba mbooloom buuru Babilon di
xareek Yerusalem ak mboolem dëkki Yudaa ya desoon, di Lakis ak Aseka.
Booba yooyu rekk a desoon ci dëkki Yudaa yu tata wër.

Yiwi jaam yi war na

8 Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, gannaaw ba Buur
Cedesyas fasook mboolem waa Yerusalem ngir goreel jaam yi, 9 ku nekk wara
goreel mbokkam mu °Ebraam, góor ak jigéen, ñu moom seen bopp, te kenn
baña jaamlooti mbokkum Ebraam. 10 Ba mu ko defee mboolem kàngam yeek
nit ñi ko fasoo woon daldi nangoo goreel seen jaam yu góor ak yu jigéen, bañ
leena jaamlooti, ñu moom seen bopp. Ñu daldi leen yiwi. 11 Gannaaw gi nag
ñu walbatiku, jëlaat seen jaam yu góor ak yu jigéen ya ñu goreeloon,
dellooleen cig njaam, góor ak jigéen.

12 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne
ko: 13 «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Man maa fasoon °kóllëre ak seeni
maam keroog bés ba ma leen génnee réewum Misra kërug njaam ga, ne leen:
14 “Saa yu ngeen waññee juróom benni at ba ca catal juróom ñaareel ma, na
ku nekk ci yéen goreel mbokkum Ebraam mu ko jaayoon boppam. Gannaaw
bu ko liggéeyalee juróom benni at, na ko goreel, mu tàggook moom, daldi

© MBS 2016

moom boppam[a]. Waaye seeni maam déggaluñu ma, teewluwñu ma. 15 Tey
yéen, waññiku woon ngeen, ba def li ma rafetlu; ku nekk ci yéen biral goreelu
mbokkam. Fasoo ngeen ko sax fi sama kanam ci biir kër gi ñu ma tudde.
16 Léegi nag ngeen di sofental sama tur, dellu gannaaw, ku nekk jëlaat
jaamam yu góor ak yu jigéen, te ngeen goreeloon leen ba noppi, ñu moom
seen bopp ni mu leen neexe. Néewal ngeen leen doole, ñu dellu di seeni
jaam.”

17 «Kon nag, Aji Sax ji dafa wax ne: “Ku nekk ci yéen waroon naa goreel
mbokkum dëkkandoom, waaye yéen déy, déggaluleen ma. Man nag maa ngi
nii di leen goreel,” kàddug Aji Sax jee, “ngir wacce leen saamar ak mbas ak
ub xiif. Maa leen di def waa réewi àddina yépp seexlu leen. 18 Nit ñi fecci
sama kóllëre, sàmmuñu ponki kóllëre gi ñu dige woon fi sama kanam, maa
leen di def ni sëllu wa nit ña xaroon ñaar, jaare ca diggante xaaj ya, dogale
ko seen ngiñ. 19 Muy kàngami Yudaa, di kàngami Yerusalem, di bëkk-néeg
yeek °sarxalkat yi, ak mboolem waa réew mi jaare woon ci diggante ñaari
xaaji sëllu wa, 20 maa leen di teg ci seen loxoy noon ak ñiy wut seen bakkan;
seeni néew, njanaaw yeek rabi àll yi for. 21 Cedesyas buuru Yudaa, mook ay
kàngamam, maa leen di teg ci seen loxoy noon, loxoy ñiy wut seen bakkan,
teg leen ci loxoy mbooloom xarem buuru Babilon mi leen songoon, ba di leen
doora bàyyi. 22 Maa ngi nii di joxe ndigal,” kàddug Aji Sax jee, “delloosi leen
ci dëkk bi, ñu song ko, ba nangu ko, taal ko ba mu jeex. Maay gental dëkki
Yudaa, ba kenn du ca des.”»

Rekabeen raw na Yudeen

35 1 Kàddu gii dikkaloon na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji ci jamonoy
buuru Yudaa Yowakim doomu Yosya. Mu ne ko: 2 «Demal ca
Rekabeen ña, nga wax ak ñoom, indi leen kër Aji Sax ji, dugal leen ci
néeg yi benn, te jox leen biiñ, ñu naan.»

[a] **34.14** Seetal ci Mucc ga 21.2-6.

© MBS 2016

[3] Ma dem wooyi Yaasaña doomu Yeremi doomu Abàcciña, boole kook ay
doomi baayam ak doomam yu góor yépp, làngi Rekabeen ñépp daal. [4] Ma
yóbbu leen kër Aji Sax ji, dugal leen ca biir néegu taalibey Xanan, góorug
Yàlla gay doomu Igdalyaa; mooy néeg ba dendeek néegu kàngam ya, ca kaw
néeg doomu Salum, Maaseya fara bunt ba. [5] Ci kaw loolu ma tegal Rekabeen
ñi ay njaqi biiñ yu fees, ak i kaas, ne leen: «Naanleen.» [6] Ñu ne: «Nun dunu
naan biiñ, ndax sunu maam Yonadab doomu Rekab da noo santoon ne nu:
“Buleen naan biiñ mukk, muy yéen ba ci seeni sët, ba fàww. [7] Buleen tabax
kër, buleen bey, buleen jëmbat tóokëru reseñ, bumu bokk ci seen alal. Waaye
nangeen dëkkey xayma seen giiru dund gépp, su ko defee ngeen gudd fan ci
biir réew mii ngeen diy màngaan.” [8] Déggal nanu it sunu maam Yonadab
doomu Rekab ci mboolem li mu nu santoon, ne nu bunu naan biiñ sunu giiru
dund, nook sunuy jabar ak sunuy doom, góor ak jigéen, [9] bunu tabax kër yu
nu dëkke, te tóokër ak tool bu ñuy bey, bumu bokk ci sunu alal. [10] Waaye ay
xayma lanu dëkke, di sàmm ak a jëfe mboolem lu nu sunu maam Yonadab
santoon. [11] Waaye ba Nabukodonosor buuru Babilon songee réew mi lanu ne:
“Nan duggi gaaw biir Yerusalem, ba rëcc mbooloom waa Babilon ak Siri.”
Moo nu taxa toog nii ci biir Yerusalem.»

[12] Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi, ne ko: [13] «Aji Sax ji Yàllay
Israyil Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne: Demal wax mboolem waa
Yudaa ak waa Yerusalem, ne leen: “Xanaa dungeen dégg ndigal, ba dégg
samay kàddu?” Kàddug Aji Sax jee. [14] “La Yonadab doomu Rekab santoon ay
doomam ne leen: ‘Buleen naan biiñ’ de, jëfees na ko. Duñu naan biiñ ba tey jii
ndax wormaal seen santaaney maam. Man nag ay yooni yoon laa leen wax
waaye déggaluleen ma. [15] Yónnee naa leen samay jaam, yonent yi, ay yooni
yoon, ne leen: ‘Na ku nekk ci yéen dëpp yoonam wu bon, di def lu baax, baña
topp yeneen yàlla, di leen jaamu, ndax ngeen dund ci réew mi ma leen jox,
yéen ak seeni maam.’ Waaye teewluwleen ma, déggaluleen ma. [16] Sëti

© MBS 2016

Yonadab doomu Rekab yii déy wormaal nañu santaane ba leen seen maam
santoon, waaye xeet wii déggaluñu ma.”

[17] «Kon nag Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne:
Maa ngi nii di wàcceel Yudaa ak képp ku dëkke Yerusalem mboolem musiba
mu ma leen tuddaloon. Ndax damaa wax ak ñoom te dégluwñu; ma woo leen,
wuyuwñu.»

[18] Ba loolu amee Yeremi ne Rekabeen ña: «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom
gàngoori xare yi dafa wax ne: Gannaaw wormaal ngeen seen kàddug maam
Yonadab, topp santaaneem yépp, ba jëfe lépp lu mu leen santoon, [19] loolu tax
na Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi wax ne: “Askanu Yonadab
doomu Rekab du ñàkk mukk ku góor ku may liggéeyal ba fàww.”»

Yowakim def na musibaam

36 [1] Ba loolu wéyee, ci ñeenteelu atu nguuru buuru Yudaa Yowakim
doomu Yosya, kàddu gii dikkal na Yeremi, bàyyikoo ci Aji Sax ji, ne
ko: [2] «Jëlal taxañu bindukaay[b], nga bind ci mboolem kàddu yi ma la
wax ci mbirum Israyil ak Yudaa ak mboolem xeet yi, te nga dale ko ba ma
waxeek yaw ca jamonoy Yosya ba bésub tey jii. [3] Jombul waa kër Yudaa dégg
mboolem musiba mi ma leen nara teg, ba tax ku ne ci ñoom dëpp yoonam wu
bon, ngir ma baal leen seen ñaawtéef ak seen moy.»

[4] Yeremi woo Barug doomu Nerya, dégtal ko mboolem kàddu yi ko Aji Sax ji
wax, mu bind ko ci ab taxañu bindukaay. [5] Yeremi nag wax Barug, ne ko:
«Man damaa am ngànt. Duma mana dem kër Aji Sax ja. [6] Demal yaw bésub
koor, nga jàng taxañ, bi nga bind kàdduy Aji Sax, ji ma la dégtal, ña ca kër
Aji Sax ji di dégg. Nanga ko jàng itam ci kanam mboolem Yudeen ña jóge
seeni dëkk. [7] Jombul ñu tinu Aji Sax ji, ku nekk ci ñoom dëpp yoonu
mbonam, ndax mer mu réy ak xadar ji Aji Sax ji tuddal askan wii kat, nar naa
metti.»

[b] **36.2** ***taxañu bindukaay*** ay dogiti der yu bare yu ñu ñawante lay doon, ba mu doon deru bindukaay bu mag bu ñuy taxañ ci bant. Mbind mi nag def ay dog yu dékkarloo.

© MBS 2016

[8] Barug doomu Nerya def mboolem la ko Yonent Yàlla Yeremi sant, daldi
jàng ca kër Aji Sax ji taxañ ba ñu bind kàdduy Aji Sax ji. [9] Loolu yemook
juróomeelu atu nguuru buuru Yudaa Yowakim, doomu Yosya ca juróom
ñeenteelu weer wa. Fekk ñu yéene koor fi kanam Aji Sax ji, ñeel waa
Yerusalem gépp ak mboolem ña jóge dëkki Yudaa. [10] Ci biir loolu Barug tollu
ca néegu bindkat ba, Gemarya doomu Safan, ca kër Aji Sax ja. Muy jàng
taxañ ba ñu bind kàdduy Aji Sax ji, mbooloo mépp di dégg. Néeg baa nga
woon ca ëttu kër Aji Sax ja ca kaw, fa féeteek bunt bu Bees ba. [11] Mise doomu
Gemarya doomu Safan dégg mboolem kàdduy Aji Sax, ja ca taxañ ba. [12] Mu
daldi wàcc, ba ca kër buur, jàll ca néegu bindkat ba, fekk fa kàngam yépp
toog: Elisama bindkat ba, ak Delaya doomu Semaya, ak Elnatan doomu
Agbor, ak Gemarya doomu Safan, ak Cedesyas doomu Anaña, ak jawriñ ña ca
des ñépp. [13] Mise yegge leen lépp la mu dégg Barug jànge ko ca taxañ ba ca
kanam mbooloo ma.

[14] Ci kaw loolu kàngam yépp yebal Yewudi doomu Netaña doomu Selemya
doomu Kusi. Ñu ne ko: «Demal ne Barug taxañ bi mu jàngal mbooloo mi, na
ko jël te ñëw, indaale ko.» Barug doomu Nerya ŋàbb taxañ ba ca loxoom, dem
ba ca ñoom. [15] Ñu ne ko: «Toogal jàngal nu ko, nu dégg.» Barug jàngal leen
ko, ñu dégg. [16] Ba ñu déggee kàddu ya yépp, dañoo tiit, ku ne xool sa
moroom. Ñu ne Barug: «Nun kat, nan yegge Buur mbir mii mépp.» [17] Ñu laaj
Barug, ne ko: «Wax nu! Noo binde kàddu yii yépp. Yeremee la ko dégtal?»
[18] Barug ne leen: «Moo ma dégtal kàddu yépp de, ma binde ko daa ci taxañ
bi.» [19] Kàngam ya ne Barug: «Demal làquji yaak Yeremi, te bu kenn xam fu
ngeen ne!»

[20] Ba loolu amee ñu wacc taxañ ba ca néeg Elisama bindkat ba, daldi ànd
fekki Buur ca ëttam. Ñu yegge ko mbir ma mépp.

[21] Buur nag yebal Yewudi, ngir mu jëli taxañ ba. Mu jëleji ko ca néeg
Elisama bindkat ba, daldi jàngal taxañ ba Buur, mook mboolem kàngam ya
feggook moom. [22] Booba jamonoy sedd la woon, yemook juróom ñeenteelu

© MBS 2016

weer wa. Buur a nga toog ca biir néegu njaaram; taal ba yànj, janook moom.
[23] Ci biir loolu saa yu Yewudi jàngee ñetti dog ba ñeent, Buur fab saatus
bindkat, dagg dog ya, sànni ca taal ba. Mu di ko def ba taxañ ba lakk ca taal
ba, ba jeex tàkk. [24] Buur ak jawriñam ña ñépp dégg nañu kàddu ya, waaye
tiituñu sax, astamaak di xotti seeni yére ni kuy tiislu di def. [25] Elnatan ak
Delaya ak Gemarya sax tinu nañu Buur, ngir mu baña lakk taxañ ba. Waaye
Buur dégluw leen, [26] xanaa mu sant Yerameel, kenn ci askanu Buur, mook
Seraya doomu Asriyel, ak Selemya doomu Abdel, ne leen ñu jàpp Barug
bindkat ba ak Yonent Yàlla Yeremi. Teewul Aji Sax ji làq leen.

[27] Gannaaw ba Buur lakkee taxañ, ba def kàddu ya Barug bindoon ca
dégtalub Yeremi, kàddug Aji Sax ji dikkal na Yeremi, ne ko: [28] «Dellul jël
beneen taxañu bindukaay, nga dellu bind ca mboolem kàddu ya woon ca
taxañ ba Yowakim buuru Yudaa lakk. [29] Yowakim buuru Yudaa nag, nanga ko
wax ne ko: "Aji Sax ji dafa wax ne yaw yaa lakk taxañ bii, naan lu waral ma
bind ci ne buuru Babilon dina ñëw moos te dina tas réew mii, faagaagal fi nit
ak mala. [30] Moo tax Aji Sax ji wax ci mbirum Yowakim buuru Yudaa, ne: du
am ku ko toogal ci jalub Daawuda. Néewam dees koy sànni ci biti, mu
yendoo naaj, fanaanoo sedd. [31] Maa koy yen añu ñaawtéefam, mook
njabootam ak i surgaam. Maay wàcce ci seen kaw, ñook waa Yerusalem ak
Yudaa gépp, mboolem musiba mu ma leen digoon, te taxul ñu dégg."»

[32] Ci kaw loolu Yeremi jël beneen taxañu bindukaay, jox ko bindkat ba,
Barug doomu Nerya. Mu dégtal ko, mu bind ca mboolem kàdduy taxañ, ba
Yowakim buuru Yudaa lakkoon ca taal ba. Yeneen kàddu yu bare yu ni mel
sax, dolliku na ca.

Cedesyas sàkku na ndimbal

37 [1] Cedesyas doomu Yosya, ja Nabukodonosor faloon buur ci réewum
Yudaa moo wuutu Kooña[c], doomu Yowakim. [2] Waaye muy Cedesyas,

[c] **37.1** ***Kooña*** mooy Yowakin, di Yekoniya ba tey.

muy jawriñam ñi, muy waa réew mi, kenn dégluwu ci kàdduy Aji Sax ji mu
wax, Yonent Yàlla Yeremi jottli.

3 Mu am bés Buur Cedesyas woo Yukal doomu Selemya, ak Cofoni °sarxalkat
bi, doomu Maaseya. Mu yebal leen ci Yonent Yàlla Yeremi; ñu ne ko: «Rikk
ñaanal nu ci sunu Yàlla Aji Sax ji.»

4 Booba Yeremee nga doon dem ak a dikk nu mu ko neexe, kenn tëjagu ko
woon kaso. 5 Mu fekk mbooloom Firawna génn Misra, di ñëw. Waa Babilon ña
gawoon Yerusalem dégg ca, ba jóge fa, dellu gannaaw.

6 Ba loolu amee kàddug Aji Sax ji dikkal Yonent Yàlla Yeremi, ne ko: 7 «Aji
Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: Buuru Yudaa mi leen yebal, ngeen seetsi ma,
waxleen ko ne ko: “Mbooloom Firawna mi génnoon di leen wallusi kat, dëpp
na bay dellu Misra. 8 Waa Babilon dinañu délsi, song dëkk bii xare, nangu ko,
lakk ko ba mu jeex.” 9 Aji Sax ji nag dafa wax ne: Buleen nax seen bopp naan:
“Dem, ba nu, la waa Babilon di def.” Ndax duñu dem. 10 Bu ngeen fàddoon
mbooloom xarem Babilon miy xareek yéen ñépp it, ba deslewuñu lu moy nit
ñu ñu jamat, ñooñooy jógandoo taxaw ca seeni xayma, daldi lakk dëkk bii.»

11 Gannaaw ba mbooloom xarem Babilon jógee Yerusalem, di daw
mbooloom Firawna, 12 Yeremi bàyyikoo dëkk ba, jëm diiwaanu Beñamin cay
bokkam ngir jëli céram ci ab séddaleb suuf. 13 Ba mu demee ba tollook buntu
Beñamin, daje faak njiitu dag ya, Irya doomu Selemya doomu Anaña. Irya
taxawal Yonent Yàlla Yeremi, ne ko: «Ãa, waa Babilon nga daw jëm!»
14 Yeremi ne ko: «Fen nga! Man du maay fekki waa Babilon!» Irya dégluwu
ko, xanaa jàpp ko, yóbbu ca kàngami buur ya, 15 seen xol tàng ci Yeremi, ñu
dóor ko ba noppi, tëj ko ca biir kër Yonatan bindkat ba, fa ñu defoon kaso.

16 Gannaaw ba ñu dencee Yeremi ca kaso bu xóot ba, ca biir kàmb ga, ba mu
toog fa ay fani fan, 17 Buur Cedesyas yónnee, woolu ko. Mu ñaarook moom ca
biir këram, laaj ko, ne ko: «Mbaa am nga kàddu gu bawoo ci Aji Sax ji?»
Yeremi ne ko: «Xanaa lii: “Ci loxol buuru Babilon lees lay teg.”» 18 Yeremi teg
ca ne Buur Cedesyas: «Ana fu ma la tooñe, yaak say surga, mbaa askan wii, ba

nga tëj ma kaso? [19] Te sa yonent yi la doon jottli waxyu, naan la buuru
Babilon du dikk ci seen kaw, yaak waa réew mii, ana ñu léegi? [20] Léegi nag
Buur sang bi, dama lay ñaan ngalla, bul ma delloo kër Yonatan bindkat bi,
ma di fa dee.»

[21] Ba loolu amee Buur Cedesyas santaane ñu teg Yeremi ca biir ëttu dag ya.
Ñu di ko jox bés bu ne menn mburum lëmm mu jóge ca mbeddu Lakk-kati
mburu ya, ba keroog mburu di ñàkk ca dëkk ba. Yeremi nag toog ca ëttu kër
dag ya.

Tàbbal nañu Yeremi ca kàmb ga

38 [1] Mu am bés Sefatiya doomu Matan ànd ak Gedalya doomu Pasur ak
Yukal doomu Selemya ak Pasur doomu Malkiya. Ñu dégg Yeremiy
wax, ñépp di dégg, naan: [2] «Aji Sax ji dafa wax ne: “Ku des ci biir
dëkk bii, saamar rey ko, mbaa xiif, mbaa mbas. Waaye ku génn fekki waa
Babilon, dina raw, bakkanam di ngañaayu xareem, mu mucc.” [3] Aji Sax ji dafa
wax ne: “Dees na teg moos dëkk bii ci loxol mbooloom buuru Babilon, mu
nangu ko.”»

[4] Kàngami buur yooyu dem ne Buur: «Waa jii, na dee rekk; mu ngi yoqil
xarekat yi des ci dëkk bi, di yoqil ñépp ndax waxam jii mu leen di wax. Waa
jii kat wutul jàmmu askan wii, xanaa musiba.» [5] Buur Cedesyas ne leen: «Mu
ngoog ci seen loxo, manaluma leen dara!» [6] Ñu jàpp Yeremi, ngir denci ko ca
kàmbug Malkiya, kenn ci askanu buur, ca biir ëttu dag ya. Ñu yoore ko
buum, ba ca biir, te kàmb ga amul ndox, bàq rekk a fa nekk. Yeremi nag tàbbi
ca biir bàq ba.

[7] Ci biir loolu Ebedd Meleg, °Kuuseen ba, di bëkk-néeg ci biir kër buur, dégg
ne tàbbal nañu Yeremi ca kàmb ga. Fekk Buur a nga toog ca bunt ba ñu
dippee Beñamin. [8] Ebedd Meleg jóge kër buur, dikk ne ko: [9] «Buur sang bi, nit
ñi de, lu bon lañu def Yonent Yàlla Yeremi; tàbbal nañu ko ca kàmb ga. Dina
fa dee ak xiif ndax ab dund amatul ci dëkk bi.» [10] Buur sant Ebedd Meleg
Kuuseen ba, ne ko: «Jëleel fii fanweeri nit, nga dem génne Yonent Yàlla

© MBS 2016

Yeremi kàmb ga bala moo dee.» 11 Ebedd Meleg jël nit ña, daldi dem biir kër
buur, jàll ba ca suufu néegu denc ya. Mu jële fa yére yu ràpp ak i sagar, boole
lépp, yoore buum ca kàmb ga, jottli ko Yeremi. 12 Ebedd Meleg ne Yeremi:
«Ayca, booleel sagar yi, nga jiital ko ci say poqtaan, teg ci buum yi.» Yeremi
def noonu. 13 Ñu xëcc buum yi, génne Yeremi kàmb ga. Gannaaw loolu
Yeremi des ca biir ëttu dag ya.

14 Ba loolu wéyee Buur Cedesyas yónnee, woolu Yonent Yàlla Yeremi,
ñaarook moom fa ñetteelu bunt ba ca kër Aji Sax ja. Mu ne Yeremi: «Dama
lay laaj lenn. Bu ma nëbb dara.» 15 Yeremi ne Cedesyas: «Su ma la waxee li
am, du danga may rey rekk? Te su ma la digalee it, doo ma déggal.» 16 Buur
Cedesyas déey Yeremi, ne ko: «Giñ naa ci Aji Sax jiy dund te sàkkal nu
bakkan, duma la rey te duma la teg ci loxoy ñii di wut sa bakkan.»

17 Yeremi ne Cedesyas: «Aji Sax ji, Yàllay Israyil, Boroom gàngoor yi dafa
wax ne: Soo nangoo génn rekk, jébbali sa bopp kàngami buuru Babilon déy,
dinga rawale sa bakkan, te dëkk bii du lakk ba jeex. Dinga dund yaw, yaak sa
waa kër. 18 Waaye soo jébbalul sa bopp kàngami buuru Babilon, dees na teg
dëkk bi ci loxoy waa Babilon, ñu lakk ko ba mu jeex, te yaw doo leen rëcc.»
19 Buur Cedesyas ne Yeremi: «Man, ñi ma ragal mooy sunu bokki Yudeen ñi
ñibbil waa Babilon; bu ñu ma tegee ci seen loxo, ñu torxal ma.» 20 Yeremi ne
ko: «Deesu la leen jox. Dangay déggal Aji Sax ji ci li ma la wax rekk, muy sa
jàmm, nga mucc.» 21 Waaye soo lànkee, ne doo génn, mbir a ngii mu ma Aji
Sax ji won. 22 Gisuma lu moy mboolem jigéen ñi des ci kër buuru Yudaa, ña
nga ñu jëme ca kàngami buuru Babilon. Ña nga naan:

«Buur aka baax i xarit!
Ñoom ñi ko nax, ba man ko,
mu tàbbi ca bàq ba,
ñu dëddu, ne mes!»

© MBS 2016

23 Mboolem say soxnaak say doom, dees leen di yóbbu ca waa Babilon, te
yaw ci sa bopp doo leen rëcc. Buuru Babilon da lay jàpp, te dëkk bii day lakk
ba jeex.

24 Cedesyas ne Yeremi: «Bu kenn dégg nag lii nu wax. Lu ko moy dinga dee.
25 Su sama kàngam yi yégee ne wax naak yaw, ba dikk ne la nga nettali leen li
nu waxante te bañ leena nëbb dara, lu ko moy ñu rey la, 26 ne leen rekk danga
ma doon tinu, ndax ma bañ laa delloo kër Yonatan, nga di fa dee.»

27 Ba loolu amee kàngami buur yépp dikk, laaj Yeremi, mu wax leen la ko
Buur digal. Ñu daldi noppi, ba ko; ndax kenn déggul woon la mu wax ak
Buur. 28 Yeremi nag des ca ëttu dag ya, ba keroog bés ba ñu nangoo
Yerusalem.

Babilon nangu na Yerusalem.

Ba ñuy nangu Yerusalem nag, nii la deme woon.

39 1 Ba Cedesyas tolloo ci juróom ñeenteelu atu nguuram, ca fukkeelu
weeram, ca la Nabukodonosor buuru Babilon ànd ak mbooloom
xareem mépp ci kaw Yerusalem, ñu gaw ko. 2 Ba Cedesyas tolloo ci
fukkeelu atu nguuram ak benn, juróom ñeenti fan ca ñeenteelu weeram, ca
lañu bëtt dëkk ba. 3 Mboolem kàngami buuru Babilon daldi dikk toog ca
buntu dëkk, ba ca digg ba. Nergal Sareser a nga ca ak Samgar Nebo ak Sar
Sekim njiitu bëkk-néegi buur ak Nergal Sareser meneen ma, njiitu gisaanekat
yi, ñook mboolem kàngami buuru Babilon ña ca des.

4 Naka la leen Cedesyas buuru Yudaa gis, mook xarekatam ya yépp, ñu daldi
daw, génn dëkk ba guddi, jaare toolu buur, fëlle bunt bu nekk ca diggante
ñaari tata ya, wuti jooru Araba. 5 Mbooloom Babilon dàq leen, ba dab
Cedesyas ca jooru Yeriko. Ñu jàpp ko, indil ko Nabukodonosor, buuru Babilon
ca dëkk ba ñuy wax Ribla, ca réewum Amat. Nabukodonosor dogal fa àtteem.
6 Buuru Babilon daa rendi doomi Cedesyas yu góor ca Ribla, muy gis, mu
rendiwaale mboolem kàngami Yudaa. 7 Gannaaw loolu mu tuur bëti Cedesyas,
jénge ko jéngi xànjar, yóbbu ko Babilon. 8 Waa Babilon nag taal kër buur ak

© MBS 2016

këri waa dëkk ba, màbb tatay Yerusalem. 9 Nebusaradan njiitu dag ya moom,
daa boole ña desoon ca biir dëkk ba, ak ña ko jébbaloon seen bopp, ak ña
desoon ca askan wa, jàpp leen, yóbbu ngàllo ca Babilon. 10 Ba mu ko defee
lenn ci baadoolo yi amul dara, mu wacc leen ca réewum Yudaa. Booba la leen
jox ay tóokëri reseñ ak i tool.

Yàlla yiwi na ñaari jaamam

11 Ci biir loolu Nabukodonosor buuru Babilon jox ndigal Nebusaradan njiitu
dag ya ci mbirum Yeremi. Mu ne ko: 12 «Demal jëli Yeremi, nga sàmm ko, te
bu ko def dara lu metti. Lu mu la ñaan it, defal ko ko.» 13 Ba loolu amee
Nebusaradan njiitu dag ya déggoo caak Nebukasban njiitu bëkk-néegi buur ak
Nergal Sareser njiitu gisaanekat yi, ak yeneen jawriñi buuru Babilon ña, 14 ñu
yónnee, jëli Yeremi ca ëttu dag ya, teg ko ci loxol Gedalya doomu Ayikam
doomu Safan, ngir Gedalya yóbbu ko kër ga. Yeremi nag des Yudaa ca biiri
bokkam.

15 Fekk na kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ba ñu ko tëjee ca ëttu dag ya, ne
ko: 16 «Demal nga wax Ebedd Meleg, °Kuuseen ba, ne ko: “Aji Sax ji Yàllay
Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngi nii di sottalsi sama kàddu yi
jëm ci dëkk bii, muy ayam te du doon jàmmam. Dina am ngay gis, bésub
keroog. 17 Bésub keroog maa lay xettli,” kàddug Aji Sax jee, “ba deesu la teg
ci loxol nit ñi nga ragal. 18 Maa lay wallu bu baax déy, ba saamar du la
daaneel mukk, waaye dinga moom sa bakkan, muy sa yoolu xare, ndaxte
wóolu nga ma.”» Kàddug Aji Sax jee.

Yudaa daje na ca Gedalya

40 1 Ci kaw loolu Yeremi jot na kàddu gu bàyyikoo ci Aji Sax ji, gannaaw
ba ko Nebusaradan njiitu dag ya yiwee, mu bàyyikoo Rama. Yeremee
nga ñu jéngoon, mook ngàllog Yerusalem gaak Yudaa ga jëm Babilon.
Nebusaradan génnee Yeremi ca seen biir, 2 ñaarook moom, ne ko: «Sa Yàlla
Aji Sax ji moo tuddaloon bérab bii musiba mii. 3 Aji Sax ji nag indi na ko te

© MBS 2016

def na ko, na mu ko waxe woon. Yéena moy Aji Sax ji, déggaluleen ko ba tax
lii dal leen. 4 Léegi nag yiwi naa la bés niki tey. Soo bëggee ànd ak man
Babilon, ñëwal, dinaa la topptoo. Soo buggul, toogal. Réew mépp a ngii ci sa
kanam. Fu la ci neex ak foo ci taamu, dem fa.» 5 Balaa Yeremee walbatiku,
Nebusaradan teg ca ne ko: «Man ngaa dellu ca Gedalya doomu Ayikam
doomu Safan ba tey. Moom la buuru Babilon dénk dëkki Yudaa. Man ngaa
toog ak moom ci digg waa réew mi, mbaa nga dem daal fu la gënal.»
Nebusaradan nag jox Yeremi yóbbal ak lu mu lekk ci yoon wi, daldi ko yiwi.
6 Ba mu ko defee Yeremi dem ca Gedalya doomu Ayikam ca Mispa. Mu toog
ca moom ca digg nit ña des ca réew ma.

7 Fekk am na mboolooy Yudeen ñu desoon ci àll bi. Seeni njiit yépp nag
dégg, ñook ña ñu àndal, ne buuru Babilon dénk na Gedalya doomu Ayikam
réew mi, dénk ko ñenn ci baadoolo yi des Yudaa, diy góor ak i jigéen ak i
gone yu ñu yóbbuwul ngàllo ca Babilon. 8 Ñu bokk dikk ba Mispa ca Gedalya;
Ismayil doomu Netaña ma nga ca woon, ak Yowanan ak Yonatan, ñaari
doomi Kareya, ak Seraya doomu Tanumet, ak doomi Efayi ma bokk Netofa,
ak Yesaña ma bokk Maaka, ñook seeni nit. 9 Gedalya waatal leen, ñook seeni
nit, ngir dalal seen xel, teg ca ne leen: «Buleen ragala nangul waa Babilon.
Toogleen ci réew mi rekk te nangul buuru Babilon, muy seen jàmm. 10 Man
nag maa ngii toog Mispa, di leen taxawal fi kanam waa Babilon, bu ñu fi
dikkee; yéen dajaleleen seen biiñ ak seen meññeef ak seen diwu oliw, ngeen
denc ko te dëkke seen dëkk yi ngeen teg loxo.»

11 Ci kaw loolu Yudeen ña woon ca Mowabeen ñaak Amoneen ñaak
Edomeen ñaak mboolem réew ya, ñoom ñépp dégg ne buuru Babilon wacc na
lenn ca askan wa, ñu des réewum Yudaa, mu dénk leen Gedalya. 12 Yudeen ña
ñépp walbatikoo mboolem fu ñu leen sànni woon, daldi délsi réewum Yudaa,
fekksi Gedalya ca Mispa. Ba loolu amee ñu dajale biiñ ak tàndarma ak figg,
ba mu bare lool, ne gàññ.

© MBS 2016

13 Mu am bés Yowanan doomu Kareya ànd ak mboolem njiiti mbooloo ya
des ca àll ba. Ñu dikk ca Gedalya ca Mispa, 14 ne ko: «Xanaa yéguloo ne Baalis
buuru Amon yebal na Ismayil doomu Netaña, ngir mu rey la?» Gedalya nag
gëmu leen. 15 Ba loolu amee Yowanan doomu Kareya déey Gedalya, ne ko:
«Tee maa dem, rey Ismayil doomu Netaña fu kenn yégul? Xanaa deesu ko
wacc mu rey la, Yudeen ñi daje woon fi yaw yépp di tasaaroo, ndesu Yudaa
sànku?» 16 Gedalya ne Yowanan: «Bul def loolu! Li ngay waxal Ismayil ay fen
la!»

Ismayil bóom na ñu bare

41
1 Ba ñu demee ba ca juróom ñaareelu weer wa ca at mooma, Ismayil
doomu Netaña doomu Elisama, askanoo ci ñi moom Yudaa te di njiitu
jawriñi buur, ànd ak fukki nit ba ca Gedalya doomu Ayikam ca Mispa.
Ci kaw loolu, ñu bokk di lekk ca kër Gedalya. 2 Ismayil jekki jóg, mook fukki
nit ña mu àndal. Ñu jam saamar Gedalya ma buuru Babilon dénkoon réew
ma, ba rey ko. 3 Ismayil reyaale mboolem Yudeen ña nekkoon ak Gedalya ca
Mispa ak xarekati Babilon ya fa nekkoon.

4 Ba ñu bóomee Gedalya ba ca ëllëg sa, fu kenn yégul, 5 mu am juróom ñett
fukki nit ñu bàyyikoo Sisem ak Silo ak Samari. Ña nga wat seen sikkim, xotti
seeni yére, dagg-daggee seen yaram, di ko ñaawloo. Ñu ŋàbb °saraxu pepp ak
cuuraay bu ñu indil kër Aji Sax. 6 Ismayil génne buntu Mispa, gatanduji leen.
Ma ngay dox, jëm ca ñoom, di jooy-jooylu ba dajeek ñoom, ne leen: «Agsileen
kër Gedalya doomu Ayikam!»

7 Naka lañu dikk ba ca biir dëkk ba, Ismayil ak ay nitam bóom leen, tàbbal
néew ya ci kàmb. 8 Fekk na mu am fukki nit ñu bokk ci ñoom ñu ne woon
Ismayil: «Tee nga noo baña rey? Nun de am nanub denc ci àll bi. Peppu belee
nga ca ak lors ak diw ak lem.» Loolu tax Ismayil fomm, ba boolewu leen ak
seeni bokk, rey. 9 Kàmb ga Ismayil sànni néewi nit ña mu reyaaleek Gedalya
mooy kàmb ga Buur Asa mu Yudaa gasoon ba ko Buur Basa mu Israyil songee
xare. Moom la Ismayil doomu Netaña feesal ak i néew.

© MBS 2016

[10] Gannaaw loolu mu jàpp mboolem ña des Mispa, di doomi buur yu jigéen
ak mboolem ña des Mispa, te Nebusaradan, njiital dag ya, dénkoon leen
Gedalya. Ismayil jàpp leen njaam, daldi wutali diiwaanu Amoneen ña.

[11] Ba loolu amee Yowanan doomu Kareya ak njiiti xare yi mu àndal yépp
dégg musiba mi Ismayil doomu Netaña def mépp. [12] Ñu ànd ak seeni nit, topp
ko ngir xareek moom, ba dab ko ca déeg bu mag ba ca Gabawon. [13] Ba nit ña
Ismayil jàppe Mispa gisee Yowanan ak mboolem njiiti xare ya mu àndal,
dañoo bég. [14] Ñoom ñépp walbatiku, daw fekki Yowanan doomu Kareya.
[15] Teewul Ismayil doomu Netaña ak juróom ñetti nitam rëcc Yowanan, daw
làquji réewum Amon. [16] Yowanan doomu Kareya ak mboolem njiiti xare yi
mu àndal nag boole mboolem la des ca mbooloo, ma Yonatan xettli woon ca
Ismayil doomu Nataña ca Mispa, gannaaw ba Ismayil bóomee Gedalya doomu
Ayikam. Ay nit ñu Yowanan jële woon Gabawon a nga ca, diy góor: ay
xarekat ak bëkk-néegi buur, ak i jigéen ak i gone. [17] Ñu dem ba dali ca
dalukaayu Kimyam, ca wetu Betleyem, di waaj yoonu Misra, [18] ngir rëcc waa
Babilon ñi ñu ragaloon, ndax la Ismayil doomu Netaña bóom Gedalya doomu
Ayikam, ma buuru Babilon dénkoon réew ma.

Toogaani Misra gënul

42 [1] Gannaaw loolu njiiti xare yépp jóg, ñu ràññee ca Yowanan doomu
Kareya ak Yesaña doomu Osaya. Ñu ànd ak askan wa wépp, dikk, ka
gëna tuut ba ca ka gën di mag. [2] Ñu ne Yonent Yàlla Yeremi: «Ngalla
danu lay dagaan, nga ñaanalal nu ndesu askan wii ci sa Yàlla Aji Sax ji. Bare
woon nanu, waaye gis nga lu néew li des ci nun. [3] Ñaanal nu ngir sa Yàlla Aji
Sax ji xamal nu fan lanu wara jaare, ak lan lanu wara def.» [4] Yonent Yàlla
Yeremi ne leen: «Baax na. Maa ngii di leen ñaanal seen Yàlla Aji Sax ji ni
ngeen ko waxe. Lu leen Aji Sax ji tontu, dinaa leen ko yegge. Duma ci wacc
baat.» [5] Ñoom it ñu ne Yeremi: «Mboolem kàddu gu la sa Yàlla Aji Sax ji
yóbbante ci nun, bu nu ko deful, yal na Aji Sax ji doon seede bu wér, bu
dëggu bi nuy seedeel ag tooñ. [6] Mu neex, mu naqari, sunu Yàlla Aji Sax, ji nu

© MBS 2016

la yebal lanuy déggal, ngir su nu déggalee sunu Yàlla Aji Sax ji, dinanu
baaxle.»

7 Ñu teg ca fukki fan, kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi. 8 Yeremi woo
Yowanan doomu Kareya ak njiiti xare yi mu àndal yépp, woo mbooloo mépp,
ñu dikk, ka gëna tuut ba ca ka gën di mag. 9 Yeremi ne leen: «Aji Sax ji Yàllay
Israyil ji ngeen ma yóbbante seen dagaan, dafa wax ne: 10 Su ngeen nangoo
toog ba toog ci réew mii, maa leen di defar te duma leen daaneel. Maa leen di
jëmbat te duma leen buddat. Ndax ñeewante naa leen ci musiba mi ma leen
teg. 11 Buuru Babilon mii ngeen ragal, buleen ko ragal!» Kàddug Aji Sax jee.
«Buleen ko ragal, ndax yéen laa àndal ngir wallu leen, xettli leen ci moom.
12 Maa leen di yërëm ngir mu yërëm leen, delloo leen ca seen suuf.

13 «Waaye su ngeen bañee déggal seen Yàlla Aji Sax ji, naan: “Dunu toog ci
réew mii, 14 xanaa nu dem réewum Misra, fa nu dul gise xare; coowal liitu
xare sax dunu ko dégg. Dugub it dunu ko fa ñàkke. Foofa lanuy dëkki;” 15 su
boobaa nag dégluleen li ci Aji Sax ji wax, yéen ndesu Yudaa. Aji Sax ji Yàllay
Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne:

“Su ngeen dogoo ba dogu,
nara dem Misra,
ba dem toogaani fa,
16 saamar ba ngeen ragal
moo leen di dabe réewum Misra,
xiif bi ngeen di xalaat
topp leen fa Misra,
te fa ngeen di deeyi.
17 Képp ku dogu woona dem Misra,
ngir toogaani fa,
saamar lay deeye mbaa xiif mbaa mbas.
Du kuy mucc mbaa mu rëcc
musiba mi ma leen naral.”

© MBS 2016

18 «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi déy dafa wax ne: “Bu ngeen
demee Misra, ni sama mer ak sama xadar yurikoo woon fi kaw waa
Yerusalem, ni la sama xadar naan yureet fi seen kaw. Dingeen doon gentu
alkànde, ñu di leen móolook a sewal, te dungeen gisati miim réew.”»

19 Yeremi teg ca ne: «Yéen ndesu Yudaa, Aji Sax ji wax na leen ne leen:
“Buleen dem Misra.” Nangeen xam xéll nag ne artu naa leen bésub tey.
20 Yéena sànk seen bopp ba ngeen ma yebalee ci seen Yàlla Aji Sax ji, ne ma
ma ñaanal leen sunu Yàlla Aji Sax ji, te lépp lu sunu Yàlla Aji Sax ji wax, naa
leen ko jottli, ngeen def ko. 21 Yegge naa leen tey jii li seen Yàlla Aji Sax ji
wax, waaye faalewuleen lenn ci kàddu yi mu ma yóbbante ci yéen. 22 Léegi
nag xamleen xéll ne saamar ak ub xiif ak mbas moo leen di rey ca réew
mooma ngeen namma dem, toogaani fa.»

Yóbbu nañu Yeremi Misra

43
1 Gannaaw ba Yeremi waxeek mbooloo mépp, ba sottal mboolem
kàddu yooyu ko seen Yàlla Aji Sax ji santoon mu yegge leen ko,
2 Asaryaa doomu Osaya ak Yowanan doomu Kareya ak nit ñu bew
ñooñu ñépp jël kàddu gi. Ñu ne Yeremi: «Dangay fen! Sunu Yàlla Aji Sax ji
santu la nga fommloo nu sunu yoonu Misra ga nu bëgga toogi. 3 Xanaa Barug
doomu Nerya kay moo lay xiirtal ci sunu kaw, ngir teg nu ci loxol waa
Babilon, ñu rey nu, mbaa ñu yóbbu nu ngàllo ca Babilon.»

4 Ci kaw loolu Yowanan doomu Kareya ak yeneen njiiti xare ya yépp ak
mbooloo ma mépp gàntal Aji Sax ji, baña des réewum Yudaa. 5 Ba loolu amee
Yowanan ak njiiti xare yépp yóbbu ña desoon ca Yudaa ñépp, di mboolem ña
ñu jëkkoona sànni ca biir xeet ya leen séq yépp, te ñu ñibbsi woon réewum
Yudaa, 6 góor ñaak jigéen ñaak gone yaak doomi buur yu jigéen ya. Yóbbu
nañu mboolem ña Nebusaradan njiitu dag ya tegoon ci loxol Gedalya doomu
Ayikam doomu Safan; ñu yóbbaale Yonent Yàlla Yeremi ak Barug doomu
Nerya. 7 Ñu dikk Misra, baña déggal Aji Sax ji, daldi àgg dëkk ba ñuy wax
Tapanes.

© MBS 2016

[8] Gannaaw loolu kàddug Aji Sax ji dikkal Yeremi ca Tapanes, ne ko: [9] «Jëlal
ñaari doj yu mag yooy suuli ca dëru ban ba ca bunt kër Firawna gi ci biir
dëkk bi, te na ko waa Yudaa fekke. [10] Nga wax leen ne leen: “Aji Sax ji Yàllay
Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa ngi nii di yónnee, jëli
Nabukodonosor buuru Babilon, mi ci samag curga, ba teg ngànguneem ci kaw
doj yii ma fi suul, mu firi fi xaymaam. [11] Bu dikkee dina tas réewum Misra: ku
wara médd, médd; kuy dugg njaam, duggi njaam; kuy fàddoo saamar, fàddoo
saamar. [12] Nabukodonosor dina jafal kër tuuri Misra yi, lakk tuur yi, mbaa mu
yóbbu leen. Ni ab sàmm di teeñe mbubbam, ni lay teeñe réewum Misra ba
mu set wecc, daldi daagu, dem yoonam. [13] Dina rajaxe tuuri doj ya sampe ca
Bet Semes ci biir Misra te dina lakk këri tuur yi ci Misra.”»

Bokkaale sabab na mbugal

44 [1] Gannaaw gi kàddu dikkal na Yeremi, jëm ci mboolem Yudeen ñi
sancsi réewum Misra, te dëkke Migadol ak Tapanes ak Memfis ak
diiwaanu Pattros. Mu ne: [2] «Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor
yi dafa wax ne: Yéena gis mboolem musiba mi ma wàcceel Yerusalem ak
dëkki Yudaa yépp. Ñu ngi nii tey jii gental, kenn dëkku ca. [3] Li ko waral di lu
bon li ñu def, di ma merloo; di taalal cuuraay ak a jaamu yeneen yàlla yu ñu
xamul woon, du ñoom, du seeni maam. [4] Yónnee naa leen ay yooni yoon
mboolem yonent yi, sama jaam ñi, ne leen: “Rikk buleen def jëf ju siblu jii ma
bañ.” [5] Waaye dégluwñu, teewluwñu, ba dëddu seen ug mbon, baña taalal
yeneen yàlla cuuraay, [6] ba ma boole sama mer ak sama xadar, yuri, mu jafal
dëkki Yudaak mbeddi Yerusalem, ba ñu mujj tey jii di gent yu tumurànke.

[7] «Léegi nag, Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Ana lu
jar ngeen di teg seen bopp loraange ju réye nii, ba nar fee dagge réewum
Yudaa, góor ak jigéen, xale ba ci perantal, ba dungeen dese kenn? [8] Yéena ngi
may merloo ndax li ngeen di def, di taalal yeneen yàlla cuuraay fii ci Misra gi
ngeen toogaansi. Seen bopp ngeen dagg, sànni te dingeen mujj ñu di leen
móolook a sewal ci digg xeeti àddina yépp. [9] Dangeena fàtte seen mbonug

© MBS 2016

maam ya ak mbonu buuri Yudaak seen mboni jabar yaak seen mbonu bopp
ak seen mbonu jabari bopp ga ñu nekke woon ca réewum Yudaa ak mbeddi
Yerusalem? [10] Kenn ci yéen réccuwul ba tey jii. Kenn wormaalu ma mbaa mu
jëfe sama yoon ak sama dogal yi ma leen tegal, tegal ko seeni maam.

[11] «Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: Maa
ngii di jàkkaarlook yéen, ngir musibaal leen, ba dagge fi mboolem Yudaa.
[12] Maay tonni ndesi Yudaa gi dogu woon ba dikk réewum Misra, toogaansi fi.
Dañuy dee. Ñoom ñépp réewum Misra gii lañuy daanoo. Saamar ak ub xiif
lañuy fàddoo, ki gëna tuut ba ki gën di mag. Saamar ak ub xiif lañuy fàddoo,
te dinañu gental gentu alkànde, ñu di leen móolook a sewal. [13] Maay dikkal ñi
sancsi réewum Misra ni ma dikkale Yerusalem, dikkaale saamar ak ub xiif ak
mbas. [14] Du kuy rëcc mbaa kuy dese bakkan ci ndesu Yudaa gi toogaansi fii ci
réewum Misra. Te it duñu ñibbi réewum Yudaa ga ñu namma ñibbi, lu moy
ñu néew.»

[15] Ñu baree nga fa woon, di mboolem ña xamoon ne seeni jabar dañuy taalal
cuuraay yeneen yàlla ak mboolem jigéen ña teew. Ñuy mbooloo mu réy, ñépp
ña sanci Misra, ba ca diiwaanu Pattros. Ñu daldi ne Yeremi: [16] «Li nga nuy
wax ci turu Aji Sax ji, dunu ko déglu. [17] Nooy def ba defaatoo mboolem lu nu
digoo woon, di taalal cuuraay Lingeeru asamaan, tuur mi, di ko tuural ay
naan, na nu ko daan defe naka jekk, nook sunuy maam ak sunuy buur ak
sunuy kàngam ci dëkki Yudaak mbeddi Yerusalem. Teewul dañu daan doyal
dugub, di woomle, te gisunu loraange. [18] Ba nu bàyyee taalal cuuraay
Lingeeru asamaan, tuur mi, ak di ko tuural, ca lanu ñàkk lépp, teg ci saamar
ak ub xiif di nu sànk.» [19] Jigéen ña teg ca ne: «Te sax ba nuy taalal cuuraay
Lingeeru asamaan, di ko tuural, sunuy jëkkër dañu koo yégul? Xam nañu xéll
ne nu ngi defal Lingeeru asamaan ay nàkk yu koy jëmmal, di ko tuural ay
naan.»

[20] Ba mu ko defee Yeremi wax ak mboolem góor ñaak jigéen ña ko tontu
loolu, ne leen: [21] «Saraxi cuuraay yi ngeen di taal, yéen ak seeni maam ak

© MBS 2016

seeni buur ak seeni kàngam, ak baadoolo yi ci biir dëkki Yudaak mbeddi
Yerusalem, defe ngeen ne Aji Sax ji yégu ko, am da koo fàtte? 22 Aji Sax ji
manatula dékku seen jëf ju bon ak seen jëf ju siblu ji waral seen um réew mel
nii mu mel tey, di ndànd-foyfoy bu gental bu ñuy móoloo, te kenn dëkku ci,
23 ndax yéena def saraxi bokkaale, moy Aji Sax ji, dégluwleen Aji Sax ji, te it
kàddug yoonam ak dogali yoonam ak seedey yoonam, jëfewleen ci lenn. Moo
waral musiba mi leen dikkal nii tey.»

24 Yeremi teg ca wax ak ñépp, rawatina jigéen ña ñépp, ne leen: «Mboolem
yéen Yudeen ñi ci réewum Misra, dégluleen kàddug Aji Sax ji. 25 Aji Sax ji
Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi dafa wax ne: "Yéen ak seeni jabar yéena
wax ci seen làmmiñ, àggalee ko seeni jëf. Ngeen ne dingeen def ba defaatoo
dige yi ngeen digee taalal cuuraay Lingeeru asamaan, tuural koy naan.
Dëggal-leena dëggal seeni dige te jëfee jëfe seeni dige. 26 Kon nag, yéen
mboolem Yudeen ñi sanc Misra, dégluleen kàddug Aji Sax ji. Maa giñ ci sama
tur wu màgg." Aji Sax jee ko wax. "Ma ne: Sama tur, gémmiñug benn Yudeen
dootu ko tudd fi mboolem réewum Misra naan: 'Giñ naa ko ci Aji Sax jiy
dund.' 27 Maa ngi nii di leen teewloo seen musiba, waaye du seen jàmm laa
leen di teewloo. Te mboolem waa Yudaa ñi ci réewum Misra dinañu sànkoo
saamar ak ub xiif, ba keroog ñuy jeex tàkk. 28 Ñu néew ay rëcc i saamar,
walbatikoo réewum Misra, ñibbi réewum Yudaa. Waaye mboolem ndesu
Yudaa, ga dikkoon toogaansi Misra, dinañu xam kan la kàddoom di sotti, man
am ñoom. 29 Te lii nangeen ko def ab takk." Kàddug Aji Sax jee. "Maa ngii di
leen dikke mbugal ci bii bérab, ba ngeen xam ne samay kàddooy sotti ba mat
sëkk, di seen loraange."» 30 Aji Sax ji dafa wax ne: «Maa ngii di waaja teg
Firawna Ofra buuru Misra ci loxol noonam yiy wut bakkanam, na ma tege
woon Cedesyas buuru Yudaa ci loxol noonam Nabukodonosor buuru Babilon
ma doon wut bakkanam.»

© MBS 2016

Barug mucc na

45
[1] Kàddu gii Yeremi waxoon na ko Barug doomu Nerya, gannaaw ba
Barug tënkee ci taxañu mbind, kàddu ya ko Yeremi dégtal ca
ñeenteelu atu nguuru doomu Yosya, Yowakim buuru Yudaa. [2] «Aji Sax
ji Yàllay Israyil dafa wax ci yaw, Barug. [3] Nga ne: “Wóoy ngalla man! Aji Sax
ji yokk na maw naqar. Onk naa ba tàyyi te awma noflaay.” [4] Aji Sax ji da maa
sant ma wax la ne la: “Aji Sax ji dafa wax ne:

La ma tabaxoon a ngii,
maa ngi koy daaneel,
la ma jëmbatoon a ngii,
maa ngi koy buddat,
ba réew mépp daj.
[5] Looy sàkku ku la beral loxo?
Jaru ko!
Maa ngii di wàcceel musiba képp kuy noyyi.”
Kàddug Aji Sax jee!
“Waaye may naa la sa bakkan di sa yoolu xare,
fépp foo jëm.”»

Kàddug waxyu dalati na xeet yi

(Saar 46---51)

46
[1] Kàddug Aji Sax jii dikkal na Yonent Yàlla Yeremi, jëm ci xeet yi.

Lu jëm ci Misra

[2] Firawna buuru Misra, bi ñuy wax Neko, Ba ko Nabukodonosor
buuru Babilon di duma, ma nga woon ca Karkemis ca tàkkal dexu Efraat. Mu
yemook ñeenteelu atu nguuru doomu Yosya Yowakim buuru Yudaa. Kàddug
waxyu gii moo jëm ci Misra ci wàllu diggante ba seen mbooloom xare ma
tollu woon.

© MBS 2016

3 «Ŋàbbleen pakkoo pakk te xareji.
4 Takkleen fas yi, war naari góor yi,
ba làng-déraale seen mbaxaney xare,
nàmmaat xeej,
sol yérey xare!»

5 «Ana lu ma gis?
Waa Misraa jaaxle bay dellu gannaaw,
seeni jàmbaar falaxoo,
ne wëqet, geesuwñu,
tiitaange ubale.»
Kàddug Aji Sax jee!
6 «Bu nit gaaw ba raw
mbaa mu jàmbaare ba mucc.
Bëj-gànnaar lañu féete, feggook dexu Efraat,
di tërëf, di daanu.

7 «Kii ku mu, muy fuddu ni dexu Niil,
di fuur ni wali ndox?
8 Misraa, mooy fuddu ni dexu Niil,
di fuur ni wali ndox.
Mu naan: "Maay fuddu, mëdd àddina,
sànk ab dëkk ak ña ca biir."
9 Na fas buur, watiir fiddi,
jàmbaar sàqi:
waa °Kuusoo waa Puut ak seeni pakk,
ak waa Ludd ak seeni xala.
10 Waaye bésub keroog déy,
Boroom bi Aji Sax ji Boroom gàngoor yee ko moom,
muy bésub feyu bu muy feyey noonam.

© MBS 2016

Saamar suur suux,
màndee deret.
Boroom bi Aji Sax ji Boroom gàngoor yi
mooy rendee réewum bëj-gànnaar ab sarax,
feggook dexu Efraat.
11 Yaw Misra mu taaru mi,
demal ba Galàdd wuti diw, dàmpoo.
Faju, fajooti;
dara du la wéral!
12 Xeet yeey dégg sa toroxte,
sa yuux dajal àddina.
Jàmbaar téqtaloo jàmbaar,
ñu ànd ne fëlëñ!»

13 Kàddu gii dikkaloon na Yonent Yàlla Yeremi, ba Nabukodonosor buuru
Babilon dikkee, di duma waa réewum Misra. Mu ne:

14 «Yégleel lii Misra, yéene ko fa ca Migadol,
yéene ko fa ca Memfis ak Tapanes.
Neleen: “Dërleen, taxaw temm!
Saamar kat a ngi lekk li leen wër.”
15 Lu Apis di daw?
Lu tee seen yàllay yëkk jooju taxaw?
Xanaa Aji Sax jee ko bëmëx!
16 Moo bëmëx ñu bare,
ku nekk naan moroom ma:
“Jógal nu dellu ca sunuy bokk,
ca sunu réewum cosaan,
ba mucc saamaru noon.”
17 Dees na fa woyal Firawna buuru Misra, naan ko:
“Coowal neen te bés wees.”

© MBS 2016

18 «Giñ naa ko ci man miy dund,»
kàddug Buur Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi di turam:
«noon ay dikk, mel ni tundu Tabor ci digg tund yi,
mbete tundu Karmel wi feggook géej.
19 Yaw mi dëkke Misra mu taaru mi,
ëmbal sa ëmb, jëm ngàllo;
Memfis[d] dëkk bii kat ci gental la jëm,
di ndànd-foyfoy lu kenn dëkkul.
20 Misra daa mel ni jeegu nag bu yànj,
weñ ne waa, waa, bawoo bëj-gànnaar.
21 Seen xarekat yi ñu bind sax
ñu ngi mel ni sëllu yu yaflu,
ñoom it ànd ne wërëñ, wëqet,
kenn taxawul!
Bésu safaan a leen dikkal,
seen mbugal taxaw,
22 ñu daw di faraas-faraasiy wéy ni jaan.
Doole la noon songe Misra,
dikke leen i sémmiñ
ni gorkati garab.
23 Lu gott fatt fatt, ñu gor.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Ñoo gëna barey njéeréer,
ba maneesu leena lim.
24 Gàcceel nañu Misra mu taaru mi,
teg ko ci loxoy xeeti bëj-gànnaar.»
25 Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom gàngoori xare yi wax na ne: «Maa ngii di
dikke mbugal Amon, tuuru dëkk bii di Teeb, ak Firawnaak waa Misraak seeni

[d] **46.19** ***Memfis:*** Fii ñu ne Memfis, am na sotti yu fi indi turu Nof.

© MBS 2016

tuur ak seeni kàngam, boole ci ñi yaakaar Firawna. [26] Maa leen di teg ci loxoy
ñiy wut seen bakkan, di Nabukodonosor buuru Babilon ak i jawriñam.
Gannaaw loolu dees na dëkkewaat Misra na woon.» Kàddug Aji Sax jee!

Israyil dina xettliku

[27] «Yaw Yanqóoba sama jaam bi nag, bul tiit;
yaw Israyil, ma ne bul ragal.
Maa ngii di la wallusi,
jële la fu sore,
jële sa askan
fa seen réewu njaam ga,
Yanqóoba délsi,
dal, aaru, du tiitati.
[28] Yaw Yanqóoba sama jaam bi, bul tiit.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Yaw laa àndal.
Maay fàkkas mboolem xeet yi ma leen sànni woon,
waaye yéen, duma leen fàkkas.
Duma leen ñàkka duma moos,
waaye dinaa leen yar lu yem.»

Lu jëm ci Filisteen ñi

47 [1] Kàddug Aji Sax ji dikkaloon na Yonent Yàlla Yeremi jëm ci Filisteen
ñi, balaa Firawna di song dëkku Filisteen ba ñuy wax Gasa. [2] Aji Sax ji
dafa wax ne:

«Ndox a ngay fuddoo bëj-gànnaar,
diy waame, walsi,
walal réew meek li ci biiram
ak ub dëkk ak ku ci biiram;
doom aadama yuuxu,

© MBS 2016

waa réew mépp serandoo.
3 Booba fas yaa ràmbal,
watiir ya riir,
mbegey watiir ya kar-kareendoo,
yoxo yoqi, ba baay geesuwul doom,
4 bésub sànkute dikkal képp kuy Filisteen,
ba dagge dëkk yii di Tir ak Sidon
ndimbal lu ñu dese woon.
Aji Sax jaa ngay sànk Filisteen, ña des
te cosaanoo dunu Keret.
5 Watu nel, ñaawloo, dikkal na Gasa,
te wedamloo nañu Askalon.
Yéen ñi dese joor gi,
fu ngeen àppal seen yaram,
wi ngeen di daggat, di ko ñaawloo?
6 Ngeen naa: “Wóoy saamaru Aji Sax jii,
xanaa doo selaŋlu?
Dellul sa mbar, boog,
dal-lu, ne tekk!”
7 Waaye yaw saamar, noo mana selaŋloo
te Aji Sax ji yebal la
ci kaw Askalon ak waa tefesu géej,
fa mu ko dogale?»

Lu jëm ci réewum Mowab

48 1 Lu jëm ci Mowab, Aji Sax ji Yàllay Israyil, Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne:

«Ngalla waa Nebo, seen dëkk ba yàqu na!
Kiryaatayim, ñu torxal, nangu ko;
tata ja daanu, tasaaroo.

© MBS 2016

2 Mowab amatul woy,
fa Esbon la leen noon ya fexeel lu bon,
ne: “Aycaleen nu raafal wii xeet!”
Yéen waa Madmen it, ñu wedamal;
saamar topp leen.
3 Yuux jibe na Oronayim,
ndaw salfaañook rajaxoo ju réy!
4 Mowab tas, ay fereem serandoo.
5 Ñay yéeg jëm Luwit, di jooyoo.
Ña ngay yéeg, di jooyoo.
Ñay wàcci Oronayim
di dégg aji jàq jiy yuuxoo.
6 Ñu naan: “Dawleen, rawale seen bakkan,
ba tumurànkeji ni gajju màndiŋ!”
7 Mowab, yéena yaakaar dooleek alal,
yéen it, dees na leen jàpp;
Kemos, seen tuur mi duggi ngàllo,
mook i °sarxalkatam ak i kàngamam.
8 Dëkkoo dëkk ay yàqtoo,
benn dëkk du mucc!
Waa xur wii sànku,
waa déndu doj wu tell wee yàqtoo.»
Muy la Aji Sax ji wax.
9 «Gasal-leen Mowab,
day sànku moos,
ay dëkkam gental,
kenn du fa des!
10 Alkànde ñeel na kuy sàggane liggéeyu Aji Sax ji.
Alkànde ñeel na kuy xañ deret saamaru Aji Sax ji.

© MBS 2016

11 «Mowab a dale féex cag ndawam,
kenn jàppu ko njaam, yóbbu,
wàllanteesu ko ndab ak ndab,
xanaa mu ne degg ni biiñ bu taaje,
di saf, di xeeñ ba tey.
12 Moo tax ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,
«maa leen di yónnee ay nit ñu sotti diw gi,
ndab, soteet; njaq, rajax.
13 Yaakaaru Mowab ci Kemos tuur mi, tas,
ni yaakaaru waa kër Israyil ci Betel ma ñu wóolu, tase woon.

14 «Mowabee, du yaay kañu,
naan jàmbaar ngeen,
diy ñeyi xare?
15 Song nañu la, yàqte say dëkk;
la man ci say ndaw daanu, fàddu.»
Kàddug Buur Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi.
16 «Musibay Mowab a ngi jegesi,
safaanam làbbleeti, wuti ko.
17 Mboolem yéen ñi wër xeet wii, jooyleen leen;
yéen ñi dégg seen tur ñépp, jooyleen leen.
Neleen: "Moo, nu gii nguur mana foqe,
ba foqaale jii daraja?"

18 «Yéen waa Dibon, dëkk bu taaru bi,
wàccleen seen teddnga lu kawe
te tooge digg maral;
kiy yàqtesi Mowab kat song na leen,
di màbbsi seeni tata.

© MBS 2016

[19] Yéen waa Arower,
taxawleen fi yoon wi te teewlu;
góor gu fi jaare mbaa ndaw su rëcc, di daw,
ngeen laaj ko ne ko: “Lu xew?”
[20] Ñu ne: “Gàcce ñeel na Mowab gii tas!”
Yuuxooleen, ne wóoy!
Yéeneleen fa tàkkal dexu Arnon,
ne Mowab tas na!
[21] Mbugal dikkal déndu doj wu tell wi,
dikkal dëkk yii di Olon, Yàcca ak Mefat
[22] ak Dibon ak Nebo ak Bet Diblatayim
[23] ak Kiryaatayim ak Bet Gamul ak Bet Mewon
[24] ak Keryot ak Boccra,
mboolem dëkki Mowab daal,
fu jegeek fu sore.
[25] Sidditu Mowab day dog,
loxoom damm.»
Kàddug Aji Sax jee!
[26] «Du Mowab a doon diir Aji Sax ji mbagg?
Nañu leen màndal sànjum Aji Sax ji,
ba ñu waccu, di ca xuus,
ba ñoom it, ñu di leen ree.
[27] Mowabee, du yéena doon ree Israyil?
Dangeen leena fekk ci biiri sàcc,
ba fu ngeen leen tudde, wëcc bopp?
[28] Yéen waa Mowab,
baleen dëkk yi, dëkke paxi doj.
Defleen niy xati,
tàgge peggi xunti.

© MBS 2016

29 «Noo dégg ni Mowab bewe,
bew lool,
réy, reew, di damu;
ne daŋŋ-daŋŋiiral.
30 Maa xam seen reewande,»
kàddug Aji Sax jee,
«seeni kañu neen la,
seeni jëf di neen.
31 Moo tax may jooy Mowab,
di wooteel wall Mowab gépp,
di yuuxul waa Kir Eres.
32 Yaw reseñu Sibma gi,
ma jooyal la lu raw la ma jooyal Yaser.
Yaw la say car jàlloon géej,
àkki géeju Yaser,
sa figg jeek sa reseñ, noon yàqte.
33 Tukkal nañu mbégteek bànneex
fi tóokëri réewum Mowab.
Maa ŋacc mbàndi biiñ ya,
kenn nalatu fa reseñ, di soowoo
coowal mbégte, xanaa ay yuux.
34 Yuux jibe na Esbon, ba Elale,
àkki ba Yàcca
ak Sowar ba Oronayim ak Eglat Selisiya.
Ndoxi Nimrim sax ŋiis na.
35 Maay bóome biir Mowab.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Maay bóom kuy joxe sarax ci °jaamookaay,
di taalal am tuuram cuuraay.

© MBS 2016

36 Naa jooy Mowab jooyi xol,
yu toxoro di jooye ab dëj,
na toxoro di jooye dëju waa Kir Eres.
Lu ñu dajale woon sànku na!
37 Ñoom ñépp a nelu,
wat seeni sikkim,
daggat seeni loxo,
sol i saaku, di ko ñaawloo.
38 Kaw taaxi Mowab yépp ak i péncam,
fépp i yuuxoo di jib.
Maa toj Mowab
ni ndab lu kenn soxlaatul.»
Kàddug Aji Sax jee.
39 «Yuuxooleen, ne leen: “Céy gii yàqtoo!
Mowab gii wone gannaaw! Mowab rus na.”
Ñi ko wër ñépp a koy reetaan, seen yaram di daw ci ñoom.»
40 Aji Sax ji déy dafa wax ne:
«Lu mel ni jaxaay a ngii naa jàyy,
firiy laafam, këfsi Mowab.
41 Dees na teg Keryot ga ca Mowab loxo,
ne tata ya taral;
su keroogee fitu jàmbaar ne tërit,
mu mel ni kuy matu.
42 Mowab day sànku, ba xeetam fey.
Ñoo doon diir Aji Sax ji mbagg.
43 Yéen waa Mowab,
pat-pati rekk, di tàbbiy pax ak i yeer.»
Kàddug Aji Sax jee.
44 «Pat-patiy daw, tàbbim pax;

© MBS 2016

génn um pax, tàbbim yeer.
Maay yen Mowab, maa leen di yen moos,
seen atum mbugal.»
Kàddug Aji Sax jee.
45 «Fa keppaaru Esbon lañuy daw taxawi,
doole dëddu.
Booba sawaraa tàkke Esbon, di law;
sël-sëlee foofa ca péeyu Buur Siwon,
ba dajal réewum Mowab, nitu cóow ña,
boole jë ak um kaaŋ xoyom.
46 Wóoy, waa Mowab, ngalla yéen!
Yéen ñiy jaamu Kemos, sànku ngeen!
Dees na jàpp seen doom yu góor njaam;
jigéen ñi it, njaam.

47 «Du tee fan yu mujj ya,
ma tijji wërsëgu Mowab.»
Kàddug Aji Sax jee.
Fii la àtteb Mowab yem.

Lu jëm ci Amoneen ñi

49 1 Lu jëm ci Amoneen ñi,
Aji Sax ji dafa wax ne:
«Israyil daa amul i doom?
Am daa amul dono?
Lu tax Milkom[e] tuur mi donloo suufas Gàdd,
ba ay jaamukatam sanc dëkki Gàdd?
2 Moo tax ay bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,

[e] **49.1** ***Milkom*** tuuru Amoneen ñi la woon, te Gàdd ci suufas Israyil la bokkoon.

© MBS 2016

«maay dégtal Raba, dëkku Amoneen ñi,
coowal xare ci seen biir,
tund wa gental,
dëkk-dëkkaan ya tàkk ba jeex,
ba keroog Israyil futti ñooña ko futti woon.»
Aji Sax jee ko wax.

3 «Éy waa Esbon, Ayi seen dëkk bi tas na, yuuxuleen!
Yéen waa dëkk yi séq Raba,
sol-leen i saaku, ñaawloo,
jaab diggante tata yi, tiisloo.
Milkom seen tuur mi déy duggi na ngàllo,
ànd ak i °sarxalkatam ak i kàngamam.
4 Céy Raba, bii dëkk bu taaru, toogadi,
yéena doon damoo xur yi,
ba ci seen xur wu naat wii?
Yéena yaakaaroon seeni denc,
naan: “Ku ñemee dal sunu kaw?”
5 Maa ngii di leen wàcceel njàqare,»
kàddug Boroom bi Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi,
«njàqare luy bawoo fi leen wër fépp,
dàq leen, ku ne jubal yoonam,
du kenn ku leen di dajaleeti.
6 Waaye bu loolu weesoo,
ma tijji wërsëgu Amoneen ñi.»
Kàddug Aji Sax jee.

Lu jëm ci Edomeen ñi

7 Lu jëm ci Edomeen ñi, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Xanaa boroom xel amatul fi Teman?

© MBS 2016

Xanaa ndigal a réer xamkat yi?
Am seen bopp a yàqu?
8 Yéen waa Dedan,
walbatikuleen daw, ruuroo seeni pax.
Maa ngi wàcceel askanu Esawu[f] safaan,
seen mbugal taxaw na!
9 Kuy witt reseñ, am lu mu ca wacc,
te sàccub guddi la ko doy lay sëxëtoo.
10 Waaye yéen askanu Esawu,
man maa leen di ñori, ba ngeen ne duŋŋ.
Maay siiwal seeni rawtu,
ba dootuleen mana làqu;
seeni goneek seeni bokk, ñépp ay sànku,
seeni dëkkandoo sax, kenn du ca des ku naan:
11 “Jirim yi ngeen bàyyi,
maa leen di dundal,
te seeni jëtun man nañu maa yaakaar.”
12 Ndegam ñi yeyoowul mbugal
ñooy jolu kaasu mbugal,
nees leen di ñàkka toppe, yéen?
Dees na leen topp moos,
ngeen jolu kaasu mbugal.
13 Giñ naa ko ci man mii, déy,»
kàddug Aji Sax jee,
«Boccra, dëkk bii day mujj di gent bu ñu doyadal,
ndànd-foyfoy bu ñuy móoloo,
dëkk-dëkkaanam yépp gental ba fàww.»

---

[f] **49.8** ***Esawu*** ak Edom kenn ki la. Askanu Esawu ñoo dëkke woon réewum Edom.

© MBS 2016

Yeremeey wax

14 Maa dégg baat bu bawoo fa Aji Sax ji,
mu yónnee ndaw ci xeet yi, ne leen:
«Dajeleen waajal xare te song Edom!
15 Yéen Edom, maa leen di yéesal ci xeet yi,
ba ngeen gëna xeeblu ci doom aadama yi.
16 Yéen ñi dëkke xuntiy doj,
féetewoo colli tund yi,
dañu leena ragal,
ngeen bew, naagu.
Waaye su ngeen ajee seen um tàgg ni jaxaay it,
fa laa leen di àjjee.»
Kàddug Aji Sax jee.
17 «Edom day mujj gental,
ku fa jaare waaru,
di muslu ci mboolem li ko dal.
18 Edom day tas ni Sodom ak Gomor ak la ko wër.»
Aji Sax jee ko wax.
«Nit du ca dëkk,
doom aadama du fa dal.
19 Maa ngii di fëlle gottub Yurdan ni gaynde,
wuti mbooy gu naat.
Xef ak xippi déy, ma fëxale fa ñépp,
ba tabb fa ki ma taamu.
Ana moos ku mel ni man?
Ku am sañ-sañ ci man?
Ana njiit luy taxaw fi sama kanam?
20 Kon dégluleen pexe mi Aji Sax ji waajal Edom,
mébét yi mu mébétal waa Teman ñooñu!

© MBS 2016

Ndegam deesu leen wommat ni seen gàtt yu ndaw, yóbbu,
ba yàq seen parlu yaxeet.
21 Seen jéll day réy ba riiral suuf,
seeni yuux àkki géeju Barax ya.
22 Lu mel ni jaxaay a ngii, naa fëyy,
firiy laafam, këfsi Boccra.
Bésub keroog fitu jàmbaari Edom ne tërit,
mel ni kuy matu.»

Lu jëm ci Damaas

23 Lu jëm ci Damaas:
«Dëkk yu mag ya ko wër,
di Amat ak Arpàdd, jàq nañu;
dég-dég bu tiis ba ñu dégg la.
Dañu ne yàcc, jaxasoo,
mbete géej gu sàmbaraax, deesu ko dalal.
24 Damaas a ne yasar, ne wërëñ, di daw;
tiitaange ne leen nuus,
njàqareek u mitit ne leen taral
ni kuy matu.
25 Lu tee ñu gental bii dëkk bu siiw,
taax yii ma saf?
26 Su bés baa kay, seeni waxambaane fëlëñoo pénc yi,
seeni xarekat wedam.»
Kàddug Aji Sax jee, Boroom gàngoor yi.
27 «Maay taal ca tatay Damaas
sawara wu xoyom këri Buur Ben Addàd.»

© MBS 2016

Lu jëm ci Arabi Kedar ak Accor

28 Lu jëm ci Kedar ak nguuri Accor yi Nabukodonosor buuru Babilon nangu
woon, Aji Sax ji dafa wax ne:

«Ñokket ci kaw Kedar,
ba tas waa penku yooyu,
29 nangu xaymaak i jur,
ak kiiraay ak luy jumtukaay,
yóbbu seeni giléem,
te biral leen, ne leen:
"Musiba ubale na!"
30 Yéen waa Accor,
fëxleen te dawa daw,
ruurooji seeni pax.»
Kàddug Aji Sax jee.
Mu ne: «Nabukodonosor buuru Babilon déy,
lalal na leen pexe,
mébal leen.

31 «Ayca ci kaw xeet wii ne finaax,
dëkke xel mu dal!»
Kàddug Aji Sax jee.
«Du bunt, du galanu weñ gu ñu fegoo,
te ñoom rekk a dëkk.
32 Dees na nangu seeni giléem,
tonni seen juroo jur,
ma tasaare ñooñuy wat seen peggu kawaru bopp,
ngelaw lu jóg, buub leen, yóbbu,
ma yéewe leen seen musiba, wetoo wet.»
Kàddug Aji Sax jee.
33 «Accor day doon dëkkub till,

© MBS 2016

gental ba fàww;
nit du fa dëkk,
doom aadama du fa dal.»

Lu jëm ci Elameen ñi

34 Kàddug Aji Sax ji dikkaloon na Yonent Yàlla Yeremi, jëm ci Elameen ñi, ci
njàlbéenu nguuru Cedesyas buuru Yudaa. Mu ne:
35 Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi dafa wax ne:
«Damay damm fittu Elam,
seen ngëneelu ngànnaay.
36 Maay ngelawe ñeenti weti asamaan,
dal fi kaw Elam,
tasaare leen fépp fu ngelaw jublu,
ba du am xeet wu daw-làquy Elam dul fekki.
37 Maa leen di xoqtal fi seen kanami noon,
yiy wut seen bakkan,
alage leen sama tàngooru mer.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Maa leen di toppe saamar,
ba raafal leen.
38 Maay déjjatee Elam buur ak bummi,
samp fa samab jal.»
Kàddug Aji Sax jee.
39 «Waaye fan yu mujj ya,
maay tijji wërsëgu Elam.»
Kàddug Aji Sax jee.

© MBS 2016

Babilon daanu na

50 [1] Kàddu gii la Aji Sax ji wax ci mbirum réewum Babilon, réewum Kaldeen ña, te Yonent Yàlla Yeremi jottli ko.

[2] «Waxleen xeet yi, yéeneleen,
woneleen misaal te yéene,
waxleen lii, bañ cee làq dara.
Neleen: “Dees na nangu Babilon,
torxal Bel mbaa Mardug, tuur mi,
tas ko,
gàcceel gàllaaj yi, tas kasaray tuur yi.”
[3] Aw xeet kay ay bawoo bëj-gànnaar, dal fi seen kaw.
Ñooñooy gentalsi seen um réew,
ba kenn dootu fi dëkk,
nit ak mala, ne mott, ne mes.
[4] Su bés baa, ci yooyu fan,»
kàddug Aji Sax jee,
«°bànni Israyil ay ànd ak Yudeen ñi,
dikk di jooy,
di sàkku seen Yàlla Aji Sax ji.
[5] Dinañu laaj yoonu °Siyoŋ, jublu fa
te naan: “Ayca nu dajeji fa Aji Sax ji,
ci biir °kóllëre gu sax
gu kenn dul fàtte.”

[6] «Sama ñoñ ñi réer niy xar,
seeni sàmm a leen lajjal,
sànk leen fi kaw tund yi,
ba tundoo tund, ñu yéegi fa,
fàtte seen goorukaay.

© MBS 2016

7 Noon bu taseek ñoom warax leen
te naan: “Nun defunu dara.
Ñoom ñoo moy Aji Sax ji,
te mooy dalukaayu njekk,
ba seeni maam yaakaaroon.”

8 «Yéen gan ñi, fëxeleen Babilon,
ba sore réewum Kaldeen ñooñu.
Defleen niy sikket, daw jiitu jur gi.
9 Maa ngii déy di xabtal fi kaw Babilon,
kurélu xeet yu mag, bawoo réewum bëj-gànnaar,
làng-déralsi Babilon!
Seeni fitt di ñeyi xare,
du moy, du sooy.
10 Réewum Babilon a doon alalu sëxëtoo,
bu ñuy sëxëtoo ba doyal.»
Kàddug Aji Sax jee.
11 «Ãa yéen waa Babilon, yéena sëxëtoo xeet wi ma séddoo,
di ko bégeek a bànneexoo,
di bajantu ni nag wuy bàcc pepp,
di ŋexal ni naaru góor?
12 Ndaw gàcce gu réy ci seen ndey,
ndaw toroxte ci ki leen sukk jur!
Réew maa ngii di geenu réew yi,
di ndànd-foyfoy, gu wow koŋŋ.
13 Kenn du fi des ndax merum Aji Sax ji,
lépp ay gental,
ba képp ku jaare Babilon,
day waaru, di muslu
ci mboolem mbugal ya fa dal.

© MBS 2016

14 Yéen fittkat yépp, làng-déral-leen Babilon,
gaw ko, soqeendoo, baña yaxanal!
Ñoo moy Aji Sax ji!
15 Xaaculeen fi kawam, wër ko,
Babilon daanu na, ba joxe ndodd,
tata ya màbb,
dàbbli ya rajaxoo!
Aji Sax jeey feyu,
feyuleen!
Na mu defoon, defleen ko ko.
16 Daggeleen Babilon kuy ji ak kuy góob,
ku fay gan, na daw saamaru noon,
fëx jëm réewam,
dellu cay bokkam.

17 «Israyil diy gàtt yu tasaaroo,
yu ay gaynde dàq,
buuru Asiri di gaynde gi jëkka lekk,
Nabukodonosor buuru Babilon topp ca, seeñu yax ya.»
18 Moo tax Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoor yi ne:
«Maa ngii di dikkal buuru Babilon ak waa réewam,
na ma dikkale woon buuru Asiri.
19 Maa ngii di delloo Israyil parloom,
mu dellu di fore àllub Karmel ak Basan,
di regge tundi Efrayim ak Galàdd.
20 Su bés baa, ci yooyu fan,»
kàddug Aji Sax jee,
«dees na seet fi Israyil lu ñaaw, du fi am;
fi Yudaa it, deesu fi gis bàkkaar.
Maay jéggal moos ndes wi ma fi saxal.

© MBS 2016

21 «Songleen réewum Meratayim ak waa Pekodd[g],
jam leen, faagaagal seen gannaaw.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Defleen mboolem li ma leen sant.
22 Coowal xaree ngi fi réew mi,
ak rajaxoo ju réy.
23 Babilon, réew mi daan wàkk mboolem àddina,
tey mu dammatoo ba rajaxoo nii,
dib gent ci biir xeet yi!
24 Babilon, maa la fiir,
nga tancu te yéguloo!
Dañu laa gis, ne la taral,
yaa dëkk Aji Sax ji,
25 Aji Sax ji ubbi na waxandey xareem,
mer, génney gànnaayam.
Liggéeyu Boroom bee, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
foofa ca réewum Babilon.
26 Songeleen ko fu ne,
dàjji ay sàqam,
jal-jalee.
Fàkkasleen lépp, ba du dese dara.
27 Jamleen seen jàmbaari yëkk yépp,
nañu dem ca rendikaay ba.
Wóoy, ngalla ñoom!
Seen bés taxaw na moos,
di seen àppu mbugal.
28 Baatu daw-làqu yu rëcc a ngoog,
bawoo réewum Babilon,

[g] **50.21** ***waa Meratayim and waa Pekodd*** ci Babilon lañu bokk.

© MBS 2016

di yeggesi waa Siyoŋ
mbugalug Aji Sax ji sunu Yàlla,
mbugal gi këram waral.
29 Wooleen fittkatoo fittkat fi kaw Babilon,
mboolem kuy tàwwi xala.
Gawleen ko,
bu kenn rëcc.
Feyleen koy jëfam;
def ko ni mu def moroomam.
Babilon a jaay reewande Aji Sax ji,
ku °Sell ku Israyil ki.
30 Moo tax bésub keroog
goneem yu góor di daanooy péncam,
niti xareem di wedamandoo.»
Kàddug Aji Sax jee.
31 «Babilon mu reewee, maa ngii fi sa kaw.»
Kàddug Boroom bi, Aji Sax jee, Boroom gàngoori xare yi.
«Sa bés déy taxaw na,
di àpp bi ma la wara mbugale.
32 Ku reew keey tërëf, fëlëñu,
te du am ku ko yékkati.
Maay jafal ay dëkkam,
sawara wa xoyom lépp lu ko wër.»
33 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Bànni Israyil ak Yudaa, ñépp lañu notandoo.
Ñi leen jàpp ñépp téyee leen doole,
bañ leena ba.
34 Waaye seen °jotkat a am doole,
te mooy Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.

© MBS 2016

Moo leen di layool seen layoo,
ngir jàqal réewum Babilon,
jàmmal waa àddina yi ci des.
35 Saamar ci kaw waa Babilon!»
Kàddug Aji Sax jee.
«Saamar ci kaw waa Babilon
ak i kàngamam ak i kaaŋam.
36 Saamar ci kaw kebatukati diine yi,
ba seen ug ndof feeñ.
Saamar ci kaw i jàmbaaram,
ñu ne yàcc.
37 Saamar ci kaw fas ak watiiram,
ak mboolem niti njaxasaan ñi mu fat,
ba ñu mel niy jigéen.
Saamar ci kaw i dencam,
ñu sëxëtoo.
38 Maral ci kaw i waltanam, mu ŋiis;
mii réew mu ñuy jaamoo jëmmi tuur,
dinañu say ndax seen jëmmi xërëm yu ñàng.
39 Moo tax ay ndundooti màndiŋ ak rabi àll a koy këroo,
bànjóoli dëkke ko,
kenn dootu fa desati,
kenn dootu fa dëkk mukk ba fàww.
40 Mu mel ni ba Yàlla tasee Sodom ak Gomor,
tasaale la ko wër.»
Kàddug Aji Sax jee.
«Nit du fa dëkkati,
doom aadama du fa dalati.»

© MBS 2016

41 «Aw askan a ngii, bàyyikoo bëj-gànnaar,
xeet wu mag lañuy doon, buur yu bare,
sàqee fa cati àddina.
42 Yéen waa Babilon, réew mu taaru mi,
fitt ak u xeej la ñooñuy ŋàbb,
néeg lool, duñu yërëm,
seen coow ni riirum géej,
ñu war seeni fas,
làng-déral leen ni benn bopp ngir xare.
43 Buuru Babilon dégg riir ma,
yoxo ya yoqi,
njàqare ne ko taral,
mu jàq ni kuy matu.
44 Maa ngii, di fëlle gottub Yurdan ni gaynde,
wuti mbooy gu naat.
Xef ak xippi déy, ma fëxale fa lépp,
ba tabb fa ki ma taamu.
Ana moos ku mel ni man,
ku am sañ-sañ ci man?
Ana njiit luy taxaw fi sama kanam?
45 Kon dégluleen pexe mi Aji Sax ji waajal Babilon,
mébét yi mu mébétal réewum Kaldeen ñooñu!
Ndegam deesul wommat seen gàtt yu ndaw, yóbbu,
ba yàq parlu ma yaxeet.
46 Bu ñuy nangu Babilon,
riir ma day jolli ba riiral suuf,
seeni yuux àkki fa biir xeeti jaambur ya.»

© MBS 2016

51
[1] Aji Sax ji dafa wax ne:
«Maa ngii di yebal fi kaw Babilon,
waa Lew Kamay gii,[h]
ngelawal yàqkat.
[2] Maay yónnee Babilon ay beeskat
yu ko bees, tonni réew ma, ba mu set.
Keroog bésu safaan ba déy,
fu ne lañu koy songe.
[3] Buleen leen may fu ñu taxaweek seen kiiraay, di fitte;
buleen ñéeblu seeni waxambaane,
fàkkasleen seen gàngoor gépp.
[4] Ñii dee, ne wetar réewum Babilon;
ñee gaañu, ne lasar ca mbedd ya.
[5] Israyil ak Yudaa ñàkkuñu seen Yàlla,
Aji Sax ji Boroom gàngoor yi,
te réewum Babilon fees naak i moy
yu ñu moy Yàlla Aji °Sell ji séddoo Israyil.

[6] «Yéen gan ñi, génnleen Babilon,
ku ne rawaleji sa bakkan.
Buleen ñaawtéefu jaambur sànkaale;
lii àppu mbugal la bu Aji Sax ji matal;
seen añ la, bu mu leen añale.
[7] Aji Sax jee yor Babilon ci loxoom, muy kaasu wurus bu def xadaru xeet ya,
di màndal mboolem àddina;
xeet ya naan ca,
ba tax ñuy say.
[8] Teewul Babilon jekki daanu, tasaaroo.

[h] **51.1** ***Lew Kamay*** li muy tekki mooy «xolu noon yi», di turu kumpa wu bànni Israyil daan wooye waa Babilon.

© MBS 2016

Jooyleen ko,
dàmp ko, seral mititam,
jombul mu wér.»

Gan ñaay wax

9 «Bu nu sañoon faj Babilon, mu wér,
waaye wérul.
Nan ko ba te dem,
ku ne ñibbim réewam.
Àtteb Babilon kat àgg na asamaan,
àkki na fa kaw niir ya.»

Bànni Israyil ay wax

10 «Aji Sax ji jox na nu dëgg.
Nanu yeggeji waa Siyoŋ
jaloorey Aji Sax ji, sunu Yàlla.»

Yàllaay wax

11 «Nàmmleen fitt yi, feesale mbar yi!
Aji Sax ji xabtal na buuri Medd fi kaw Babilon,
nar koo tas.
Lii mbugalu Aji Sax jee,
mbugal gi këram waral.
12 Yékkatil-leen tatay Babilon raayab xare,
yokkleen wattukat yi,
taxawal leen fa ñuy wattoo,
te waajal tërukat yi.
Aji Sax ji def na li mu waxoon
ne dina ko def waa Babilon.
13 Yéen ñi dëkke weti ndox yu ne xéew,
seen alal ne xéew,
seen muj taxaw na,

© MBS 2016

seen buumu bakkan dog na.
[14] Aji Sax ji Boroom gàngoor yi giñ na ci boppam.
Mu ne: “Maa leen di same ay nit niy njéeréer,
ñu xaacu, song leen.”»

Yeremeey wax

[15] Suuf, Aji Sax ji sàkke kàttanam;
dun bi, mu sampem xelam;
asamaan, mu lale xam-xamam.
[16] Bu àddoo ndoxum asamaan riir,
mu yéegey niir fa cati àddina,
riddee ngelaw fa dencam ya,
daldi melax, taw.
[17] Nitoo nit dim sannax, sore xam-xam,
te képp kuy tëgg sab xërëm, añe gàcce.
Sa jëmmi weñ ji nga xelli, di neenug neen,
noog bakkan, tus!
[18] Cóolóolu neen, liggéeyu caaxaan;
bu bésam taxawee, mu sànku.
[19] Séddoob Yanqóoba déy wuute naak yii caaxaan.
Kee bind lépp,
bind giir gi mu séddoo.
Kookooy Aji Sax ji Boroom gàngoori xare yi!

Yàllaay wax

[20] «Yaw Babilon, yaa doon sama wàkku,
di sama ngànnaay,
ma di la wàkke xeet yi,
rajaxee la réew yi,
[21] wàkke la fas ak gawaram,
wàkke la watiir ak dawalkatam,

© MBS 2016

22 wàkke la góor ak jigéen,
wàkke la mag ak ndaw,
wàkke la waxambaaneek ub janq,
23 wàkke la sàmm ak géttam,
wàkke la beykat ak lëkkeb nagam,
wàkke la kàngam ak jawriñ.
24 Waaye mboolem lu Babilon ak waa réew mépp def ci Siyoŋ,
maa leen koy fey, ngeen di gis, yéen Yudeen ñi.»
Kàddug Aji Sax jee.
25 «Maa ngii déy, fi sa kaw, yaw Babilon, ponkalum yàqkat bi,»
kàddug Aji Sax jee,
«yaw miy yàq àddina sépp.
Maay tàllal sama loxo fi sa kaw,
taxañe la fa kaw doj ya,
def la ponkalum jalu dóom.
26 Deesul seppee fi yaw doju tabax wu ñuy lëkklee,
mbaa doju tabax wu bokk ci kenu,
nde gent ngay doon ba fàww.»
Kàddug Aji Sax jee.
27 «Yékkatileen ub raaya fi réew mi
te walal liit gi xeet yi.
Dajaleleen xeet yi fi kaw Babilon,
te xabtal fi kawam réew yii:
Araraat ak Minni ak Askenas.
Tabbal-leen ko njiitu xare mu ko song,
indil koy fas yu saf ndiiraani njéeréer.
28 Dajaleleen xeet yi fi kaw Babilon,
wooleen buuri Medd ak kàngam ya
ak jawriñ ñaak mboolem réew mu ñu moom.

© MBS 2016

29 Suuf a fuddu, wañaaru,
mébéti Aji Sax jeey sottalal Babilon,
ngir réew ma dib gent bu kenn nekkul.
30 Jàmbaari Babilon xareetuñu,
ña nga des ca seeni tata,
doole ŋiis,
ñu mel niy jigéen.
Bunti dëkk bi dàjjiku,
kër ya jàpp.
31 Xélukat dab xélukat;
ndaw jottli ndaw xibaar
bu ñu yeggeji buuru Babilon, ne ko
nangu nañu dëkkam ba wetoo wet,
32 nangu jàllukaayi dex ya,
taal barax ya,
xarekat ya raj-rajloo.»
33 Aji Sax ji Yàllay Israyil Boroom gàngoori xare yi déy dafa wax ne:
«Ñu ngi dëggaate Babilon mu taaru mi,
ni ñuy dëggaatee dàgga ju ñuy bàccesi.
Balaa yàgg ngóobu Babilon taxaw.»

Yerusalem ay wax

34 «Buuru Babilon warax na ma.
Da maa muucu,
ñiit ma, ba ma set ni ndab.
Da maa modd ni ninki-nànka,
sole kollam li gën ci man,
yàbbi la ca des.»
35 Siyoŋ ne: «Yal na sama yàpp ak sama coono topp Babilon.»
Yerusalem ne: «Yal na sama deret topp waa Babilon!»

© MBS 2016

36 Aji Sax ji nag dafa wax ne:
«Maa ngii di leen layool seen layoo,
ba feyul leen.
Maay ŋeeral géejam,
ŋiisal am walam,
37 Babilon def jali doj,
di paxum till,
di gent bu ñuy muslu,
kenn du ko dëkke.
38 Ñu ngi ŋarandoo niy gaynde,
di xiiroo ni gaynde yu ndaw.
39 Ñu tàng bay bëgga dee,
ma may leen ñu naana naan,
màndal leen, ñu mana xawaare,
tëdd nelaw nelawi fàww,
duñu yewwooti.»
Kàddug Aji Sax jee.
40 Aji Sax ji nee: «Maa leen di wommat
niy xar ba ca rendikaay ba,
ñu mel ni kuuyi xar ak i sikket.

Ngalla Babilon

41 «Ãa! Ana nees mana nangoo Sesag[i]?
Nees mana tege loxo ki àddina sépp di kañ?
Ana nu Babilon mana gente fi digg xeet yi?
42 Géej ay mëdd Babilon,
mu sàngoo gannaxam yu jallaañoo,
43 ay dëkkam gental,
réew mi ne sereŋ, di ndànd-foyfoy,

---

[i] **51.41** ***Sesag*** turu kumpa la, di Babilon ba tey.

© MBS 2016

kenn du ko dëkke,
doom aadama du fa jaare.
44 Maay dikke mbugal Bel,
tuur mi ci Babilon,
yàbbiloo kob lancam.
Xeet yi noppee def um wal, wuti ko,
tatay Babilon it màbb.
45 Yéen sama ñoñ, génnleen fi seen biir,
na ku ne rawale sa bakkan,
ba mucc tàngooru sànjum Aji Sax ji.
46 Bu seen fit rëcc,
ngeen di tiit xibaar yi ñuy yéene ci réew mi:
ren yéene jib,
déwén yéene jibati,
fitna law ci réew mi,
njiit ne njiit dann.
47 Kon ay bés a ngii di ñëw,
yu may dikke mbugal tuuri Babilon,
réew mépp torox,
ña ñu bóom ñépp wetaroo fa biir.
48 Su boobaa asamaan ak suuf
  ak mboolem li ci biiram
sarxollendoo, di bége li dal Babilon.
Bëj-gànnaar kay la yàqkat yay bawoo.»
Kàddug Aji Sax jee.

Yeremeey wax

49 Waa Babilon it dinañu daanu
ngir waa Israyil ñi ñu bóom,
ba ñu yem ak mboolem waa àddina yi ñu bóom,

© MBS 2016

te ñu daanu ndax Babilon.
50 Ée yéen ñi rëcc saamar,
buleen taxaw, demleen,
di fàttlikoo Aji Sax ji fu sore,
tey bàyyi xel Yerusalem.

Bànni Israyil ay wax

51 «Nooka rus ci saaga yi nu dégg,
ak gàcce gi nu sëlmoo
ndax doxandéem yi dugg
ci biir °bérab bu sell bi ci kër Aji Sax ji.»

Yàllaay wax

52 «Moo tax, bés a ngii di ñëw,»
kàddug Aji Sax jee,
«maay dikke mbugal seen jëmmi tuur yi, ñoom,
ñi ñu jam di binnee fi réew mi mépp.
53 Su Babilon yéegoon asamaan,
dàbbli fa tata ju ne kekk sax,
du tee ay yàqkat bawoo fi man, dal ci kawam.»
Kàddug Aji Sax jee.

Yeremeey wax

54 Yuuxi njàqare fa Babilon,
réewum Kaldeen ñooñaa toj ba tojatoo.
55 Aji Sax jee niy yàqtee Babilon,
tukkal fa riir mu réy.
Gàngoori noon yaa ngay buur ni gannaxi géej,
seen riirum kàddu jolli.
56 Yàqkat déy dikkal na Babilon,
jàpp i jàmbaaram,
dammatey fittam.

© MBS 2016

Aji Sax ji déy mooy Yàlla jiy yoole,
di fey pey gu mat sëkk.
57 Mu ne: «Maay màndal seeni kilifaak seeni kaaŋ
ak seeni kàngam ak seeni jawriñ ak seeni jàmbaar,
ñu tëdd nelaw nelawi fàww,
duñu yewwooti.»
Kàddug Buur a, Aji Sax ji Boroom gàngoor yi.
58 Aji Sax ji Boroom gàngoor yi dafa wax ne:
«Tatay Babilon yu mag yi
dees koy màbba màbb;
bunt yu kawe ya lakk ba jeex.
Xeet yee ñaq ci neen,
waaso yee sonnal sawara.»

Yeremi santaane na misaal

59 Bëkk-néegu Buur Cedesyas moo doon Seraya doomu Nerya doomu
Maaseya. Ba Cedesyas tolloo ca ñeenteelu atu nguuram, la Seraya ànd ak
moom Babilon. 60 Fekk na Yeremi bind cib taxañ mboolem safaan yiy dikkal
Babilon, di mboolem mbir yooyu jëm ci Babilon. 61 Yeremi sant Seraya, ne ko:
«Boo àggee Babilon, fexeel ba biral kàddu yii yépp. 62 Te nga wax ne: "Aji Sax
ji, yaw déy, yaa xamle ne dëkk bii dina tas, dara du ci dëkkati, du doom
aadama, du rab. Ab gent lay doon ba fàww." 63 Boo jàngee taxañu mbind mii
ba noppi, nanga ci takk aw xeer, sànni ko ci biir dexu Efraat. 64 Su ko defee
nga ne: "Nii la Babilon di diige te du jógati ndax safaan bi may wàcce fi seen
kaw, ba ñu sonn."» Fii la kàdduy Yeremi yem.

© MBS 2016

Kàdduy ndollant a ngi

(Saar 52.1-34)

52
1 Ñaar fukki at ak benn la Cedesyas amoon ba muy falu buur. Nguuru
na fukki at ak benn, péeyoo Yerusalem. Amutal doomu Yeremi ma
cosaanoo Libna mooy ndeyam. 2 Cedesyas di def li Aji Sax ji ñaawlu,
na ko Yowakim daan defe rekk. 3 Merum Aji Sax ji nag dikkal Yerusalem ak
Yudaa, ba mu mujj xarab leen.

Gannaaw gi Cedesyas fippu buuru Babilon. 4 Ba Cedesyas tolloo ci juróom
ñeenteelu atu nguuram, fukki fan ca fukkeelu weeram, ca la Nabukodonosor
buuru Babilon ànd ak mbooloom xareem mépp ci kaw Yerusalem. Ñu dal fa
janook Yerusalem, yékkati gawukaay, wërale ko. 5 Dëkk ba gawe, ba keroog
Cedesyas tollu ci fukkeelu atu nguuram ak benn. 6 Keroog juróom ñeenti fan
ca ñeenteelu weer wa, xiif ba tar lool ca biir dëkk ba, ba waa réew ma
amatuñu ab dund. 7 Xarekati Yudaa ya génn guddi daw. Fekk na waa Babilon
gaw dëkk ba. Teewul ñu rëcc, jaare ca bunt ba ca diggante ñaari tata ya, ca
wetu toolu buur. Ñu daldi wuti xuru Yurdan. 8 Waa Babilon nag topp Buur
Cedesyas, ba dab ko ca jooru Yeriko. Fekk mbooloom xareem mépp tasaaroo,
wacc ko. 9 Ñu jàpp ko, yóbbu ca buuru Babilon ca dëkk ba ñuy wax Ribla ca
réewum Amat. Nabukodonosor dogal fa àtteem. 10 Buuru Babilon daa rendi
doomi Cedesyas yu góor, muy gis, mu rendiwaale mboolem kàngami Yudaa,
ca Ribla. 11 Gannaaw loolu mu tuur bëti Cedesyas, ba noppi jénge ko jéngi
xànjar, yóbbu ko Babilon, tëj ko fa, ba keroog bés ba mu deeyee.

12 Ba Nabukodonosor buuru Babilon tolloo ci fukkeelu atu nguuram ak
juróom ñeent, ba am fukki fan ca juróomeelu weeru at ma, ca la bëkk-néegu
buuru Babilon, Nebusaradan njiitu dag ya, dugg Yerusalem. 13 Mu taal kër Aji
Sax ji, taal kër buur, ak këri Yerusalem gépp, boole ca këri boroom barke ya.
14 Gàngooru Babilon gépp daldi ànd ak njiital dagi buur, ñu màbb tata ya wër
Yerusalem. 15 Gannaaw gi ñenn ci baadoolo yi, ak ña nekkoon ca dëkk ba, ba
booba, ak ña jébbaloon seen bopp buuru Babilon, ak ña desoon ca liggéeykat

© MBS 2016

ya, Nebusaradan njiital dagi buur boole leen yóbbu ngàllo. 16 Ñenn ca
baadooloy réew ma nag, Nebusaradan njiital dag ya bàyyi leen fa, ñuy
liggéey tóokëri reseñ yaak tool ya. 17 Ci biir loolu kenuy xànjar ya bokkoon ca
kër Aji Sax ji, ak rootukaay yaak mbalkam xànjar ma woon ca kër Aji Sax ji,
waa Babilon toj lépp, boole xànjar jépp yóbbu Babilon. 18 Ñu yóbbaale
mboolem ndabi xànjar yi ñuy liggéeye ci kër Aji Sax ji: ndab yiy def dóom, ak
tonnikaay yi ak ñiimi feyukaayi làmp yi, ak ndab yiy def deretu °sarax yi, ak
and yu ndaw yi, ak mboolem jumtukaayi xànjar yi ñuy sarxalee. 19 Njiital dag
ya yóbbaale ndab yu ndaw yaak tibbukaayi xal yaak ndab yiy def deretu
sarax, ak ndab yiy def dóom, ak tegukaayi làmp yaak and yu ndaw yaak këlli
tuurukaay ya. Lu ciy wurus, mu ber, lu ciy xaalis, mu ber.

20 Ñaari kenu yooyu ak mbalka maak fukki nag ak ñaar ya ko yenu, ak
rootukaay ya, lépp di xànjar bu Buur Suleymaan defaraloon kër Aji Sax ji,
maneesula takk diisaay ba. 21 Kenu yi, gu ci nekk am na taxawaayu fukki
xasab[j] ak juróom ñett te fukki xasab ak ñaar a koy ub. Mu def pax ca biir te
dëllaayu weñ ga di juróom ñeenti baaraam. 22 Kenu gu ci nekk ponku xànjar a
ca tege, taxawaayu ponk bi di juróomi xasab, ab caaxub xànjar wodd ko, ànd
ak doomi gërënaati xànjar. Ñaari kenu yépp noonu, ànd ak i gërënaat.
23 Gërënaat yi juróom ñeent fukk laak juróom benn, wet gu nekk, boo ci
boolee ya ca cat ya, muy téeméer, yu ub caax ba.

24 Ci kaw loolu njiital dag ya jàpp Seraya °sarxalkat bu mag ba, ak Cofoni
sarxalkat ba ca topp, ak ñetti dagi bunt kër Aji Sax ja. 25 Biir dëkk ba nag, mu
jële fa benn njiitu xare, ak juróom ñaari niti dëkk ba ñu sës ci Buur, ak
bindkatub njiital xare ba sasoo bind xarekat yi, ak juróom benn fukki Yudeen
ñu mu fekk ca biir dëkk ba. 26 Ba mu ko defee Nebusaradan, njiital dagi buur,
boole leen yóbbu ca buuru Babilon ca Ribla. 27 Buuru Babilon nag bóom leen
foofa ca Ribla, ca réewum Amat. Noonu la waa Yudaa génne seen réew, dem
ngàllo.

[j] **52.21** ***xasab*** mooy guddaayu loxo bu digg-dóomu, diggante catu baaraamu digg ak conc.

© *MBS 2016*

[28] Lii mooy limu nit ñi Nabukodonosor toxal: Ñetti junniy Yudeen ak ñaar
fukk ak ñett (3 023), loolu yemook juróom ñaareelu atu nguuram, [29] ak
juróom ñetti téeméer ak fanweer ak ñaar (832), loolu yemook fukkeelu atu
nguuram ak juróom ñett, [30] Ak juróom ñaar téeméer ak ñeent fukk ak juróom
(745) yu Nebusaradan njiital dag ya, toxal. Loolu yemook ñaar fukkeelu at
maak ñett ci nguuru Nabukodonosor. Ñi ñu toxal ñépp di ñeenti junni ak
juróom benni téeméer (4 600).

[31] Yóbbu nañu Yowakin buuru Yudaa ngàllo ba mu am fanweeri at ak
juróom ñaar, Ewil Merodag doora falu buur ca Babilon. At mooma, fukkeelu
weer waak ñaar, ñaar fukki fan ak juróom ca weer wa, ca la Ewil Merodag
siggal Yowakin buuru Yudaa, daldi koy tijji. [32] Ci biir loolu mu wax ak moom
lu rafet, jox ko cér bu sut cér ba mu jox yeneen buur, ya mu bokkal curga ca
Babilon. [33] Yowakin nag teqlikook yérey kaso ya, ba noppi ñu may ko muy
bokk ak Buur ndab giiru dundam. [34] Ci biir loolu ñu dogal ko njëlam lu sax
dàkk, di bàyyikoo ci buuru Babilon bés bu jot, giiru dundam, ba keroog muy
dee.

© MBS 2016